

Samen naar de top

Een onderzoek naar de rol van de gemeente
in het lokale topsportklimaat

Universiteit Utrecht

Marjan van den Ende

Juli 2012

Samen naar de top

Een onderzoek naar de rol van de gemeente
in het lokale topsportklimaat

Masterthesis
Master Sportbeleid en Sportmanagement
Departement Bestuurs- & Organiseringswetenschap
Universiteit Utrecht

Naam: J.A. (Marjan) van den Ende
Studentnummer: 3570649
Datum: Juli 2012
Scriptiebegeleider: Prof. Dr. Maarten van Bottenburg
Tweede beoordelaar: Dr. Inge Claringbould
Bedrijfsbegeleiders: Karel Dollekens
Mirjam Wallien

In opdracht van:

Universiteit Utrecht

Gemeente Breda

Voorwoord

Deze masterthesis is het afsluitende stuk van de master Sportbeleid en Sportmanagement en tevens van mijn studietijd. Nadat ik de opleiding Sportmanagement had afgerond wilde ik meer theoretische diepgang. Dit heb ik in deze master kunnen vinden. Vooral de combinatie van theorie en praktijk heeft een waardevolle bijdrage geleverd aan mijn professionele ontwikkeling. Tijdens mijn hbo-studie heb ik mij verdiept in de psychologische kant van topsport. Tijdens de master en het onderzoek voor de gemeente Breda heb ik mij kunnen verdiepen in de bestuurlijk-organisatorische kant van (top)sport. Gedurende deze twee jaren heeft Michel van Slobbe onze klas begeleid. Michel, bedankt voor je ondersteuning gedurende afgelopen twee jaar. De klas wil ik bedanken voor de fijne sfeer en de leerzame discussies tijdens de colleges en voor de mogelijkheid om in deze laatste weken scriptie-ervaringen te delen.

Het eerste jaar van de master heb ik stage mogen lopen bij de KNSB. Vanuit mijn interesse voor topsport kon ik in het tweede jaar van mijn studie dit onderzoek gaan doen voor de gemeente Breda. Dit sloot aan bij mijn wens om weer in het zuiden van het land te gaan wonen. Karel en Mirjam, bedankt voor het vertrouwen dat jullie me hebben gegeven en voor het interessante onderwerp waarmee ik me in mijn laatste masterjaar voor de gemeente Breda heb kunnen inzetten. Tevens wil ik alle respondenten bedanken voor hun medewerking en de waardevolle informatie die zij me hebben gegeven.

Daarnaast heb ik in het proces van deze scriptie enthousiaste begeleiding mogen ontvangen van Prof. dr. Maarten van Bottenburg. Maarten, bedankt voor je waardevolle, inhoudelijke en deskundige commentaar gedurende het proces en je aanmoedigen in de laatste weken: *'Zoals je weet, wegen de laatste loodjes het zwaarst, maar topsporters weten dat juist daar de grootste winst te boeken is.'*

Door mijn ambities en leergierigheid heeft mijn studietijd wat langer geduurd dan voorzien. Met deze masterthesis komt er echt een einde aan. Ik wil Victor, pap & mam, Joost en mijn vrienden bedanken voor de steun gedurende de afgelopen weken, maanden en jaren. Ik ben trots op wat ik tot nu toe heb bereikt. Ik hoop een mooie carrière in de sport tegemoet te gaan.

Veel leesplezier!

Marjan van den Ende
Juli 2012

Samenvatting

Aanleiding

Het landelijke topsportklimaat ontwikkelt zich steeds verder als gevolg van de 'top tien ambitie' en de ondersteuning door het Rijk van het Olympisch Plan 2028. Ook provinciale en lokale overheden zetten zich steeds vaker in voor topsport. In Breda is door de coalitie het besluit genomen naast de breedtesport geld vrij te maken voor topsport. Bestuurlijk en maatschappelijk is er een wens voor een topsportklimaat, maar organisatorisch is niet duidelijk welke verantwoordelijkheden de gemeente heeft en wat er kan worden verbeterd in Breda.

Theoretisch kader

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van theorieën om betekennissen die respondenten geven aan het topsportklimaat te interpreteren. Het SPLISS-model (Van Bottenburg, 2009) is gebruikt als ordeningskader en de theorieën van Pröpper (2009) en Rozenveld (2006) zijn gebruikt om betekennissen aan de rol van de gemeente te interpreteren.

Methodologie

Vanuit een interpretatief-dialogisch perspectief zijn 21 diepte-interviews gehouden met sleutelfiguren die betrokken zijn bij het Bredase topsportklimaat. Gemeentebestuurders, een medewerker van Olympisch Netwerk Brabant en sporters, coaches en clubbestuurders van sportverenigingen met een topsportambitie. Hiermee worden betekennissen van zowel topdown als bottom up geïnterpreteerd met theorieën uit het theoretisch kader.

Resultaten

De sleutelfiguren kennen een diversiteit aan betekennissen toe aan het huidige en gewenste topsportklimaat en met name aan de rol en verantwoordelijkheden van de gemeente Breda. Sleutelfiguren zijn in tegenstelling tot de theorie van mening dat er een wisselwerking is tussen top- en breedtesport. Dit is samen met diverse maatschappelijke doelen een reden om op topsport in te zetten. Met huidige resultaten kan geen kader worden geboden wie de gemeente kan ondersteunen. Sleutelfiguren hebben enigszins overeenkomstige behoeften, maar er wordt verschillend gedacht over de daaraan te koppelen rollen en verantwoordelijkheden van betrokken actoren.

Analyse

Het SPLISS-model bood ook voor het lokale topsportklimaat een geschikt ordeningskader. Wel behoeven enkele pijlers een zwaarder gewicht, zoals onderwijs en vrijwilligers. De pijlers wetenschappelijk onderzoek en postcarrière zijn juist minder van toepassing. De theorieën van Pröpper (2009) en Rozenveld (2006) boden genoeg inhoud om de data rond de rol van de gemeente en samenwerkingsverbanden te interpreteren.

Conclusie en Aanbevelingen

Het topsportklimaat kan op basis van diverse factoren worden verbeterd. De gemeente Breda zal een duidelijke keuze moeten maken wat en wie te gaan ondersteunen en dit consequent en structureel moeten doorvoeren. Vanuit een facilitaire, verbindende of samenwerkende rol op diverse factoren kan de gemeente vanuit het initiatief van burgers veel voor het lokale topsportklimaat betekenen. Met verbetering van het topsportklimaat kan de gewenste outcome worden bereikt. Het is aan te bevelen samenwerking te zoeken met aandacht voor afhankelijkheidsrelaties en cultuurverschillen.

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1. Problematisering onderzoeksonderwerp	9
1.1 Aanleiding en achtergrond onderzoek	9
1.1.1 Context.....	9
1.1.2 Probleemstelling.....	12
1.2 Doelstelling en onderzoeksvragen	13
1.3 Verantwoording	14
1.3.1 Praktische relevantie	14
1.3.2 Wetenschappelijke relevantie.....	14
1.4 Leeswijzer	15
Hoofdstuk 2. Theoretisch kader	16
2.1 Topsportklimaat	16
2.1.1 Huidige topsportklimaat	16
2.1.2 De individuele (top)sporter.....	17
2.1.3 Een prestatiebevorderend beleidssysteem	19
2.1.4 Verbetering van het topsportklimaat.....	21
2.2 Organisatie van topsport	23
2.2.1 Toenemende overheidsbetrokkenheid	23
2.2.2 Topsport als merit good.....	26
2.2.3 Betrokkenheid private actoren	26
2.2.4 Coördinatieproblemen	27
2.3 De rol van de gemeente op lokaal niveau	28
2.3.1 Besturen middels interactief beleid	28
2.3.2 Mogelijke rollen bij interactief beleid.....	29
2.3.3 Samenwerkingsverbanden vanuit de organisatietheorie.....	31
Hoofdstuk 3. Methodologie	33
3.1 Onderzoeksperspectief.....	33
3.1.1 Ontologie	33
3.1.2 Epistemologie.....	33
3.2 Methoden en technieken	35
3.2.1 Dataverzameling.....	35
3.2.2 Selectie onderzoekseenheden	35
3.2.3 Data-analyse.....	37
3.3 Validiteit en betrouwbaarheid.....	37

Hoofdstuk 4. Resultaten	39
4.1 Legitimatie topsportbeleid gemeente Breda.....	39
4.2 Focus topsportbeleid Breda.....	39
4.3 Het topsportklimaat in Breda	41
4.4 Rollen gemeente	52
4.6 Tot slot.....	53
Hoofdstuk 5. Analyse	54
5.1 Legitimatie: waarom wil de gemeente op topsport inzetten?	54
5.2 Focus: wie komen voor topsportbeleid in aanmerking?	55
5.3 Behoeften en verantwoordelijkheid	57
5.3.1 SPLISS als bruikbaar ordeningskader	57
5.3.2 Huidige topsportklimaat	58
5.3.3 Gewenste topsportklimaat	59
5.3.4 Verantwoordelijkheden in het topsportklimaat	61
5.3.5 Knelpunten in het topsportklimaat	62
5.4 Mogelijke rollen gemeente en andere actoren	63
5.4.1 Rollen van de gemeente	63
5.4.2 Samenwerkingsverbanden.....	64
Hoofdstuk 6. Conclusie en Aanbevelingen.....	66
6.1. Conclusies	66
6.2 Aanbevelingen	69
Literatuurlijst	73
Bijlage 1 - Documentanalyse Nederlandse gemeenten.....	78
Bijlage 2 Document analyse_Historisch overzicht	83
Bijlage 3 Topiclijst sporters, coaches, clubbestuurders en medewerker ONB.....	85
Bijlage 4 Topiclijst gemeentebestuurders coalitie.....	86
Bijlage 5 Topsporters en talenten in Breda.....	87
Bijlage 6 Schematisch overzicht actoren lokale topsportklimaat.....	88

Hoofdstuk 1. Problematisering onderzoeksonderwerp

“In het ideale topsportklimaat staat sport op één. Sporters zijn steeds drukker met bijzaken, dit kost energie en gaat ten koste van de trainingsarbeid. Terwijl er alleen ruimte kan zijn voor studie en werk naast de sport als er tailormade-oplossingen zijn. Bied ze de ruimte om hun talent optimaal te benutten, waarbij ze hun keuze voor topsport niet steeds hoeven te verdedigen.” Pieter van den Hoogenband (NOC*NSF, 2010)

1.1 Aanleiding en achtergrond onderzoek

Dit citaat is van een bekend oud-topsporter die aandacht vraagt voor een optimaal topsportklimaat voor topsporters en talenten. Ook de gemeente Breda ziet de waarde van een topsportklimaat en heeft meerdere motieven om in te zetten op topsport.

De gemeente Breda is op het moment van schrijven nog niet actief betrokken geweest bij de ondersteuning van topsport maar heeft hier in de nieuwe sportnota wel een ambitie voor opgesteld. Een mogelijke reden hiervoor is het publieke belang van topsport dat de politiek ziet. Om reeds aanwezige initiatieven uit het landelijke en provinciale topsportklimaat niet in de weg te zitten is het van belang om inzicht te krijgen in het stukje ondersteuning dat op lokaal niveau nog niet door andere partijen wordt ingevuld. In dit onderzoek wordt aandacht besteed aan de behoefte van respondenten uit de lokale topsport aan ondersteuning en wat er verbeterd kan worden binnen het topsportklimaat, maar ook welke aanvullende rol de gemeente kan spelen tussen partijen op nationaal, provinciaal en lokaal niveau. Ondanks een veranderde focus vanuit de politiek is het niet duidelijk welke rol (met bijbehorende verantwoordelijkheden) de gemeente Breda in kan nemen en hoe het topsportklimaat kan worden vormgegeven. Om de sportnota tot uitvoer te brengen is inzicht nodig in deze vraagstukken.

1.1.1 Context

Bovenstaande geschetste situatie geeft de aanleiding voor het onderzoek weer. Dit probleem komt echter voort uit een brede veranderende context. Om de aanleiding te verduidelijken wordt het probleem hieronder geplaatst in de bestuurlijke, maatschappelijke en organisatorische context van Breda als basis voor de probleemstelling.

Politiek-bestuurlijk heeft de gemeente Breda sinds 2010 een nieuw college, met een andere kijk op de maatschappij dan de voorgaande colleges. VVD, CDA, D66 en GroenLinks vormen de bestuursperiode 2010-2014 samen de coalitie van Breda (Gemeente Breda, 2011a) PvdA ontbreekt sinds een lange tijd van aanwezigheid. Opvallend daarbij is dat de politiek de focus heeft verlegd van aandacht voor achterstanden naar aandacht voor talenten van burgers. Vanuit deze gedachte is in het nieuwe sportbeleid (Gemeente Breda, 2011d), naast aandacht voor breedtesport, voor het eerst in de historie nadrukkelijk aandacht voor topsport. Het ontbreken van de PvdA, is mogelijk een onderdeel van het 'Policy Window' (Kingdon, 1984 in: Van der Graaf en Hoppe, 2007:198). Uit de sportnota's van de laatste drie decennia blijkt dat topsport wel wordt genoemd in het lokale sportklimaat, maar niet belangrijk genoeg was om in te investeren (bijlage 1). In de jaren '80 en '90 werd topsport gezien als investeringsgebied van de landelijke overheid. De lokale overheid investeerde met name in accommodaties en sportstimulering. Na 2000 werd topsportbeleid als taak gezien van private partijen. Ook toen werd de economische en promotionele waarde van topsport voor de gemeente steeds meer onderkend. De keuze voor topsport wordt in de huidige gemeenteraad vrijwel unaniem ondersteund, met uitzondering van de SP (Gemeente Breda,

2011c). De gemeente wil Bredase talenten, ambitieuze sporters en verenigingen ondersteunen in hun streven naar de top. Naast het bereiken van de top kan aandacht voor topsport worden gebruikt om andere (niet)sportdoelen te behalen. De gemeente Breda hoopt met een topsportklimaat meer mensen in beweging te krijgen en promotie en economische groei van de stad te bewerkstelligen (Gemeente Breda, 2011b). In het collegeprogramma 2010-2014 wordt aangegeven dat cultuur, sport en evenementen van belang zijn voor de promotie en economische groei van de stad. Naast sport als doel zet de gemeente ook in op topsport als middel. De Bredase politiek wil sportverenigingen faciliteren en stimuleren en sport voor iedereen toegankelijk maken middels goede sportvoorzieningen. Verder wil de gemeente Bredase talenten en ambitieuze sporters en verenigingen ondersteunen in hun streven naar de top. Concrete beleidsdoelstellingen van het Bredase sportbeleid zijn het optimaliseren van de samenwerking tussen onder andere verenigingen met topsportambities, Olympisch Netwerk Brabant (ONB) en de Brabantse gemeenten. Daarnaast ook talentherkenning en –ontwikkeling waarbij talenten professioneel sportief en maatschappelijk worden begeleid. Ook wil de gemeente dat Bredase sportverenigingen de mogelijkheid krijgen hun topsportambitie waar te maken, topsporters zich gewaardeerd voelen en dat bij nieuwbouw van accommodaties aandacht wordt besteed aan gebruik voor topsportevenementen (Gemeente Breda, 2011d). Breda hoopt dat topsport als voorbeeldfunctie de breedtesport kan versterken en dat door middel van topsportwedstrijden en –evenementen kan worden bijgedragen aan het sportieve imago van Breda. Van Bottenburg (2009) definieert dergelijke ambities als outcome van het SPLISS-model. Dit model wordt in het volgende hoofdstuk toegelicht.

Op basis van ‘stadsgesprekken’, gehouden in 2009 zijn in de nota Sportimpuls Breda 2011 - 2014 specifieke topsportambities geformuleerd. Verschillende partijen uit de Bredase topsport zijn door de gemeente naar hun mening gevraagd, waaronder vertegenwoordigers van ambitieuze verenigingen, Sport Service Noord-Brabant/ Olympisch Netwerk Brabant, ROC West-Brabant en commerciële sportaanbieders (Gemeente Breda, 2009b). Zij vormen als sleutelfiguren een belangrijk netwerk (Hutten, 2009) rond de sporter in het Bredase topsportklimaat. De Bredase verenigingen hebben ambities om lokale (top)sporters te ondersteunen bij hun weg naar de top. Sportverenigingen willen actiever met topsport aan de slag. De notitie ‘Klaar voor de start’ uit 2009 is een samenvatting van de ‘stadsgesprekken’ en diende als overgangsdokument voor het nieuwe gemeentebestuur (Gemeente Breda, 2009a). In het coalitieakkoord ‘@Breda’ voor 2010-2014 geeft het huidige gemeentebestuur de hoofdrichting voor het beleid. Daarnaast is ook het Sportplan Brabant 2016 (Provincie Noord-Brabant, 2011) verschenen met ambities om topsportaccommodaties, topsportevenementen, talentontwikkeling en het aangepaste sporten in Noord-Brabant een impuls te geven samen met gemeenten. De sportnota ‘Sportimpuls Breda’ uit 2011 is gebaseerd op deze documenten en op politiek-bestuurlijke ontwikkelingen binnen en buiten de gemeente Breda. De ambities rond topsport, zoals omschreven in de sportnota 2011-2014, zijn: *‘Breda kent een vruchtbaar topsportklimaat waarin sporters optimaal kunnen presteren en hun prestaties gewaardeerd worden en Breda staat bekend als een gemeente met een sportief imago, waar diverse (top)sportevenementen plaatsvinden en met een aantrekkelijk recreatief/toeristisch sportaanbod’*(Gemeente Breda, 2011d). Een gevolg van deze ambities is dat onder andere geld is vrijgekomen voor topsport met als legitimatie dat met topsport diverse intersectorale voordelen zijn te behalen. Dit is een positieve benadering waarbij de gemeente Breda niet stuurt, maar ondersteunt. De samenleving wordt aangesproken op de eigen verantwoordelijkheid. Dit college wil dus niet

meer sturen met financiën, maar initiatieven mede mogelijk maken als een 'duwtje in de rug'. Een voorbeeld hiervan is het stoppen van alle directe subsidies aan sportverenigingen. Deze middelen worden omgezet in adviesuren waar verenigingen bij behoefte gebruik van kunnen maken (Zijl, 2011). Hiermee hoopt de gemeente Breda de zelfredzaamheid van verenigingen naar een hoger niveau te tillen. De overheidsbezuinigingen in Breda hebben tot nu toe geen invloed op sport. De sportnota biedt kaders waarbinnen de gemeente een eenmalige impuls van €4,5 miljoen zal inzetten voor sport waarvan €1,2 miljoen (2012-2014) voor topsport. Dit komt bovenop het structurele bedrag van €4 miljoen.

Ook in de maatschappelijke context komt de aandacht voor een optimaal topsportklimaat naar voren. Met alleen het bezitten van talent kun je geen topsporter worden. Topsporters, maar ook uitblinkers in andere sectoren worden geacht 10.000 uur of 10 jaar te besteden aan hun tak van sport alvorens ze de top bereiken (Ericsson, 1993). Deze investering begint vaak al op jonge leeftijd, in tegenstelling tot de ondersteuning die pas later in het traject van talentontwikkeling ter beschikking wordt gesteld. Wanneer sporters door NOC*NSF zijn aangemerkt als talent is er wel ondersteuning mogelijk, maar zit de helft van het traject er reeds op (Balyi, 2005). Daarnaast moeten topsporters hun sport steeds vaker als een professional benaderen om de top te halen. Als amateur de top halen kan niet meer (Bottenburg, 2009). Door deze professionalisering in de topsport gaan sporters die zich ontwikkelen mogelijk weg bij hun huidige vereniging om zich aan te sluiten bij een professioneel team met meer faciliteiten en een beter vooruitzicht op een inkomen naast de sport. De sportverenigingen kunnen een topsportklimaat en indirect het realiseren van maatschappelijke outcome niet alleen dragen. Topsporters kunnen zonder hun omgeving en specifieke ondersteuning niet presteren en hun talenten niet tot zijn recht laten komen. Dit komt omdat we in de huidige maatschappij afhankelijk zijn van elkaar. In topsport is er een netwerk van trainers, onderwijs, medici, bedrijfsleven, sportverenigingen, bonden, NOC*NSF en mogelijk de gemeente nodig om voltijds te kunnen trainen (Van Bottenburg, 2009). Helle-Valle (2008) geeft aan dat met een effectieve en competente organisatie talent kan worden ondersteund. Deze actoren en factoren zijn van invloed op het al dan niet halen van de topsport door een talent. De eerdergenoemde actoren vullen elkaar aan, waarbij de gemeente Breda op zoek is naar een optimale rol als aanvulling op andere actoren in dit geheel. De ondersteuning in het lokale topsportklimaat zal moeten samenhangen met de aanwezige ondersteuning in het landelijke topsportklimaat. Ondanks de ideeën hierover is deze aanvullende rol van de gemeente niet duidelijk.

Uit de stadsgesprekken met onder andere de sportverenigingen over het onderwerp topsport kwam naar voren dat meer aandacht wenselijk is voor de ondersteuning van topsport en meer samenwerking hierin. Dit brengt met zich mee dat ambities uit de sportnota worden gedragen door de sleutelfiguren van het topsportklimaat. Vanuit de maatschappelijke context van de stadsgesprekken blijkt dat de gemeente Breda organisatorisch mogelijk een rol heeft in de ondersteuning van topsport: *"De gemeente moet ambities en initiatieven van verenigingen ondersteunen en evenementen faciliteren en organiseren. De gemeente zou verbindingen moeten leggen"*(Gemeente Breda, 2009b). Door het gebrek aan een institutioneel kader om onder andere talent te ontwikkelen en te herkennen komen burgerinitiatieven niet altijd van de grond, mede bij een gebrek aan een financiële impuls. Deltalent is hier een uitzondering op. De middelen voor (top)sport zijn door de gemeenteraad reeds toegekend, ondanks dat niet bekend is hoe dit wordt ingevuld. Er zijn enkele autonome ontwikkelingen gaande met initiatieven vanuit de maatschappij.

Olympisch Netwerk Brabant speelt al jaren een belangrijke rol bij de ondersteuning van talenten. Dit zijn echter talenten die al ver zijn in het traject van talentontwikkeling. In de stadsgesprekken kwam naar voren dat er met name behoefte is aan ondersteuning eerder in het traject (Gemeente Breda, 2009b). Deltalent is een nieuw initiatief dat wel op deze jonge groep inspeelt.

Op het moment van schrijven zijn de middelen reeds beschikbaar, maar in de sportnota zijn ambities en doelstellingen op hoofdlijnen geformuleerd zonder aandacht voor de rol van de gemeente. Het probleem bevindt zich dan ook met name in de organisatorische context waar vragen spelen als: hoe staat het topsportklimaat van de gemeente Breda er nu voor? Wat zijn wensen en behoeften van actoren rond het topsportklimaat? Welke aanvullende rol kan de gemeente Breda innemen ten opzichte van reeds aanwezige initiatieven om het topsportklimaat vorm te geven en met welke partijen kan worden samengewerkt? Bij het beantwoorden van deze vragen op organisatorisch niveau moet rekening worden gehouden met uitgangspunten op politiek-bestuurlijk- en beleidsniveau en met de wens vanaf maatschappelijk niveau voor aandacht voor ondersteuning in een topsportklimaat. Deze niveaus zijn samengebracht in de sportnota middels ambities en doelstellingen op hoofdlijnen (Gemeente Breda, 2011d).

1.1.2 Probleemstelling

Deze beschreven context van het probleem kan als volgt worden samengevat: de gemeente Breda ambieert een rol te gaan spelen op topsportgebied, maar op veel vlakken is nog niet duidelijk hoe de gemeente deze rol kan invullen. De gemeente heeft geen ervaring in de historie van de gemeente Breda met inzetten op topsport. Daarnaast worden er in de huidige en voorgaande sportnota's geen definities gegeven van topsporter of talent, waardoor niet duidelijk is waar op kan worden ingezet. Een ander gevolg van deze nieuwe ambitie is dat er geen zicht is op het huidige Bredase topsportklimaat en hoe het er voor staat. Toch komen er geluiden van de Bredase sportverenigingen dat er ook bij hen ambities zijn om meer op topsport te focussen zodat de huidige topsporters en talenten kunnen worden ondersteund in hun weg naar de top. Op verschillende niveaus wordt reeds veel gedaan om topsport te ondersteunen. Bij de vraag welke rol de gemeente Breda kan innemen om het topsportklimaat te verbeteren zal rekening moeten worden gehouden met de reeds aanwezige initiatieven en op welke manier de gemeente daar een aanvulling bij kan zijn of kan samenwerken. De probleemstelling luidt hiermee als volgt: *'ten behoeve van het realiseren van de in de sportnota geformuleerde ambities en doelstellingen is meer inzicht nodig in het huidige Bredase topsportklimaat, in de verwachtingen die er zijn van een 'optimaal' topsportklimaat en in de rol die de gemeente Breda daarbij kan innemen in samenwerking met andere partijen.'* Dus hoe kijken een diversiteit aan sleutelfiguren aan tegen het Bredase topsportklimaat en de rol die de gemeente daarbij kan innemen. Dit zal naast inzichten ook draagvlak op maatschappelijk niveau opleveren doordat er meegedacht kan worden met uitvoering van beleid.

1.2 Doelstelling en onderzoeksvragen

Deze probleemstelling en het beschreven vraagstuk worden verder geconcretiseerd middels het stellen van een doel en een hoofdvraag uitgesplitst in deelvragen.

Doelstelling

Dit onderzoek heeft als doel middels een analyse van betekenissen van sleutelfiguren uit verschillende groepen inzicht te verschaffen in het huidige en geambieerde topsportklimaat van de gemeente Breda en in de aanvullende rol die de gemeente Breda in samenwerking met andere partijen daarbij kan innemen teneinde een bijdrage te leveren aan inzichten waarmee het 'optimale' topsportklimaat in Breda kaart kan worden gebracht.

Onderzoeksvraag

Welke betekenissen geven sleutelfiguren aan het topsportklimaat in de gemeente Breda en welke rol kennen zij toe aan de gemeente Breda om dit topsportklimaat te beïnvloeden?

Deelvragen

Om tot beantwoording te komen van de centrale onderzoeksvraag zijn deelvragen opgesteld. De eerste vijf deelvragen worden beantwoord met de onderzoeksresultaten van empirisch onderzoek. De laatste deelvraag heeft een theoretische inslag en wordt beantwoord aan de hand van de theorie en de analyse.

1. Met welke definities voor 'topsporter' en 'talent' kan de gemeente Breda haar topsportbeleid afbakenen en op richten?
2. Welke betekenissen geven sleutelfiguren aan het huidige topsportklimaat in de gemeente Breda?
3. Welke wensen en behoeften hebben sleutelfiguren betreffende een 'optimaal' topsportklimaat in de gemeente Breda?
4. Welke betekenissen geven sleutelfiguren aan de aanvullende rol van de gemeente Breda en samenwerkingsverbanden met andere partijen in de weg naar het 'optimale' topsportklimaat?
5. Wat zijn mogelijkheden en beperkingen van het SPLISS-model als ordeningskader voor lokaal niveau?

Gemeente Breda

In dit onderzoek wordt onderscheid gemaakt tussen de gemeente Breda als locatie en als organisatie. De stad Breda heeft 175.000 inwoners en is de 3e stad van Noord-Brabant na Tilburg en Eindhoven. De gemeente Breda als organisatie is een overheidsinstelling met een gekozen bestuur dat diensten levert en voorziet in behoeften van de burgers. Op dit lokale overheidsniveau is er geen wettelijke verantwoordelijkheid voor sport. De visie vanuit het nieuwe college is eigen verantwoordelijkheid van mensen, organisaties en bedrijven met daarnaast een solide, sober en behoedzaam financieel beleid om 30 miljoen te kunnen bezuinigen. Als gevolg van de landelijke overheidsbezuinigingen moet ook de gemeente Breda rekenen op minder inkomsten en bezuinigen (Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties & Ministerie van Financiën, 2009). Toch wil het college blijven investeren in de stad, omdat bezuinigen hand in hand gaat met investeren. Ook wordt gestreefd naar een slimmere andere overheid door meer te doen met minder.

1.3 Verantwoording

Onderhavig onderzoek wordt niet zomaar uitgevoerd, maar omdat het op verschillende niveaus relevant is. Aangezien het van oorsprong een praktisch vraagstuk is blijkt de relevantie met name daaruit. Daarnaast is dit vraagstuk ook voor de wetenschap relevant, omdat het inzichten verschaft die als aanvulling kunnen dienen voor deze wetenschap.

1.3.1 Praktische relevantie

Dit onderzoek biedt een analyse van punten die door sleutelfiguren zijn aangedragen en daarmee inzicht bieden in het hoe en wat rond een topsportklimaat in de gemeentelijke context. Met als basis inzicht verkrijgen in de rol van de gemeente en wat een topsportklimaat eigenlijk is kan het topsportklimaat verder worden vormgegeven. Door met deze analyse inzicht te geven kan een bijdrage worden geleverd aan een advies hoe het topsportklimaat uit het topsportbeleid kan worden vormgegeven. Met dit beleid wil de gemeente Breda talenten en topsporters ondersteunen zodat ze hun talenten optimaal kunnen benutten. Ook biedt dit onderzoek duidelijkheid voor partijen met autonome initiatieven, zoals Deltalent en Olympisch Netwerk Brabant, over de rol die de gemeente Breda in hun speelveld kan gaan spelen. Door inzicht te verkrijgen in het probleem wordt duidelijk met welke partijen de gemeente kan samenwerken om een waardevol netwerk rond de sporters te creëren. Bovendien worden door het houden van interviews sleutelfiguren mogelijk geprikkeld om samen met de gemeente Breda actie te ondernemen omtrent het onderwerp. Dit onderzoek past bij de ambities van het Olympisch Plan 2028 en Sportplan Brabant 2016 om in Nederland en Noord-Brabant sport en topsport naar een hoger plan te tillen. Breda kan daarbij als een van de grootste steden van Noord-Brabant en centrumstad van de regio West-Brabant als voorbeeld dienen voor een optimaal topsportklimaat. Ten slotte is het voor andere gemeenten relevant om te weten welke definities aan een topsportklimaat worden gegeven en wat de wensen en behoeften zijn. Ondanks de specifieke Bredase context zullen andere gemeenten er veel in herkennen.

1.3.2 Wetenschappelijke relevantie

Voorts is weinig onderzoek gedaan naar beleidsfactoren die van invloed zijn op het traject dat een topsporter aflegt. Enig onderzoek naar deze factoren is SPLISS, waarbij wordt gekeken naar (inter)nationale beleidsfactoren op mesoniveau met de overtuiging dat micro- en macrofactoren niet met beleid zijn te beïnvloeden. Dit onderzoek focust zich juist op meso- of beleidsfactoren op lokaal, gemeentelijk niveau in plaats van op nationaal niveau, waarbij het gaat om een organisatorisch vraagstuk. Met dit onderzoek wordt het SPLISS-model gebruikt als ordeningskader of kapstok voor het concretiseren van topsportbeleid op lokaal niveau en in een ander soort context dan oorspronkelijk. In oorspronkelijk SPLISS onderzoek werden met name kwantitatieve gegevens verzameld op (inter)nationaal niveau. Dit onderzoek focust zich op de kwalitatieve betekenissen van onderaf op lokaal niveau. De ervaringen en betekenissen die worden gegeven aan het topsportklimaat in de gemeente Breda leveren aanvullende gegevens op voor het SPLISS-model in de lokale context. Onderzoek specifiek gericht op lokaal beleid kan mogelijk ook bijdragen aan het topsportklimaat op dit lokale niveau. Daarnaast biedt dit onderzoek inzicht in het gebruik van theorieën rond interactief beleid en samenwerkingsverbanden voor analyse op lokaal niveau. Tenslotte geeft dit onderzoek inzicht in betekenissen van sleutelfiguren aan de definities talent en topsporter in de gemeentelijke context.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt het theoretisch kader beschreven waarmee de empirische data kunnen worden geïnterpreteerd. Deze theorieën betreffen onderwerpen over het topsportklimaat met het SPLISS-model, de organisatie van (top)sport en de rol van de gemeente op lokaal niveau. In hoofdstuk 3 komt de methodologie aan bod waarin het onderzoeksperspectief en de gehanteerde methode worden besproken. Vervolgens wordt in hoofdstuk 4 een beschrijving gegeven van de verzamelde data. Deze data wordt in hoofdstuk 5 middels het theoretisch kader geïnterpreteerd en geanalyseerd. Tot slot volgen in hoofdstuk 6 conclusies en aanbevelingen.

Hoofdstuk 2. Theoretisch kader

Het empirisch onderzoek wordt ingebed middels dit theoretisch kader bestaande uit theorieën rondom factoren en actoren behorende bij een topsportklimaat. Het SPLISS-model van Van Bottenburg (2009) en De Bosscher et al. (2008) brengt de beleidsbeïnvloedbare factoren rondom het topsportklimaat in kaart. In een volgende paragraaf wordt ingezoomd op de actoren uit het topsportklimaat middels de organisatie van topsport bestaande uit private en publieke partijen met specifieke aandacht voor de verantwoordelijkheid van de (lokale) overheid. In de derde paragraaf gaat aandacht uit naar mogelijke rollen van de gemeente. Deze concepten vormen de theoretische basis en het interpretatie kader voor dit onderzoek om antwoord te krijgen op de vraag welke rol de gemeente Breda kan innemen ter verbetering van het lokale topsportklimaat.

2.1 Topsportklimaat

Op lokaal politiek-bestuurlijk niveau wil men inzetten op topsport. Maar wat is topsport en een topsportklimaat, wat is de relatie tussen topsport- en breedtesport en welke factoren kunnen met beleid worden beïnvloed?

2.1.1 Huidige topsportklimaat

Topsport(klimaat) en topsportbeleid

Wanneer wordt gekeken naar de betekenis van topsport heeft Van Bottenburg (2009) het over: 'citius, altius, fortius' oftewel 'sneller, hoger, sneller' wat volgens Stokvis (2010) inherent is aan de moderne wedstrijdsport. Om dit te bereiken hebben sporters ondersteuning van een netwerk nodig (Hutten, 2009), omdat *"mensen fundamenteel van elkaar afhankelijk zijn en talent een individuele eigenschap is die alleen in een specifieke omgeving tot zijn recht komt"* (Van Bottenburg, 2009). Een sportklimaat kan volgens Hutten (2009) worden aangeduid als *'een omgeving waarin de ontwikkeling van elke sporter tot zijn recht komt en ook door de maatschappij wordt gewaardeerd. Waarbij talentontwikkeling voortkomt uit dit klimaat als de vrucht van een goed functionerend systeem rond breedtesport'*. Beperkend aan deze definitie is de focus op talentontwikkeling, terwijl in dit onderzoek voornamelijk over topsport wordt gesproken. Een topsportklimaat wordt vanuit de theorie gezien als *"de gewogen gesteldheid van de beïnvloedbare maatschappelijke en sportorganisatorische omgeving die de omstandigheden bepaalt waarin sporters zich tot topsporters kunnen ontwikkelen en prestaties kunnen blijven leveren op het aangegeven hoogste niveau in hun tak van sport"* (Van Bottenburg, 2000). Deze definitie richt zich, in vergelijking met de definitie van Hutten (2009), meer op presteren en het hoogste niveau, terwijl beide definities starten vanuit de maatschappij en de gewone sporter. De keuze voor inzet op topsport of talentontwikkeling door de gemeente Breda zal uit empirisch onderzoek moeten blijken.

Overheden, sportorganisaties en het bedrijfsleven over de hele wereld redeneren dat met topsportbeleid topsportsucces maakbaar of beïnvloedbaar is. De *'mondiale medaillewedloop'* of *'global sporting arms race'* (Oakley en Green, 2001) hebben als gedachte dat topsportsucces maakbaar of beïnvloedbaar is met topsportbeleid. Zelfs op lokaal niveau wordt ingezet op topsport (Gemeente Breda, 2011d). Topsportbeleid, zoals de sportnota 2011-2014 van de gemeente Breda, kan worden gezien als *"het beleid dat gericht is op buitengewoon getalenteerde sporters en topsportondersteunende organisaties met als doel om omstandigheden te creëren waardoor de bedoelde sporters in staat worden gesteld om hun talenten verder te ontplooien, hun maatschappelijke positie veilig te stellen en*

daarmee tevens de maatschappelijke waarde van prestaties te vergroten” (Van Bottenburg et al., 2003: 8).

Relatie topsport-breedtesport

De topsport krijgt in de tegenwoordige internationale concurrentiestrijd een eigen dynamiek (Bottenburg, 2003). Zij komt steeds meer af te liggen van het niveau dat gangbare sporters kunnen halen en er doen zich in de topsport ontwikkelingen voor die zich nauwelijks in de breedtesport voordoen zoals overbelasting en grensmanipulatie. Dit kan leiden tot zowel bewondering voor als vervreemding van topsport (Wann, 2001 in: Bottenburg, 2003). Breedtesport en topsport ontwikkelen zich in verschillende richtingen, maar zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en oefenen zowel positieve als negatieve invloed op elkaar uit.

Veelal, zoals in onderzoek van PON (2000), wordt topsport gezien als een logisch gevolg van breedtesport en viceversa kunnen de prestaties van topsporters de deelname in de breedtesport vergroten. Stokvis (2010: 121) geeft bijvoorbeeld aan dat sporthelden soms een integrerende functie kunnen hebben met een gemeenschappelijk, samenbindend en enthousiasmerend symbool. Nationale en wellicht ook regionale trots op de kwaliteit van atleten uit de eigen omgeving stimuleren het streven naar prestatieverbetering (Stokvis, 2010). Van Bottenburg (2003) beschrijft deze wisselwerking in het double pyramid model met de aanjaagfunctie van top- naar breedtesport en de aanvoerfunctie van breedte- naar topsport. De topsport jaagt aan door rolmodellen en stimuleert de jeugd om te sporten, de breedtesport voert nieuwe talenten aan en fungeert als publiek bij sportwedstrijden (Bottenburg, 2003). Van Bottenburg (2003) bevestigt de aanvoerfunctie, maar ontkracht de aanjaagfunctie. Hij concludeert dat topsport in de media niet zorgt voor een aanjaagfunctie van de topsport en eerder zorgt voor gedragsversterking, dan gedragsverandering (Whannel, 2000, in: Bottenburg, 2003). Duidelijk wordt dat verschil bestaat tussen de politieke en analytische visie in de vorm van onderhandeling en kennistoepassing (Bovens, 't Hart, & van Twist, 2007). Vanuit de politiek komt de wisselwerking tussen topsport-breedtesport van pas, terwijl onderzoek uitwijst dat dit niet altijd het geval is. Van Bottenburg (2009: 160) geeft aan dat overheidsstimulering van de topsport in Nederland tot resultaten heeft geleid. Dit wil echter niet zeggen dat de resultaten ten dienste waren voor de breedtesport.

Naast de wisselwerking spelen hier conflicterende belangen tussen top- en breedtesport. Om internationaal mee te doen, moet er in een land meer focus zijn op topsport, er moet onder andere meer aan talentontwikkeling gedaan worden (Bosscher et al., 2009; Helle-Valle, 2008). Dit is al gauw in strijd met de huidige consensus in de breedtesport, welke juist berust op meedoen, sociale netwerken, gezondheid en plezier. Het is aan de lokale overheid hoe met deze conflicterende belangen om moet worden gegaan.

2.1.2 De individuele (top)sporter

Binnen het topsportklimaat hebben individuele sporters een centrale rol, omdat zij de prestaties leveren in het topsportklimaat. Met een kader middels inzichten kan worden bepaald op welke sporters, in dit geval een lokale overheid, zich kan richten. De behoeften die zij hebben worden in 2.1.3 besproken. In een topsportklimaat zijn sporters op te delen in talenten en topsporters. Om tot een topsportbeleid te komen als gemeente is het belangrijk om definities als topsport en talent helder voor ogen te hebben en hier duidelijke keuzes in te maken zodat interventies op het juiste niveau kunnen worden ingezet.

Talent

Bloom (1985) definieert het begrip talent breder dan de sportwereld: *'By talent we mean an unusually high level of demonstrated ability, achievement or skill in some special field of study or interest'*. Van Rossum (1993) heeft een zestal factoren opgesteld die een jonge sporter talentvol maken: fysieke gesteldheid, mentale instelling, motorische vaardigheden, wil en bekwaamheid om te leren, technische/tactische/strategische vaardigheden en flair of het laten zien van vaardigheden. Deze factoren kunnen net als het talentprofiel van NOC*NSF worden gebruikt om talent te ontdekken. In een topsportklimaat worden twee criteria gesteld waaraan moet worden voldaan om van talenten internationale winnaars te maken: 1. talent moet ondersteund worden door een effectieve en competente organisatie, en 2. het talent moet op een vroege leeftijd worden ontdekt en zo vroeg mogelijk systematisch worden opgeleid (Helle-Valle, 2008). NOC*NSF heeft een talentprofiel opgesteld dat wordt gebruikt bij talentherkenning en talentontwikkeling. Hierbij wordt gekeken naar het leeftijdsprofiel, het prestatieprofiel en het programmaprofiel van het talent. Wanneer het talent is erkend door NOC*NSF, kan het regionaal ondersteuning krijgen van een Olympisch Netwerk. Talenten die worden erkend krijgen een IT-, NT- of Beloften-status. Talenten zijn dus jonge sporters die bovengemiddeld presteren en uitzicht hebben op uitzonderlijke prestaties.

Van Bottenburg (2008) stelt in Rapportage sport 2008 dat talent in een specifieke sociale omgeving tot zijn recht komt, wordt herkend of kan gedijen. Deze omgeving kan het lokale topsportklimaat zijn, maar ondanks geldende definities rond talent is niet duidelijk om welke talenten het gaat in het lokale topsportklimaat. Na de ontwikkeling als talent stromen sommige talenten door naar de topsport. Hieronder wordt de definitie van topsporter beschreven.

Topsporter

Het begrip topsporter is door NOC*NSF gedefinieerd als *"Je bent topsporter als je internationaal op het hoogste senioreniveau (EK's, WK's en Olympische of Paralympische Spelen) meedoet, binnen een erkend topsportprogramma"*. Verschillende gemeenten zoals Tilburg en Amsterdam (bijlage 1) baseren het topsportbeleid op deze definitie. NOC*NSF hanteert verschillende niveaus binnen de topsport. Ze maken onderscheid tussen een A-, B- of HP status en tussen categorie 1 topsportprogramma's van NOC*NSF en categorie 2 topsportprogramma's. Op basis van de statussen is ondersteuning mogelijk.

- Een A-status krijgen alleen de sporters die het niveau leveren van minimaal de top 8 van de wereld.
- Een B-status krijgen alle sporters die deelnemen aan internationale wedstrijden op het niveau van EK's, WK's en Paralympische- of Olympische spelen.
- HP-status staat voor High Potential, deze sporters zijn nog niet op het niveau van een A- of B- sporter, maar hebben hier wel de capaciteiten voor. Met een HP-status krijgen deze sporters de ondersteuning die een A-sporter ook krijgt.

Topsporters en talenten zijn in dit kader vanuit nationaal niveau gedefinieerd, maar vraag blijft of dit het kader is waar de lokale overheid zich op zou moeten richten. Op basis van cijfers van Olympisch Netwerk Brabant zijn er vijf A- of B-sporters woonachtig in Breda (bijlage 5). Daarnaast zijn nog eens 80 in Breda woonachtige talenten die zijn erkend door NOC*NSF of ONB. Dit toont aan dat Breda weinig talenten en topsporters 'heeft' die internationaal gezien op het hoogste niveau actief zijn. Vanuit dit oogpunt zou topsport op

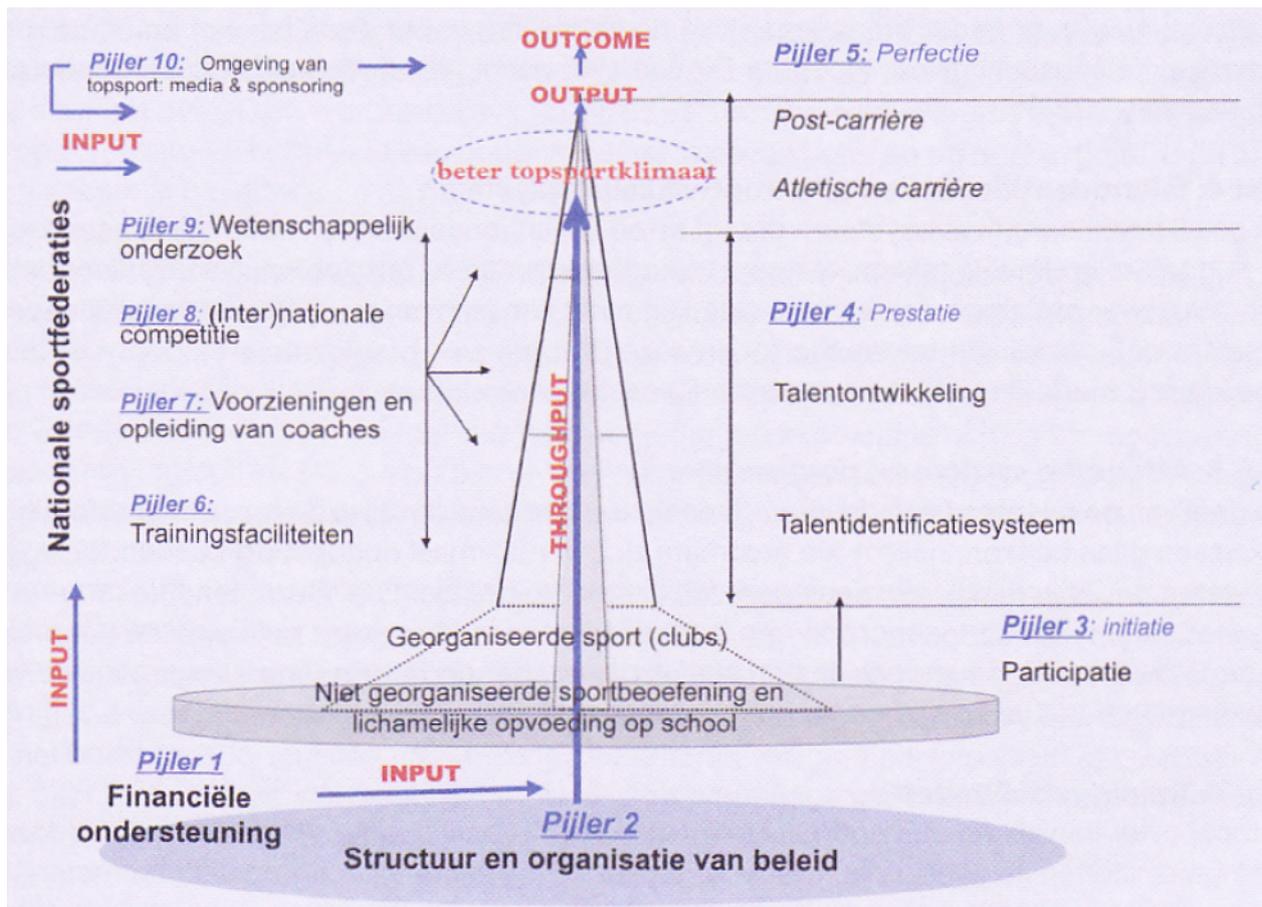
lokaal niveau een andere betekenis krijgen dan de zojuist beschreven betekenissen op landelijk niveau. Dit heeft gevolgen voor eventuele randvoorwaardelijke interventies, omdat landelijke topsporters voor topsportfaciliteiten gebruik kunnen maken van CTO's (NOC*NSF). Wanneer sporters tot de top behoren trekken ze weg uit de stad waar ze vandaan komen en zoeken locaties met sporters en faciliteiten van hun niveau. De gemeente heeft nog geen definities die zij kunnen gebruiken om in te kaderen. Gemeenten als Rotterdam en Amsterdam hebben dit wel geformuleerd, maar Breda is nog niet zo ver. Dit geeft aanleiding om met empirisch onderzoek inzicht in te geven. Een mogelijkheid is om het topsportbeleid niet alleen te richten op de sporters die reeds de top hebben gehaald, maar ook op hen die daar tegenaan zitten. Maar eerst wordt inzicht gegeven in behoeften van topsporters of factoren die van belang zijn voor het nationale topsportklimaat.

2.1.3 Een prestatiebevorderend beleidssysteem

Op (inter)nationaal niveau is reeds onderzoek gestart om onder andere topsportklimaat te definiëren en data te analyseren met een theoretisch concept: het SPLISS-model (Sports Policy factors Leading to International Sporting Success). Uitgangspunt hiervan is dat topsportprestaties kunnen worden bevorderd door het creëren van een topsportklimaat middels het voeren van strategisch topsportbeleid (Van Bottenburg, 2009; De Bosscher et al., 2008). Hiermee wordt gesteld dat het topsportklimaat dusdanig kan worden beïnvloed dat de internationale concurrentiepositie van een land verbetert. Succes is tot op zekere hoogte maakbaar of in ieder geval beïnvloedbaar (Van Bottenburg, 2008; De Bosscher et al. 2008; Van Bottenburg, 2000). Een ander beoogd, maar indirect effect van het gevoerde beleid zijn prestaties die leiden tot structureel succes bij de beste tien landen ter wereld. Topsportsucces is het meest belangrijke doel van sportorganisaties. Hier zal een gemeente mogelijk niet naar streven, maar wel aan willen bijdragen.

Met wetenschappelijke studies naar het nationale topsportbeleid en het topsportklimaat is theorievorming over prestatiebevorderende factoren op meso- of beleidsniveau ontstaan middels het SPLISS-model vanuit de overtuiging dat het micro- en macroniveau niet beleidsmatig te beïnvloeden zijn (De Bosscher, 2007; De Bosscher et al., 2008; Van Bottenburg, 2009). Het SPLISS-model onderscheidt van origine negen pijlers van het topsportbeleid die bepalend zijn voor de kans op internationaal topsportsucces (De Bosscher et al., 2007 in: Van Bottenburg, 2008). Pijler tien, 'media en sponsoring', behoorden oorspronkelijk niet tot het SPLISS-model, maar werden als omgevingsvariabele aangemerkt (De Bosscher et al., 2008). Van Bottenburg (2009) stelt dat deze twee factoren wel degelijk direct met beleid kunnen worden beïnvloed en meer zijn dan omgevingsvariabelen. Inmiddels heeft het SPLISS-model tien pijlers (toelichting zie figuur 2.2) met factoren op mesoniveau (input en throughput) die door overheden en sportorganisaties gebruikt kunnen worden om via het beleid het topsportklimaat te beïnvloeden en daarmee indirect de kans op topsportsucces (output) te beïnvloeden en wellicht zelfs te vergroten. Samen met 226 Kritische Succes Factoren (KSF's), die de pijlers operationaliseren, vormen de tien pijlers een onderzoeksmodel die factoren uit het topsportklimaat helpen analyseren. Deze input en throughput middels de pijlers kunnen worden vertaald in beleidsmiddelen en -activiteiten die als doel hebben het topsportklimaat zodanig te beïnvloeden dat sporters optimaal kunnen presteren (output). Deze output is een middel om achterliggende beleidsambities en -doelstellingen van bijvoorbeeld de gemeente Breda te realiseren (outcome). De outcome betreft de vraag of de onderliggende beleidsambities en doelstellingen zijn gerealiseerd. De achterliggende gedachte en ambitie is dat het topsportbeleid en de investeringen om een

beter topsportklimaat te creëren positieve effecten zullen hebben op de nationale trots en het internationale prestige (Van Bottenburg, 2008; Bogerd, 2010; De Bosscher et al. 2007; Houlihan en Green; 2008). Voorbeelden voor lokaal niveau zijn een beter imago en economie van de stad, sportende en gezonde burgers en saamhorigheid in de stad. Het SPLISS-model wordt gewoonlijk gebruikt om internationaal de effectiviteit en de efficiëntie van het landelijke topsportbeleid te analyseren. In dit onderzoek wordt getracht het model te gebruiken als ordeningskader om het lokale topsportbeleid te analyseren. De gewenste outcome moet los hiervan worden geanalyseerd, omdat dit afhankelijk is van meer factoren dan alleen het topsportbeleid (van Bottenburg, 2009).

Figuur 2.1 Het SPLISS-model van beïnvloedbare pijlers van het topsportsucces van landen.
(Bron: Bewerking van de Bosscher et al., 2006 in: Van Bottenburg, 2009:21)

Aantoonbaar is dat het SPLISS-model een bruikbaar instrument is om het topsportklimaat van een land te bestuderen (Van Bottenburg, 2009; De Bosscher et al., 2008), maar de vraag in onderhavig onderzoek is of dat ook het geval is voor een lokaal niveau? Deze SPLISS-studies richten zich voornamelijk op topsportbeleid op landelijk niveau, maar ook lokale overheden zoals de gemeente Breda richten zich op topsport. Empirisch onderzoek moet uitwijzen of topsport op lokaal niveau hetzelfde is als topsport op landelijk niveau. De vraag is of pijlers met beperkt aanwezige topsport op lokaal niveau ook te beoordelen zijn. Uitdaging wordt om het SPLISS-model te gebruiken voor het ordenen van het topsportklimaat in de context van een gemeente. Daarnaast stelt Bogerd (2010) dat kan

worden geconstateerd dat het SPLISS-model een vruchtbaar conceptueel model is om topsportklimaten te doorgronden. Echter meent ze ook dat de maakbaarheid van topsport onder andere wordt begrensd door continu veranderende belangen en perspectieven in een topsportklimaat door de aanwezige diversiteit van actoren (Bogerd, 2010). En daarbij komt de mogelijkheid tot tegenwerken van actoren bij het inrichten van een topsportklimaat als gevolg van verschillende visies, ideeën en machtsposities (Bogerd, 2010). In dit onderzoek wordt dan ook gekeken of het SPLISS-model, ondanks de machtspectieven en de onderhandelingen uit de context waar volgens Bogerd (2010) te weinig rekening mee wordt gehouden, toch bruikbaar is voor definiëring en ordening van een topsportklimaat in de gemeentelijke context vanuit een dialogisch interpretatief perspectief. Omdat actoren niet aanwezig zijn in het SPLISS-model, maar wel van invloed zijn op het verbeteren van het lokale topsportklimaat, worden deze middels andere theorieën bestudeerd in paragraaf 2.2 en 2.3.

2.1.4 Verbetering van het topsportklimaat

Van Bottenburg (2009) merkt op dat op nationaal niveau het topsportklimaat sinds 1998 sterk is verbeterd. Mede met behulp van een strategisch beleid en toenemende investeringen hebben sportorganisaties en overheden de condities voor de topsportbeoefening aanzienlijk verbeterd (Van Bottenburg, 2009). Breda staat nog maar aan het begin hiervan, maar deze uitspraak biedt perspectief om te investeren. Echter is nog geen inzicht gegeven in het lokale niveau en de actoren die een rol kunnen spelen bij de verbetering van de factoren. De huidige constatering op nationaal niveau wordt in empirisch onderzoek bekeken voor het lokale niveau aan de hand van factoren uit het SPLISS-model.

Pijler 1: Financiële ondersteuning

Een verbetering van het topsportklimaat kost geld. Het SPLISS-model gaat er vanuit dat landen die meer – en efficiënter en effectiever – investeren dan hun concurrenten hun kans op topsportsucces vergroten.

Pijler 2: Organisatie van het topsportbeleid

De kans op succes wordt verder vergroot door een organisatiestructuur met een duidelijke taakverdeling tussen verschillende actoren in de topsport en een goede coördinatie, afstemming van middelen en onderlinge communicatie.

Pijler 3: Sport- en topsportcultuur (sportparticipatie)

In een land waar meer kinderen vroegtijdig met sport en bewegen in aanraking komen, meer mensen actief sporten en meer mensen aan wedstrijden en competities deelnemen, is de kans groter dat talenten worden geïdentificeerd en zich kunnen ontplooiën. In een land met een topsportcultuur is er onder brede lagen van de bevolking, in het bedrijfsleven en bij media bovendien belangstelling voor topsport. Dit heeft tot gevolg dat er draagvlak is voor ondersteuning van de topsport.

Pijler 4: Talentidentificatie- en talentontwikkelingssysteem

Een goed talentidentificatiesysteem draagt ertoe bij dat jonge mensen optimale kansen krijgen om hun talent in de vele takken van sport te ontdekken en te ontplooiën. Na de talentidentificatie volgt over het algemeen een periode van circa tien jaar van training en competitie waarin het talent zich ontwikkelt tot topsporters. In deze fase bepalen goede voorwaarden voor talentontwikkeling mede de kans op doorstroming naar de wereldtop.

Pijler 5: Atletische carrière en postcarrière

Een deel van de talenten haalt de internationale top. De kans dat zij in de topsport internationale successen gaan boeken, neemt toe naarmate zij zich maximaal op topsport kunnen toeleggen. Dit vraagt om specifieke voorzieningen, faciliteiten en begeleiding. Deze condities moeten er ook voor zorgen dat de topsporters een balans kunnen vinden tussen enerzijds de hoge eisen die de topsport stelt en anderzijds hun sociale leven, het onderwijs dat zij volgen en de voorbereidingen op het leven na hun sportcarrière.

Pijler 6: Trainingsfaciliteiten

De topsporter kan alleen een optimaal trainingsprogramma volgen als daarvoor ook voldoende trainingsfaciliteiten aanwezig zijn, met voor topsport geschikte accommodaties en materialen.

Pijler 7: Voorzieningen en opleiding van trainers

Op alle niveaus is zowel de kwaliteit als de kwantiteit van topcoaches van belang. Sportbeoefening op topniveau vraagt om topcoaches van topniveau. De kans op succes kan worden vergroot door het creëren van goede opleidingsmogelijkheden, werkomstandigheden en toekomstperspectieven voor topcoaches, zodat zij zich volledig kunnen inzetten voor toptalenten en topsporters en zich kunnen meten met de beste internationale vakgenoten.

Pijler 8: (Inter)nationale competitie

De kans op internationaal topsportsucces is groter naarmate de nationale competitie in eigen land van internationaal niveau is, er regelmatig internationale topsportevenementen in eigen land worden georganiseerd en als de mogelijkheden voor topsporters worden verbeterd om aan internationale wedstrijden en competities deel te nemen.

Pijler 9: Research & Development (wetenschappelijk onderzoek)

Topsport vraagt in toenemende mate om research & development. Dit betreft kennisontwikkeling op uiteenlopende gebieden, variërend van materialen, voeding, lucht- en waterweerstand, technische analyses, medische zaken, talentidentificatie, beleidseffectiviteit en concurrentieanalyses.

Pijler 10: Media en sponsoring

Het bedrijfsleven is altijd betrokken geweest bij mediasport. Sporten die vanouds veel media-aandacht trekken, zoals voetbal, wielrennen, tennis en golf, hebben een vroege commercialisering en professionalisering gekend. De laatste decennia is de media-aandacht voor de topsport in omvang toegenomen, waardoor ook andere sporten, zoals schaatsen, volleybal en hockey, meer belangstelling van sponsors hebben gewekt. Omdat deze pijler minder direct is te beïnvloeden, is deze in het oorspronkelijke SPLISS-model als omgevingsvariabele buiten het model gehouden (De Bosscher et al. 2006). Niettemin kan ook goed worden beargumenteerd dat deze pijler door het beleid kan worden beïnvloed, zoals de vorming en exploitatie van het Nederlands Olympisch Team en het beleid van onder meer de volleybalbond en de hockeybond in de afgelopen decennia bewijzen.

Figuur 2.2 Pijlers SPLISS-model Bron: Van Bottenburg (2009: 22-23)

2.2 Organisatie van topsport

Sport is als autonome sector privaat georganiseerd, maar met toenemende overheidsbetrokkenheid. In het verleden bleef de overheid op afstand, maar tegenwoordig spelen steeds meer partijen een rol in het topsportklimaat waarbij ondersteuning door de overheid op verschillende niveaus plaatsvindt. In deze paragraaf staan de vragen centraal: welke verantwoordelijkheid ligt bij wie en welke (overheids)organisaties spelen wanneer een rol? In dit geval wordt onderscheid gemaakt tussen publieke en private actoren.

2.2.1 Toenemende overheidsbetrokkenheid

Diverse gremia zetten zich in voor sport en topsport, maar waar zijn de verschillende overheden verantwoordelijk voor? In het bestuursakkoord Rijk-Provincie wordt, breder dan topsportbeleid gezien, gesteld dat er geen hiërarchie is tussen de bestuurslagen van de decentrale eenheidsstaat. De provincie als autonoom bestuur behartigt taken op eigen initiatief naast de taken die zij in medebewind uitoefenen zoals ruimtelijke ordening (Ministerie van Binnenlandse Zaken, 2008). Een eigenschap van decentralisatie volgens Bovens, 't Hart, & van Twist (2007) is het bestuur dichterbij de burgers brengen waartoe taken en bevoegdheden van de nationale overheid worden overgeheveld naar de gemeente. Het lijkt erop dat in de (top)sport juist minder decentralisatie plaatsvindt dan op andere beleidsvelden (Ministerie van Binnenlandse Zaken, 2007). Sinds 2009 ondersteunt de Rijksoverheid het Olympisch Plan 2028, de Provinciale overheden hebben zich daarbij aangesloten met als voorbeeld het Sportplan Brabant 2016. Uiteindelijk lijken ook de lokale overheden in Noord-Brabant, zoals Breda, zich daarbij aan te sluiten met lokaal (top)sportbeleid. Door te ondersteunen krijgen overheden meer invloed op topsport (Stokvis, 2010:122). De Ridder & Herweyer (1993) geven aan dat bij het streven naar het oplossen van maatschappelijke problemen overheden stuiten op andere overheden naast burgers en particuliere organisaties. Onderling proberen overheden elkaars beleid te beïnvloeden teneinde hun eigen beleid te verwezenlijken omdat afhankelijkheid van middelen, afstemming en medewerking van andere overheden een rol speelt (de Ridder & Herweyer, 1993). Om het lokale topsportbeleid vorm te geven zal rekening moeten worden gehouden met de rol van andere overheden als de Provincie en de Rijksoverheid.

Nationaal

Historisch gezien lijkt er een toenemende aandacht voor overheidstaken wat betreft topsport op nationaal, maar ook op provinciaal en lokaal niveau. De aandacht verschuift deels van breedtesport naar topsport, maar topsport blijft ten dienste van de breedtesport. Dit blijkt uit de VWS-Sportnota (2005) waarin staat dat een kwart van het totale sportbudget wordt besteed aan topsport en de top-10 ambitie. Dit gaat ten koste van de middelen voor breedtesport (Groot, 2005). Richtte de Rijksoverheid zich eind jaren zeventig nog op het scheppen van voorwaarden, in 2005 verklaarde het kabinet de sportsector te steunen. De zorg voor de kwaliteit van het sportaanbod, met de aandacht expliciet uitgaande naar topsport, is een taak voor de Rijksoverheid (Ministerie van VWS, 2005). Enkele jaren na publicatie van de nota *Tijd voor sport: bewegen, meedoen, presteren* (2005) steunt het kabinet de toptien-ambitie en de ambitie van de sportsector om voor 2016 het sportklimaat naar een hoger plan te tillen, het Olympisch Plan 2028 (Ministerie van VWS, 2007). Inmiddels is uit onderzoek van de Algemene Rekenkamer (2008) gebleken dat het landelijke topsportklimaat is verbeterd.

Uit de Beleidsdoorlichting Sport 2011 blijkt dat het nationale sportbeleid zich richt op meerdere maatschappelijke problemen. Sportbeleid is van oorsprong namelijk niet om een bepaald probleem op te lossen, maar een autonome en door burgers zelf georganiseerde en beoefende activiteit. Hier werden in de loop der tijd steeds meer positieve externe effecten aan toegeschreven (Ministerie van VWS, 2011).

Provinciaal

Begin 2012 heeft de provincie Noord-Brabant het Sportplan 2016 gelanceerd. Dit plan beoogt ondersteuning van het Olympisch Plan 2028 waarbij wordt ingezet op topsportaccommodaties, topsportevenementen, talentontwikkeling en bijzondere breedtesport. Met dit plan is de keuze gemaakt om binnen de provincie in te zetten op een zeven-tal kernsporten. Sinds 2009 bestaat in Brabant een overleg van de provincie met de B5 over het Olympisch Plan 2028 en de afstemming rond topsportaccommodaties en – evenementen. Hierdoor kunnen gemeenten en provincies hun plannen onderling afstemmen en gezamenlijke doelen voor Noord-Brabant nastreven. *"Samen de ambities uit het Olympisch Plan 2028 daadwerkelijk realiseren, dát is waar de partners voor staan"*. Daarbij is het motto: *"Sport als kracht voor de samenleving"* (Provincie Noord-Brabant, 2010). In dit plan wordt duidelijk dat de provincie onder andere topsport naar zich toetrekt middels een stimulerende en faciliterende rol in het kader van het bovengemeentelijk, regionale niveau. In dit plan wordt de gemeentelijke verantwoordelijkheid primair gezien als voorwaardenscheppend voor de breedtesport. Daarnaast wordt aangegeven dat een aantal grote gemeenten (Eindhoven en Tilburg) inzet op topsport door in topaccommodaties en topevenementen te investeren (Provincie Noord-Brabant, 2010). In 2008 is middels de kaderstellende notitie *"Sport in Beeld; sportieve uitdagingen en kansen in Brabant"* vastgesteld dat in Brabant onder andere wordt ingezet op talentontwikkeling en topsport. Het gaat hier om het verstevigen van de koppositie van Brabant en het vergroten van de naamsbekendheid van Brabant via sport. Mede door het binden van topsporters aan de provincie en het faciliteren van een hoog niveau aan voorzieningen, accommodaties en evenementen op topsportgebied (Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant, 2008a).

Rozenveld (2006) geeft aan dat de provincie in samenwerking met gemeenten het provinciale sportbeleid uitvoeren. Daarnaast is een andere taak de ondersteuning van sportverenigingen, welke steeds meer aandacht krijgt. Hij geeft aan dat vanuit NOC*NSF ontwikkelde programma's worden neergelegd bij de provinciale sportraden die als leidraad fungeren voor de uitvoering van het sportbeleid. Gemeenten worden daarbij als een belangrijke partner gezien.

Lokaal

Sinds de in 1974 verschenen nota *"Topsport: wiens verantwoordelijkheid?"* opgesteld door de VNG is er ook bij gemeenten aandacht voor overheidsverantwoordelijkheid ten aanzien van topsport. Het ministerie van VWS stelt in de nota *"wat sport beweegt"* dat de lokale overheid verantwoordelijk is voor het uitvoerend werk ofwel het in stand houden en verbeteren van lokale (top)sportinfrastructuur (Ministerie van VWS, 1996-1997). Rond de jaren '90 nam ook het besef van de maatschappelijke betekenis van sport en topsport toe (NOC*NSF, 1994). In 1999 verscheen de nota *"Kansen voor topsport"* waarin ook de waarde van topsport voor de lokale overheden werd erkend door het ministerie van VWS. De voordelen van topsport voor het sportbeleid en andere beleidsvelden kregen aandacht. Uit de nota blijkt dat gemeenten destijds een aanvullende en voorwaardenscheppende rol

hadden in de ondersteuning van topsport binnen gemeentegrenzen naast de primaire verantwoordelijkheid van topsport(beleid) in Nederland van sportbonden en NOC*NSF (Ministerie van VWS, 1999). Ook Boumans (2003) geeft in haar onderzoek aan dat de organisatie en uitvoering van het beleid in eerste instantie wordt beschouwd als een taak van de sportwereld en het particulier initiatief. De gemeente is er om voorwaarden te scheppen in een topsportklimaat, maar wil ook topsportbeleid gestructureerd aanpakken door het ontwikkelen van een gericht topsportbeleid. Acquisitie en ondersteuning van topsportevenementen en het verbeteren van accommodaties passen bij deze rol en bij de sociaal-culturele en economische redenen die Boumans (2003) aangeeft als legitimering van topsportbeleid door gemeenten. Op welk niveau deze ondersteuning op lokaal niveau plaats moet vinden en vanuit welke rol van de gemeente is afhankelijk van de manier waarop topsport wordt gezien en waarop de gemeente wil inzetten. De redenen die Boumans (2003) aangeeft voor topsport zijn passieve sportrecreatie, citymarketing en een economische functie. Echter stelt zij ook dat een gebrek aan financiële middelen bij gemeenten voor de organisatie van topsportevenementen zorgt voor een druk op lokale bedrijven voor sponsoring (Boumans, 2003).

De lokale overheid lijkt rechtstreeks van invloed te zijn op de topsport met accommodaties en subsidies voor verenigingen. In de beleidsbrief sport: 'Sport en Bewegen in Olympisch perspectief' van 2011 komt nogmaals naar voren dat gemeenten primair verantwoordelijk zijn voor ruimtelijke ordening en accommodaties. Daarnaast nemen zij de verantwoordelijkheid voor het lokaal stimuleren van sport en bewegen middels subsidies. Stokvis (2010:124) stelt dat het beleid van de Rijksoverheid ten aanzien van sport het meest in de openbaarheid komt, maar dat op gemeentelijk niveau de overheid op het gebied van accommodaties middels het grootste deel van de gemeenschapsgelden voor sport een veel grotere inspanning levert. In de jaren tachtig kwam er een privatiseringsbeleid op gang, wat inhield dat de verenigingen zelfs meer taken kregen bij het onderhoud en de exploitatie van de accommodaties (Van Bottenburg, 1999 in Stokvis, 2010: 125). Stokvis spreekt niet over de gevolgen die dit voor de verenigingen of voor topsport heeft gehad. Maar wanneer de overheid teveel afwijkt van wat onder de bevolking leeft, dan blijven accommodaties en faciliteiten onderbenut (Stokvis, 2010: 120). Het hangt af van wat de samenleving onder topsport verstaat hoe op accommodaties moet worden ingezet. Op lokaal niveau zijn veel mogelijkheden om verbindingen te leggen tussen verschillende beleidssectoren binnen het gemeentelijke domein (sport, ruimtelijke ordening, gezondheid, welzijn, economie) en met eenzelfde inzet van middelen meer bereiken. Sport wordt bijvoorbeeld als middel gezien om spanningen in wijken te beheersen. Stokvis (2010:160) stelt dat gemeenten vanuit het oogpunt van aandacht van een internationaal publiek inzetten op plaatselijke topsporters, topsportfaciliteiten en topsportevenementen.

De lokale overheid zou in het netwerk van organisaties die betrokken zijn bij topsport een aanvullende rol kunnen spelen gezien de inzet van huidige organisaties. De rol van de Rijksoverheid is aanvullend op de gemeentelijke taken en die van de sportsector wat mogelijkheid biedt verbindingen te leggen tussen verschillende beleidssectoren (Ministerie van VWS, 2011a).

2.2.2 Topsport als merit good

Bovens, 't Hart, & van Twist (2007: 94-95) geven aan dat merit goods bepaalde goederen zijn die wel door de markt worden geproduceerd, maar waarbij het maatschappelijk wenselijk wordt geacht ze voor een breder publiek toegankelijk te maken. Topsport is er voor publiek en beoefenaars. Voor publiek is inzet wenselijk zodat alle Nederlanders of de plaatselijke bevolking ervan kunnen genieten. Tegelijkertijd is het voor beoefenaars wenselijk zodat ieder talent de kans krijgt om topsporter te worden. Randvoorwaarden binnen een topsportklimaat worden niet alleen door de overheid aangeboden, maar ook door de markt. Wanneer topsport als maatschappelijk belang wordt gezien door de Rijksoverheid kan ervoor worden gepleit dat ook de lokale overheid topsport als 'merit good' en haar verantwoordelijkheid ziet. Nadelig gevolg van het niet geheel overlaten aan de vrije markt is de tot standkoming van ondersteuning aan topsport op grond van politieke afwegingen die van plaats tot plaats en van tijdvak tot tijdvak verschillend uitvallen (Bovens, 't Hart, & van Twist, 2007). Topsport wordt hiermee een publiek goed.

2.2.3 Betrokkenheid private actoren

Sport is een autonoom beleidsterrein en een sector die privaat is georganiseerd blijkt uit de laatste beleidsbrief 'Sport en Bewegen in Olympisch perspectief' (Ministerie van VWS, 2011a). Maar vraag is welke private partijen spelen een rol en welke relaties zijn er in het lokale topsportklimaat?

Actoren uit het microniveau van de topsporter of het talent die wel degelijk van invloed zijn op het lokale topsportklimaat betreffen ouders, coaches en peergroups, maar zij zijn niet beleidsmatig te sturen. De twee voornaamste kaders op mesoniveau waarin jonge mensen sport beoefenen, zijn de school en de vereniging (Stokvis, 2010: 90). Met name de vereniging is het organisatorische kader dat van directe invloed is op de sporters. Bij deze organisaties speelt de start van talentontwikkeling zich af. Topsporters blijven bij de vereniging zolang de randvoorwaarden aanwezig zijn om op topniveau te sporten. Op nationaal en provinciaal niveau zijn NOC*NSF en Olympisch Netwerk Brabant (ONB) ondersteunende organisaties voor sportbonden, verenigingen en individuele sporters. Op lokaal niveau is Deltalent actief in een sportspecifieke ondersteunende rol. Deze ondersteunende organisaties dragen bij aan de benodigde randvoorwaarden voor topsport en talentontwikkeling. Stokvis (2010: 121) geeft aan dat over het algemeen de positie van de nationale sportbonden ten opzichte van de verenigingen wordt versterkt door toegenomen intensivering tussen sportbonden en overheidsorganisaties. Deze ontwikkeling vindt op nationaal niveau plaats, maar onduidelijkheid bestaat of dit op lokaal niveau te merken is. Verenigingen en nationale organisaties vervullen functies voor de sportbeoefening, zoals instructie en training, vorming van teams, organisatie van wedstrijden en competitie en de reglementering van sport (Stokvis, 2010: 131). Verenigingen worden bovendien door de nationale en lokale overheid steeds meer tot allerlei vormen van maatschappelijke dienstverlening gedwongen (Stokvis 2010: 151). Stokvis (2010) geeft aan dat dit extra bestuurscapaciteit vergt, maar vraag is of de verenigingen die ambities hebben voor topsport dit wel aankunnen. Hij noemt dit een continuïteitsprobleem als gevolg van het vrijwillige karakter van de vereniging. Dit karakter zorgt ervoor dat de vereniging autonoom is en lastig te sturen, ondanks de afhankelijkheid van de lokale overheid voor accommodaties en subsidies. Verenigingen hebben te maken met uiteenlopende invloeden van gemeentepolitiek, commerciële belangen en het topsportbeleid van hun nationale bond (Stokvis, 2010: 151). Ondanks deze invloeden hebben diverse verenigingen in Breda de ambitie om sport naar topsportniveau te tillen.

Bovendien stelt Stokvis (2010: 150) dat breedtesportverenigingen de organisatie van de topsport financieren zonder dat hun eigen organisaties daar veel belang bij hebben. Wanneer zij er niet zouden zijn en een sponsor trekt zich terug dan stort de organisatie van topsport in. Dit geeft het belang van draagvlak voor topsport vanuit de breedtesport aan. Stokvis (2010: 153) geeft aan dat ook afhankelijkheid van een telkens wisselende gemeentepolitiek riskant kan zijn. De financiering van de professionalisering van verenigingen is een onopgelost probleem en is mede afhankelijk van het bedrijfsleven. Aandacht voor de lokale topsport middels media zou een positieve bijdrage kunnen leveren aan dit probleem. Volgens Hutten (2009) besteden de media in Brabant meer dan gemiddeld aandacht aan sport.

2.2.4 Coördinatieproblemen

Organisaties zoals de Provincie en Deltalent hebben reeds hun posities ingenomen. De lokale overheid is een laatkomer. Als de lokale overheid iets wil betekenen in een netwerk van reeds aanwezige actoren moet rekening worden gehouden met mogelijke coördinatieproblemen. Hutten (2009) pleit vanuit het perspectief van het krachtenveld rond de sport voor een ketenbenadering in het individuele sportsysteem. Op alle niveaus in dit krachtenveld speelt een netwerk aan actoren een rol. Hutten (2009) stelt dat een belangrijk kenmerk van een keten de samenwerking is tussen actoren die binnen en buiten het sportsysteem samenwerken om een keten te realiseren ongeacht of het over talentontwikkeling of topsport gaat. Stokvis (2010:87) geeft aan dat onderlinge relaties over langere tijd sterk aan verandering onderhevig zijn. De betrekkingen binnen en tussen sportorganisaties, maar ook tussen overheden, ondernemingen, media en sportorganisaties laten zich in termen van machtsverhoudingen analyseren om het handelen te begrijpen. Coördinatieproblemen door machtsverhoudingen binnen de relatie lokale overheid en verenigingen kunnen worden gezien in het perspectief van afhankelijkheid welke in de volgende paragraaf (2.3) wordt beschreven (Stokvis, 2010: 125). Tevens wordt hier de aanvullende rol van de gemeente in het lokale topsportklimaat besproken.

Voor overheden geldt dat zij elke taak op zich mogen nemen die zijzelf de moeite waard vinden, wat het risico met zich meebrengt dat ze elkaar op elk beleidsterrein tegen kunnen komen (de Ridder & Herweyer, 1993). Ook op deze niveaus is sprake van beleidsvervloechting (De Ridder & Herweyer, 1993). Tevens spelen private partijen een rol in het topsportklimaat. NOC*NSF legt in haar rolverdeling van regionale talentontwikkeling dezelfde taken bij zowel de provinciale als de lokale overheid (NOC*NSF, 2011). Taakverdeling tussen partijen wordt door de Ridder & Herweyer (1993) aangegeven als reden waarom het aantal conflicten beperkt kan blijven. Als de lokale overheid een rol wil gaan spelen in het topsportklimaat zal het aanvullend moeten zijn op de reeds actieve organisaties met een taakverdeling om conflicten te beperken.

Daarnaast spelen cultuurverschillen mogelijk een rol bij coördinatieproblemen in het lokale topsportklimaat. Door middel van sportraden of sportstichtingen regelen verenigingen en ambtenaren de vele contacten die zij met elkaar moeten onderhouden. Vanaf de kant van de sportorganisaties kan dit moeizaam verlopen omdat verenigingen uit een bepaalde tak van sport het onderling eens moeten worden om vervolgens met andere sporten gezamenlijk op te stellen richting de gemeente (Stokvis, 2010: 125).

Andere mogelijke coördinatieproblemen ontstaan als gevolg van de typische wijze van functioneren van vrijwillige organisaties zoals sportverenigingen. Het aangaan van een

samenwerking tussen sportverenigingen, onderwijs en buurtwerk met als doel talenten op te leiden levert de vereniging betrekkelijk weinig voordelen op omdat het dagelijks functioneren veel werk oplevert. Vanuit de landelijke en lokale overheid zijn hiervoor combinatiefunctionarissen aangesteld. Daarnaast zijn verenigingen steeds meer een toelevering- en vormingskanaal geworden van getalenteerde atleten voor de nationale bond. Talenten worden vroegtijdig uit het verenigingsverband gehaald om elders te trainen op een topsport gerichte setting. Gevolg is dat het niveau waarop in verenigingsverband wordt gesport omlaag gaat en de vereniging de talenten kwijtraakt die anderen kunnen inspireren en die het voor trainers inspirerend maakten om op vrijwillige basis te werken (Stokvis, 2010: 152)

2.3 De rol van de gemeente op lokaal niveau

Door in deze paragraaf theorieën aan te dragen die inzicht geven in mogelijke aanvullende rollen van de lokale overheid en samenwerkingsverbanden wordt de theoretische context rond de hoofdvraag gecompleteerd.

2.3.1 Besturen middels interactief beleid

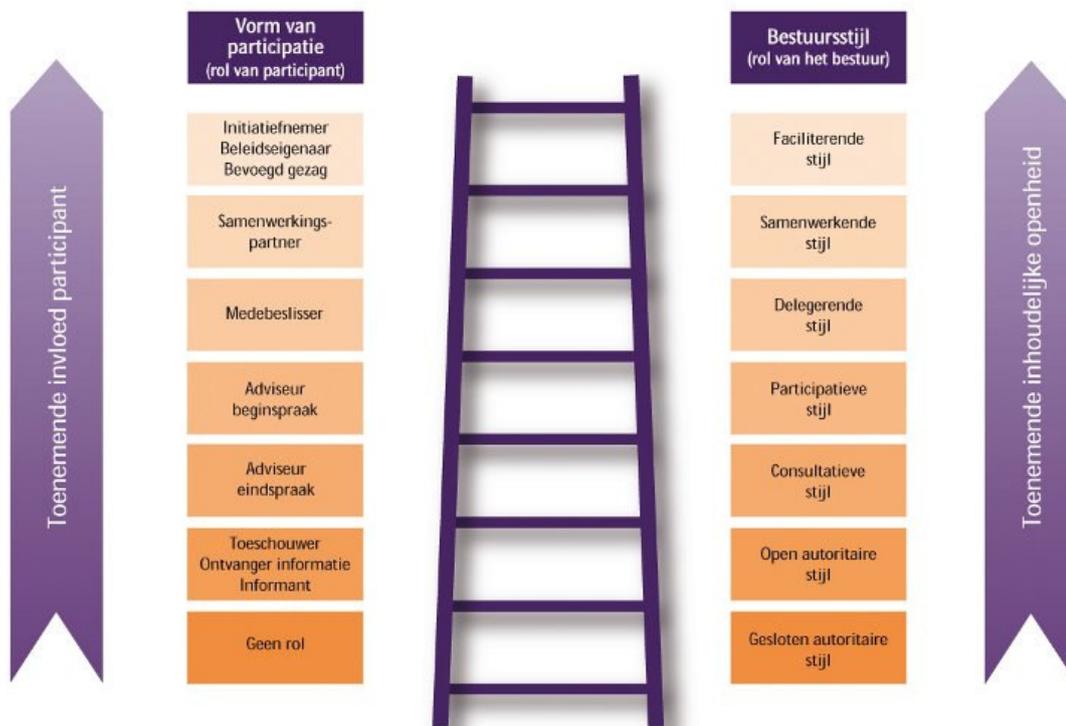
Een vorm van bestuurlijke vernieuwing die is ingezet is governance of 'netwerkmanagement' waarbij bestuurders en ambtenaren de klassieke overheidsrollen van 'beleidsbepaler' en 'dienstverlener' grotendeels loslaten (Bovens, 't Hart, & van Twist, 2007: 46). De sturing op onder andere topsport vindt plaats binnen een netwerk van partijen van verschillende niveaus die hun eigen belang nastreven, maar waarbij de actoren onderling wel afhankelijk van elkaar zijn om deze doelen te realiseren. Echter kan de vraag worden gesteld of de overheid met betrekking tot het beleidsveld (top)sport grotendeels het bestuurscentrum blijft in plaats van als een netwerkpartij wordt gezien. De gemeente Breda wil inzetten op topsport, maar met name als er een burgerinitiatief is. Dit sluit aan bij de rol van de gemeente als netwerkpartij waarbij onderling afhankelijke publieke en private partijen gezamenlijk proberen maatschappelijke problemen aan te pakken.

Daemen & Thomassen (1993: 217) geven aan dat er tussen burgers en overheid een afstand bestaat wat een gevolg is van de noodzakelijke arbeidsverdeling tussen de partijen en het weinige rechtstreekse contact. Hierdoor is voor de meeste burgers de invloed op de totstandkoming van overheidsbeleid een indirecte via representatie. Dit is een fundamenteel kenmerk van het politiek systeem. Ze geven ook aan dat het een illusie is dat een vergaande vorm van deregulering de verhouding tussen burgers en overheid zou kunnen veranderen. De nieuwe coalitie in Breda zet in op het vraagmodel en initiatief van de burger (Gemeente Breda, 2011a). Daarnaast lijkt het of burgers meer inspraak willen. Daemen & Thomassen, (1993) stellen als mogelijke rol van de lokale overheid 'markgerichtheid' voor, wat qua openheid te relateren is aan interactief beleid (Pröpper, 2009) en past bij deze relatie tussen individuele burger en de overheid. Bovens, 't Hart, & van Twist (2007) geven aan dat bestuurlijke instanties moeten openstaan voor maatschappelijke initiatieven. Maar dat toename van democratie kan leiden tot afname van rechtmatigheid, integriteit en doeltreffendheid van openbaar bestuur. Waardoor spanningsvelden ontstaan rondom de kwaliteit van bestuur. Tevens geven zij aan dat bestuurlijke besluitvormingsprocessen doorzichtig en toegankelijk moeten zijn voor burgers. Dit sluit aan bij de theorie van Pröpper (2009) waarbij openheid en betrokkenheid van bestuur centraal staat. Bij Bovens, 't Hart, & van Twist (2007) gaat het echter in tegenstelling tot het model van Pröpper (2009) primair om de voorfase van het besluitvormingsproces en bij Pröpper (2009) om alle fasen van

beleid. Interactief beleid kan volgens Pröpper (2009: 65-70) worden gezien als een bepaalde stijl van besturen. Pröpper (2009: 52-61) stelt verschillende kernvoorwaarden voor interactief beleid zoals openheid, duidelijkheid en voldoende personele capaciteit. Interactief beleid geeft aan op welke manier een gemeenteraad de stad kan leiden, maar inzicht ontbreekt vanuit welke rol dit kan in zowel besturen als in alle fases van beleid.

2.3.2 Mogelijke rollen bij interactief beleid

Als gevolg van de aanvullende rol van de gemeente in het lokale topsportklimaat wordt in het interactieve beleid de rol van de gemeente niet als een eigenstandige positie gezien. Niet alleen het beleid wordt op een interactieve manier met burgers ontwikkeld, maar actoren worden bij alle fases betrokken. Beleid wordt in dit geval niet van bovenaf opgelegd, maar samen met stakeholders en een duidelijke taakverdeling ontwikkeld en uitgevoerd. Interactief beleid staat voor verschillende vormen, ofwel bestuursstijlen waarbij een unieke situatie past bij een van de bestuursstijlen. De bestuursstijlen worden in een schema of de participatieladder (figuur 2.3) onderscheiden. Op de bovenste trede van de participatieladder is volgens Pröpper (2009:66) de inhoudelijke openheid en daarmee ook de invloed van de participanten het grootst. Hij verstaat hierbij onder inhoudelijke openheid *“de ruimte die er is voor nieuwe ideeën, plannen en handelingen en de ruimte om af te wijken van de opvattingen, voornemens en handelingskaders van het bestuur”*. In deze interactieve beleidsaanpak wordt de mate van openheid en samenwerking met stakeholders zichtbaar in de inhoud en het proces. Pröpper (2009: 70) geeft aan dat er bestuursstijlen zijn met inspraak, waaronder de participatieve stijl en de consultatieve stijl. Hierbij krijgen burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijven gelegenheid hun mening te geven over het beleid van de overheid. Echter wil de lokale overheid het topsportbeleid niet zomaar tot ontwikkeling brengen, maar samen inspelen op wensen en behoeften. Vervolgens geeft Pröpper (2009) aan dat: niet het beleid van de overheid centraal hoeft te staan (faciliterende en samenwerkende stijl) en kunnen burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijven niet alleen meepraten, maar ook beslissen (faciliterende en samenwerkende stijl). Er zijn verschillende stijlen voor deelprocessen en fases van beleid, van ontwikkeling tot uitvoering. In het netwerk van het lokale topsportklimaat weet de gemeente Breda nog niet welke rol zij kan innemen. Interactief beleid zou een optie kunnen zijn als aanpak voor de verbetering van het topsportklimaat. Dankzij interactiemomenten met burgers wordt beleid kwalitatief beter als gevolg van de kennis en expertise die zij hebben. Dit zorgt voor een beter beeld van kansen en knelpunten. En burgers worden medeverantwoordelijk. De theorie van Pröpper (2009) geeft middels de participatieladder (figuur 2.3) aan welke rollen een bestuurspartij als de gemeente Breda kan innemen. Van deze theorie wordt in dit onderzoek alleen het model ofwel de participatieladder gebruikt om te kijken welke rolverdeling respondenten zien tussen burgers en de gemeente.

© Partners+Pröpper 2009

Figuur 2.3 Participatieladder (Pröpper, 2009)

Verbindende rol

Een rol die niet terugkomt in de theorie van Pröpper (2009) is die van verbindende actor, tussen partijen uit haar netwerk, om tot beleid te kunnen komen. Gemeenten zijn bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid afhankelijk van andere actoren die elkaar buiten de gemeente om of met toe doen van de gemeente kunnen vinden. Bovens, 't Hart, & van Twist (2007: 46) heeft het hierbij over: *"makelaars die partijen bij elkaar brengen; partners in gemeenschappelijk gedragen initiatieven; en normstellers en toezichhouders die partijen tot verantwoord gedrag moeten prikkelen"*. Dit managen van netwerken als nieuwe rol van de overheid staat los van 'oude' rollen als beleidsbepaler en dienstverlener (Bovens, 't Hart, & van Twist, 2007).

2.3.3 Samenwerkingsverbanden vanuit de organisatietheorie

Een van de rollen die de lokale overheid kan innemen bij interactief beleid waarbij de invulling niet van bovenaf wordt gestuurd, maar met medewerking van stakeholders, is samenwerken. Partnership is belangrijk in het sportbeleid; het gaat immers om een autonoom beleidsterrein en een sector die privaat is georganiseerd (Ministerie van VWS, 2011a). Dit beaamt het Bredase college door aan te geven te willen samenwerken met de regio en maatschappelijke partners om meer inkomsten te verkrijgen voor de samenleving. Private partners zijn van groot belang bij de verdere uitvoering van het sport- en beweegbeleid en het realiseren van de ambities uit het OP2028. Samenwerking tussen publieke en private partijen (Publiek Private Samenwerking) kan via opdrachtgeverschap of via partnerschap (Bovens, 't Hart, & van Twist, 2007: 252-258). Bij beide vormen gaat het om een samenwerking tussen één of meer organisaties uit het openbaar bestuur en het bedrijfsleven, die gezamenlijk werken aan de realisering van onderling overeengekomen doelstellingen. Hierbij worden de risico's gedeeld. Dit biedt mogelijkheden, maar kan ook problemen opleveren. DiMaggio en Powell (1983) geven aan dat stakeholders niet alleen leveranciers van middelen zijn, maar ook institutionele druk uitoefenen en bepaalde regels, normen en waarden creëren die het functioneren en het presteren van een organisatie beïnvloeden. Volgens (DiMaggio & Powell, 1983) concurreren organisaties niet alleen om middelen en klanten, maar ook om politieke macht en sociaal en economisch aanzien. Edelenbos (2002) laat zien dat in de huidige netwerkmaatschappij het belang van vertrouwen in samenwerking groter wordt. Samenwerking tussen organisaties kan op basis van Boessenkool, Lucassen, Waardenburg, & Kemper (2011), Oliver (1990), Douma (1994) en Rosenbrand, Dirks & Meijaard (2003) worden geformuleerd als: *'een tijdelijke horizontale relatie tussen twee of meer zelfstandig blijvende organisaties, waarbij de organisaties elkaar aanvullen om gezamenlijke of wederzijds afhankelijke doelen te bereiken'*. Hierbij kan vanuit worden gegaan dat (succesvolle) samenwerking in de non-profitsector op dezelfde manier kan worden benaderd als samenwerking in de profitsector (Rozenveld, 2006). Vanuit de organisatietheorie geeft Rozenveld (2009) vier theoretische perspectieven die ieder succesfactoren voor samenwerking tussen organisaties in zich hebben. Voor dit onderzoek wordt één theorie gekozen om inzicht te verkrijgen in zowel de betekenis van de samenwerkende rol als aanvullende rol van de gemeente in het lokale topsportklimaat, als in de (regionale) samenwerking tussen publieke en private actoren. Omdat actoren in het lokale topsportklimaat afhankelijk zijn van middelen uit de omgeving wordt ingegaan op de 'Resource dependence theory' (Pfeffer & Salancik, 1978).

Resource dependence theory

Binnen een samenwerking is sprake van een afhankelijkheidsrelatie, zoals dit in een topsportklimaat het geval kan zijn tussen een vereniging en de lokale overheid of tussen de vereniging en een sporter. Sporters hebben de omgeving nodig om te presteren en te overleven. Deze behoefte doet afhankelijkheid ontstaan tussen sporters en andere actoren. Om output te garanderen zijn middelen nodig, zoals geld, waardering, kennis, netwerk of accommodaties. De partij met de meeste middelen kan macht uitoefenen op organisaties die dit nodig hebben als gevolg van controle over de benodigde middelen. Zo leggen Pfeffer en Salancik (1978) een verband tussen het hebben van middelen en onafhankelijk zijn, waarmee het politieke aspect van uitwisseling tussen organisaties wordt erkend. Stokvis (2010) stelt dat hoe meer geld een topsporter verwerft hoe onafhankelijker hij zich van de nationale bond kan opstellen. Pfeffer & Salancik (2003: in Rozenveld (2006) stellen dat voor

zowel publieke als private organisaties, zowel kleine als grote organisaties en zowel bureaucratische als organische organisaties geldt, dat zij samenwerken als gevolg van onderlinge afhankelijkheid van middelen in een netwerk. Organisaties zijn niet volledig zelfvoorzienend en hebben geen volledige controle over de benodigde middelen. Om onzekerheden te verminderen moeten zij interacties aangaan met organisaties in de omgeving die wel beschikken over deze middelen (Rozenveld, 2006). Door inter-organisatorische activiteiten, zoals samenwerking, joint venture en handelsovereenkomsten, kunnen organisaties de autonomie vergroten (Pfeffer en Salancik, 1978). Samenwerking werkt afhankelijkheidsreductie in de hand omdat deelnemende partijen allen middelen hebben in te brengen. Maar terwijl een organisatie door samenwerking als het ware wordt geholpen door andere organisaties, kunnen die organisaties invloed uitoefenen op de organisatie (Daft, 1998; Pfeffer & Salancik, 2003 in: Rozenveld, 2006). Het dilemma waar organisaties dus mee te maken krijgen is dat zij hun kwetsbaarheid willen verminderen door het bundelen van krachten, maar tegelijkertijd willen zij hun autonomie en onafhankelijkheid bewaren (Rozenveld, 2006).

Deze theorie voor samenwerking draagt, samen met de in dit hoofdstuk beschreven theorieën over factoren en actoren van een topsportklimaat, bij aan de analyse van empirische data en het huidige lokale topsportklimaat (hoofdstuk 5). Waarmee weer antwoord kan worden gegeven op de onderzoeksvraag. Eerst wordt in de volgende hoofdstukken de methoden van dataverzameling en de resultaten besproken.

Hoofdstuk 3. Methodologie

In dit hoofdstuk wordt het sociaal wetenschappelijk onderzoeksperspectief op ontologisch en epistemologisch niveau omschreven wat ten grondslag ligt aan dit onderzoek. Vervolgens komt de verantwoording van de gekozen methoden en technieken aan bod.

3.1 Onderzoeksperspectief

Het onderzoeksperspectief is bepalend voor de gemaakte methodologische keuzes. Dit onderzoek is ingegaan vanuit een combinatie van de interpretatieve en dialogische benadering (Deetz, 2000). Door als onderzoeker bewust te zijn van deze eigen achtergrond, het wetenschapsperspectief, kon de betekenisgeving van respondenten voorop worden gesteld. Subjectiviteit werd getracht zo beperkt mogelijk te houden door het onderzoek in te gaan als betrokken buitenstaander.

3.1.1 Ontologie

Op ontologisch niveau werd de vraag gesteld: 'wat zijn organisaties en hoe denk ik dat de werkelijkheid tot stand komt?' (Boessenkool, 2011). Een organisatie is '*een verzameling interacties (actor) binnen hun context (structuur)*' (Boessenkool, 2011). Binnen de context van het topsportklimaat worden door interacties werkelijkheden geconstrueerd, waaronder tijdens de dataverzameling voor dit onderzoek. De invulling van het topsportklimaat binnen de gemeente Breda wordt door actoren gezamenlijk vormgegeven en niet alleen top-down of vanuit de structuur (Boessenkool, 2011). De wereld wordt sociaal geconstrueerd, waarbij dit onderzoek focust op de interacties tussen deze actoren en de onderlinge machtsverhoudingen tussen politiek en maatschappij. Sleutelfiguren creëren in interactie met anderen ieder hun eigen werkelijkheid welke zich ontwikkelen in een lokale context. Wanneer wordt gekeken naar de vraagstelling is de wisselwerking interessant tussen het individueel handelen van de sleutelfiguren en het topsportklimaat dat als structuur mede wordt bepaald door de politiek van de gemeente Breda. Structuren en systemen zijn de (historische) grondpatronen die bepalend zijn voor het handelen van de actor, maar toch bevinden de actoren zich in een context waarin ze samen tegelijkertijd hun context maken. Door op deze manier onderzoek te doen kunnen beleidsmakers bewust worden van wat actoren doen en daarop ingrijpen in de mogelijke rol van de gemeente Breda bij het vormgeven van het topsportklimaat.

3.1.2 Epistemologie

Naast deze ontologische visie bevat het onderzoeksperspectief ook een epistemologische visie op de werkelijkheid. Bij epistemologie staat de kennisvorming centraal: welke soort kennis daarbij van belang is en vanuit welke optiek (Boessenkool, 2011). Dit onderzoek vond plaats vanuit het perspectief van consensus, maar om hiertoe te komen werd eerst gezocht naar de verschillen tussen sleutelfiguren waarbij het aangaan van de dialoog belangrijk is (Alvesson en Deetz, 2000). Bogerd (2010) geeft dit ook aan in haar aanbevelingen: '*Voorts kan meer focus uitgaan naar machtsvraagstukken binnen topsportklimaten als er niet alleen vanuit een consensus beeld wordt geredeneerd, maar ook een dissensus dimensie bij het onderzoek wordt betrokken.*' Alvesson en Deetz (2000) maken onderscheid in een local/emergent perspectief en een elite/a priori perspectief. Met dit onderzoek werd getracht meningen, gevoelens en gedachten van sleutelfiguren over het topsportklimaat te begrijpen om inzicht te verkrijgen in de rol van de gemeente. Omdat in dit onderzoek betekennissen vanuit de samenleving centraal stonden zonder een invloedrijke rol van de

theorie en niet de absolute waarheid vond dit onderzoek plaats vanuit de lokale oorsprong van concepten en problemen (local/emergent). Deze perspectieven samen maken dit onderzoek tot een combinatie van een interpretatieve met een dialogische studie. Een dergelijke combinatie in perspectieven sluit aan bij de dualiteit van Giddens (in Tennekes, 1995). Vanuit de weerstand tegen onrecht van de onderzoeker kon met de dialogische benadering een stem worden gegeven aan de 'lost voices' waarbij via het zoeken naar verschillen uiteindelijk werd gezocht naar consensus. Hierbij werden de sleutelfiguren van de verenigingen als 'lost voices' gezien en de sleutelfiguren uit de coalitie als top-down. De betekenisgeving van de sleutelfiguren aan het topsportklimaat in de gemeente Breda is de taal van de respondenten. Deze aanpak sluit aan bij de gedachte van Foucault om te kijken naar verschillen waarbij macht altijd aanwezig is in de interactie en de communicatie, met aandacht voor het proces en de inhoud van onderaf (Boessenkool, 2011). De dominantie waar het dialogische perspectief zich op richt wordt als mobiel beschouwd wat inhoudt dat de machtsverhoudingen per onderwerp kunnen verschillen. Vanuit het interpretatieve onderzoeksperspectief staat betekenisgeving centraal, waarbij vanuit wordt gegaan dat er geen werkelijkheid bestaat, maar dat die wordt gevormd door de interactie in tegenstelling tot de theorie. De werkelijkheid wordt continu gevormd en is daardoor een dynamisch begrip. Betekenisgeving gaat verder dan interpreteren. Door de aanwezigheid van verschillende kaders interpreteren en handelen mensen op verschillende manieren en zijn er meerdere betekenissen te geven aan dezelfde gebeurtenis welke beïnvloed wordt door de interpretatie van de context van dat moment (Weick, 1995). Deze combinatie van benaderingen bood de mogelijkheid om de betekennissen en interacties vanuit de sleutelfiguren zelf te achterhalen. Via deze perspectieven werd gekeken naar verschillen en overeenkomsten op lokaal niveau in de context binnen het topsportklimaat. Hierbij werd specifiek gelet op de verschillen in betekenisgeving en eventuele verdeeldheid in de gemeente Breda tussen de coalitie en de sleutelfiguren van sportverenigingen (Deetz, 2000).

De theorie werd gebruikt als zoeklicht om vragen te stellen. Via het theoretisch kader met onder meer het SPLISS-model (Van Bottenburg, 2009) en de participatieladder van Pröpper (2009) werd de theorie niet getoetst maar gebruikt om de data beter te begrijpen. Tevens werd dit gebruikt als uitgangspunt voor onderzoek, maar hier werd niet standvastig mee omgegaan. Via de perspectieven van Martin en Frost (1999) en het arenamodel (Anthonissen en Boessenkool, 1998) worden resultaten met betrekking tot overeenkomsten en verschillen in betekenisgeving geanalyseerd. Door een 'uniqueness paradox' te hanteren werd de meeste informatie over het topsportklimaat verkregen vanuit verschillende invalshoeken (Boessenkool, 2011). De resultaten werden vanuit het arenamodel geanalyseerd op basis van de context, de invloed van afhankelijkheid en aanwezige relaties (Parker, 2000 in: (Boessenkool, Lucassen, Waardenburg, & Kemper, 2011)). Dit onderzoeksperspectief is van invloed op de gekozen methoden en technieken.

3.2 Methoden en technieken

3.2.1 Dataverzameling

Vanuit de interpretatieve en dialogische benadering werden de deelvragen en daarmee de onderzoeksvraag beantwoordt met empirisch onderzoek in de vorm van 21 semigestructureerde diepte interviews. In deze kwalitatieve dataverzameling stond de sociale werkelijkheid centraal, wat een verzameling is van betekenissen en constructies die actoren geven aan het topsportklimaat in Breda. Omdat betekenissen in mensen zitten opgesloten en niet direct bij een eerste vraag naar voren komen was het zaak de diepte in te gaan. Een diepte-interview is volgens Rubin & Rubin (2005) een passende onderzoeksmethode om meningen, gedachten, gevoelens en ervaringen van actoren te achterhalen. In dit onderzoek is voor deze open manier van vragenstellen gekozen, zodat sleutelfiguren of respondenten zich vrij konden voelen om hun persoonlijke betekenis zelf te verwoorden en er kon worden doorgevraagd. Omdat het semigestructureerde interviews zijn werd gebruik gemaakt van topiclijsten (bijlagen 3 en 4) die tijdens de interviews de mogelijkheid boden tot structuur, maar tevens leidden tot enige flexibiliteit en verdieping zonder te sturen. Deze topiclijsten werden gebaseerd op het theoretisch kader, waaronder het SPLISS-model, waarbij de theorie niet werd getoetst maar alleen als leidraad diende voor de topiclijsten. Naast de theorie werden hier de ambities uit de sportnota voor gebruikt. Voor dit onderzoek is de keuze gemaakt om voor de respondenten uit de coalitie een andere topiclijst te gebruiken dan voor de respondenten uit de sportwereld, omdat de verschillende groepen zich ieder op een andere plek in het krachtenveld van het topsportklimaat bevinden. Als gevolg van de open benadering middels het vragen naar persoonlijke betekenissen werd de kans vergroot dat er in de interviews nieuwe aspecten naar voren kwamen. Door kritisch te blijven kijken naar de data als uitkomst van de interviews kon de topiclijst gedurende het onderzoekstraject worden aangepast om steeds meer bruikbare data te kunnen verzamelen. Het analyseren werd hierdoor een continu proces dat startte bij de dataverzameling en doorliep in de data analyse. Naast dataverzameling uit interviews is ook data verzameld middels documentanalyses waarvoor sportnota's van de gemeente Breda tot 1981 werden geanalyseerd (bijlage 2) en documenten van andere gemeenten (bijlage 1). De selectie voor deze gemeenten is gemaakt op basis van aantal inwoners en beschikbaarheid van informatie over een topsportbeleid.

3.2.2 Selectie onderzoekseenheden

Rekening houdend met het onderzoeksperspectief stond het achterhalen van betekenissen centraal. Hierbij past het doelgericht selecteren van onderzoekseenheden, waarbij voor de selectie van respondenten met name is gekeken naar de verwachting dat ze, op basis van hun achtergrond, waardevolle betekenissen kunnen geven (Glesne, 2006; Baarda & De Goede, 2001). In de context van dit onderzoek zijn meer belanghebbenden die een plaats hebben in het krachtenveld van het topsportklimaat in de gemeente Breda. Zij kunnen allen als betrokken actoren motiveren hoe een optimaal topsportklimaat eruit zou kunnen zien. Om de focus te houden op het Bredase topsportklimaat is ervoor gekozen geen breder perspectief aan te nemen en vrijwel alleen respondenten te ondervragen waar de gemeente zich voor inzet. Dit zijn met name sporters en sportverenigingen (tabel 3.1). Om te voorkomen dat bij interviews met alleen sporters een eenzijdig beeld zou ontstaan van betekenisgeving ten aanzien van het topsportklimaat is voor dit onderzoek de keuze gemaakt om respondenten uit de eerste orde van het topsportklimaat van de gemeente te ondervragen, zoals sporters, coaches en bestuurders van Bredase verenigingen met

topsportambities. De geselecteerde respondenten van sportverenigingen komen uit een select aantal sporten (tabel 3.1). Nadeel van dit selecte perspectief kan zijn dat niet alle Bredase sporters en sportverenigingen zich vertegenwoordigd voelen. Maar de geselecteerde sporten (atletiek, turnen, zwemmen, hockey, voetbal en volleybal) sluiten deels aan bij de kernsporten uit Sportplan Brabant 2016 en bij sporten waar Breda zich mogelijk op wil focussen. Bovendien hebben de verenigingen van deze bestuurders, coaches en sporters eerder bij de gemeente Breda aangegeven ambitie te hebben voor topsport. Zij konden daarom aangeven wat nodig is voor een topsportklimaat in de gemeente Breda. Hier profiteren de andere sporters mogelijk van. Om een grote diversiteit aan betekenissen te verkrijgen is gekozen om zoveel mogelijk rekening te houden met een verdeling tussen valide/invalide sporten, individuele-/ teamsporten en binnen-/buitensporten. Tevens is bij deze selectie gekeken naar de pijlers van het SPLISS-model (Van Bottenburg, 2009) en welke respondenten hiermee te maken hebben. Voor een deel zijn deze respondenten conform de responsgroep (sporters, coaches, bestuurders) van de topsportklimaatmetingen uit de SPLISS-studies (Van Bottenburg, 2009). Echter werden ze ondervraagd zonder dat de indicatoren als richtlijn worden gebruikt voor onderzoek. Dit past bij de local/emergent benadering waarbij de theorieën en thema's ondersteunend zijn aan de betekenisgeving en gedachten van respondenten (Deetz, 2000). Om ook andere gedachten, naast bottom-up ook top-down, vanuit een dialogisch perspectief mee te nemen en alle deelvragen te kunnen beantwoorden zijn naast de sporters, coaches en bestuurders ook andere actoren betrokken in het krachtenveld van het topsportklimaat ondervraagd. Keuze is gemaakt voor een medewerker van Olympisch Netwerk Brabant en twee respondenten uit de Bredase coalitie (tabel 3.1). De landelijke betrokkenen bij een topsportklimaat, zoals sportbonden, NOC*NSF en VWS worden niet ondervraagd. Relevante informatie van hun kant wordt meegenomen in de literatuur. Tevens bood deze keuze voor respondenten geen ruimte meer voor het perspectief van andere respondenten uit het krachtenveld van het Bredase topsportklimaat zoals NAC Breda, het bedrijfsleven, medische ondersteuners of het onderwijs. Vervolgonderzoek kan hier nader op in gaan.

Organisatie	Respondent	Respondent	Respondent
Atletiek - AV Sprint	Sporter 1	Coach 1	Bestuurder 1
Turnen - BredaGym	Sporter 2	Coach 2	Bestuurder 2
Zwemmen – SBC 2000	Sporter 3	Coach 3	Bestuurder 3
Hockey – Push	Sporter 4	Coach 4	Bestuurder 4
Voetbal - Baronie	Sporter 5	Coach 5	Bestuurder 5
Volleybal – De Burgst	Sporter 6	Coach 6	Bestuurder 6
Gemeente Breda	Wethouder sport	Woordvoerder VVD	
Olympisch Netwerk Brabant (SSNB/ONB)	Medewerker ONB		

Tabel 3.1: Overzicht 21 respondenten

Met het interviewen van deze respondenten uit het krachtenveld van het topsportklimaat in de gemeente Breda werd een diversiteit aan verschillen en overeenkomsten in betekenisgeving achterhaald. Allen vervullen betekenisvolle rollen in het topsportklimaat en beschikken over waardevolle inzichten om het topsportklimaat te verbeteren. Deze betekenissen dienen niet om te generaliseren naar andere lokale contexten, maar om een beeld te scheppen van wat deze respondenten van het topsportklimaat in Breda vinden. Deze diversiteit in de selectie van respondenten is gedaan om een eenzijdig beeld te voorkomen, maar toch alle verenigingen met topsportambitie aan bod te laten komen.

Onverwachte diversiteit kwam voort uit een respondent die tevens nauw betrokken bleek te zijn bij Deltalent.

3.2.3 Data-analyse

Het hiervoor besproken onderzoeksperspectief is van invloed op de wijze van analyseren en interpreteren van de resultaten van dit onderzoek. Deze gegevens zijn de basis van het onderzoek. Om de interviews te kunnen coderen en analyseren werd er na goedkeuring van de respondent gebruik gemaakt van opnameapparatuur. Vervolgens werden deze opnamen letterlijk uitgewerkt tot transcripten. Hier is een softwareprogramma voor gebruikt (MAXQDA). De onderzoeker had hiermee de mogelijkheid om in de resultatenverwerking citaten weer te geven wat de relatie tussen oorspronkelijke gegevens en de interpretatie ervan duidelijker maakt (Boeije, 2005). Tevens wordt zo dicht mogelijk bij de betekenissen van de respondenten gebleven. Dit voorkomt de overname van interpretatie en taalgebruik door de onderzoeker (Deetz, 2000). Na het transcriberen werden er samenvattende labels toegekend aan fragmenten, middels coderen, via verschillende fases (Boeije, 2005). Boeije (2005) gebruikt in zijn methode opeenvolgend open coderen, axiaal coderen en selectief coderen. Het coderen van de interviews gebeurde op basis van thema's, concepten en gebeurtenissen uit de empirie (Rubin&Rubin, 2005), omdat de theorie niet werd getoetst. Daarnaast konden er vanuit de empirie andere thema's worden aangedragen dan vanuit de theorie werd voorzien wat verwijst naar de empirische onderzoeksvraag. Door interviews onderling te vergelijken per code werd inzicht verkregen in verschillen en overeenkomsten van betekenissen over het topsportklimaat. Dit vormt de basis voor het resultatenhoofdstuk (H4) en het analysehoofdstuk (H5) waarin de resultaten en het theoretisch kader samenkomen. Vervolgens volgt de conclusie van dit onderzoek. Het transcriberen en coderen is dus een belangrijke basis voor het vervolg van het onderzoek.

3.3 Validiteit en betrouwbaarheid

Validiteit en betrouwbaarheid zijn aspecten van onderzoek waar rekening mee dient worden gehouden.

3.3.1 Validiteit

Een onderzoek is valide wanneer: je meet wat je wilt meten (Boeije, 2005), antwoord wordt gegeven op de vraagstelling en in hoeverre de onderzoeker volledige toegang heeft gekregen tot de betekenisgeving van de respondenten. Validiteit wordt in dit onderzoek gewaarborgd door de topiclijst, die wordt gebruikt bij de interviews, te relateren aan de vraagstelling, de deelvragen en de theorie. Door gedurende het onderzoekstraject regelmatig de terugkoppeling naar de onderzoeksvragen en de theorie te maken kan worden bevraagd wat relevant is. Tijdens het interview werd rekening gehouden met het zo min mogelijk sturen van de respondent door het stellen van open vragen. Respondenten kunnen daarmee hun eigen werkelijkheid kenbaar maken. In de interactie met betekenissen van respondenten wordt een werkelijkheid geconstrueerd (Weick, 1995). Ook is het van belang om als onderzoeker op te passen voor de dubbele hermeneutiek bij het interpreteren van de betekenissen van de respondent. Daarnaast kan de validiteit worden verhoogd door de anonimiteit van respondenten te waarborgen. Zodra respondenten het gevoel hebben dat ze vrijuit kunnen spreken en dit vooraf wordt benadrukt zullen de werkelijke betekennissen eerder naar boven komen. Door de anonimiteit te waarborgen en het gesprek te voeren in een gesloten ruimte voelden respondenten zich niet belemmerd om vrijuit te spreken. Het

merendeel van de interviews vond plaats in een gesloten ruimte in het stadskantoor. Enkele interviews werden thuis op kantoor of bij de sportvereniging gehouden, maar ook in een gesloten ruimte. Eén interview vond noodgedwongen plaats in de kantine van het zwembad, waardoor er afleiding was tijdens het interviewen en veel ruis tijdens het transcriberen.

3.3.1 Betrouwbaarheid

Een onderzoek is betrouwbaar wanneer het middels een vaste systematiek met dezelfde dataverzameling opnieuw kan worden uitgevoerd en daarmee tot gelijke resultaten en conclusies kan komen. Door in dit onderzoek stappen en keuzes vast te leggen en te verantwoorden wordt een herhaling van het onderzoek mogelijk. Ook het transcriberen van interviews, het tonen van citaten in de uitwerking en beschikbaar stellen hiervan voor andere onderzoekers maakt het mogelijk om dit onderzoek te herhalen wat zorgt voor betrouwbaarheid. Een ander gevaar dat werd meegenomen in dit onderzoek is beïnvloeding van de onderzoeker door veronderstellingen en vooroordelen.

Vanuit het interpretatief-dialogisch perspectief en de keuzes voor dataverzameling en analyse is data verzameld. Deze resultaten worden in volgend hoofdstuk beschreven.

Hoofdstuk 4. Resultaten

Landelijke sporters lijken tevreden over de verbeteringen van de afgelopen jaren in het topsportklimaat (Bottenburg, 2009), maar hoe is dit op lokaal niveau? Waarom en hoe kan er op lokaal niveau worden geïnvesteerd in topsport? Om hier antwoorden op te krijgen staan vragen in dit onderzoek centraal als: hoe beoordelen de lokale topsporters, coaches en bestuurders het huidige lokale topsportklimaat? Maar ook welke behoeften en knelpunten zijn er in het bestaande aanbod, wat kan worden verbeterd en welke verantwoordelijkheden heeft de gemeente daarbij als aanvullende actor op de reeds aanwezige actoren in het topsportklimaat? De onderzoeksbevindingen zullen aan de hand van de pijlers uit het SPLISS-model worden gestructureerd en toegelicht. In de beschrijving hiervan zal pijler per pijler worden ingezoomd op de betekenissen die respondenten toekennen aan factoren en de rol van actoren binnen het topsportklimaat van de gemeente Breda. Maar eerst wordt toegelicht welke betekenis respondenten geven aan de legitimatie van de inzet van de gemeente op het topsportklimaat en waar een eventuele focus uit zou moeten bestaan.

4.1 Legitimatie topsportbeleid gemeente Breda

Respondenten geven betekenis aan de reden waarom Breda een topsportbeleid wil of zou moeten voeren. Inzetten op topsport betekent voor respondenten uit de sport het creëren van een omgeving waar een sporter *'zich optimaal mogelijk moet kunnen ontwikkelen'* (R16, coach) en *'het optimale uit zichzelf kunnen halen'* (R14, bestuurder). Maar waarom wil de gemeente Breda eigenlijk bijdragen aan een verbetering van het topsportklimaat? De coalitie heeft hier verschillende motieven voor en baseert zich op eerder gehouden stadsgesprekken in 2009. Zo verwacht de gemeente dat topsporters als helden de breedtesport kunnen inspireren. Dit is onderdeel van de wisselwerking tussen top- en breedtesport die deze coalitie benadrukt. *"Binnen de raad hebben we heel lang dat gesprek kunnen voeren zonder dat het echt politiek was. Wel stapte iedereen op een ander punt van die cirkel in. De een begon bij we moeten investeren in breedtesport, want dan komt er een talent. Anderen stapten in bij topsport. De cirkel bleef hetzelfde. En wij hebben toen gezegd die cirkel kan alleen maar werken als je investeert in beide sporten zowel de top- als de breedtesport."*(R3, politiek) Ook wordt deze wisselwerking buiten de coalitie ingezien. Daarnaast wordt verwacht dat topsport het imago en de trots van de stad met topsport en citymarketing kan versterken. Clubbestuurders geven aan dat het de gemeente niet alleen geld kost, maar het de stad ook geld oplevert.

4.2 Focus topsportbeleid Breda

Respondenten geven vanuit verschillende perspectieven betekenis aan welke sporters in aanmerking komen voor dit beleid middels een afbakening van topsporters, talenten en een selectie van sporten. Een respondent merkt op dat het speelveld in Nederland rond sport een bijzondere is. Hij geeft daarbij aan dat landelijk de beschikbare middelen minder worden en de ambities hoger gezien het Olympisch Plan. Daarom moeten keuzes worden gemaakt welke organisaties een rol gaan spelen en waar de steeds beperkter wordende middelen naar toe gaan. *"Wij hebben een goed rijksbeleid met combinatiefunctionarissen maar daar moet dan een deeltje naar de verenigingen, naar de bonden, naar de gemeente, naar NOC*NSF, naar NISB naar we moeten allemaal een rolletje hebben want anders gaat het niet goed. Nou dat is heel ingewikkeld en dan heb je de provincies nog."*(R21, bestuurder) Een andere respondent ziet het speelveld van de sport wat eenvoudiger met als meest belangrijke actoren de gemeente, het bedrijfsleven en de verenigingen. Als andere reden

voor keuzes tussen beleidsvelden en binnen (top)sport zien respondenten de beperkte financiële middelen. Met een gestelde focus kan het topsportbeleid door beleidsmakers ook worden afgebakend. Onderscheid kan worden gemaakt tussen sporten, het niveau van sporters en de factoren waar op wordt ingezet door de gemeente Breda. De meningen zijn verdeeld over welke keuze de gemeente het beste kan maken. Volgens sommige respondenten kan de gemeente beter gaan voor kwaliteit dan voor kwantiteit om Breda als topsportklimaat op de kaart te zetten. Respondenten uit de coalitie geven aan dat het niet uitmaakt welke keuze er gemaakt wordt als er maar iets wordt gedaan en dat ze open staan voor ambities van iedere sport. Daarnaast benadrukken respondenten dat aansluiten bij de kernsporten van de provincie een pre is. *"Ik denk dat de ervaring ook leert dat als je niet aansluit bij wat er landelijk en provinciaal gedaan wordt dat je als gemeente een roepende in de woestijn bent."*(R9, bestuurder)

Uit empirische data blijkt dat respondenten geen eenduidig beeld geven welke topsporters in aanmerking komen voor ondersteuning middels een topsportbeleid. Talenten zijn ze wel duidelijk over, echter geeft een bestuurder aan dat elke sportbond daar anders tegenaan kijkt. *"Elke sport zal daar zelf de criteria voor hebben om dat te bepalen."*(R14, bestuurder) Waarbij er geen verschillen zijn tussen valide en invalide sporters. Respondenten geven aan dat sporten op landelijk niveau met uitzicht op internationale deelname topsport is. Eén bestuurder geeft aan de top van Brabant als topsport te zien. De topsporters en talenten die worden omschreven door de meeste respondenten ontvangen een status met bijbehorende ondersteuning van NOC*NSF of ONB. *"En waar de denkfout van het NOC*NSF zit, ze hebben geen oog voor het aankomende talent, want wat financieren zij? Het talent."*(R2, coach) Lokale potentials die (nog) geen status hebben, maar hier wel naar toe kunnen groeien verdienen ook ondersteuning. *"Daaronder zit een groep waar met name Deltalent zich op richt en dan heb ik het min of meer over potentials. Mogelijke talenten. Die hebben in principe ook een beetje ondersteuning nodig, maar het is niet de doelgroep waar wij ons op focussen."*(R19, ONB) De gemeente zou op basis van deze uitspraak een aanvullende rol kunnen innemen naast Deltalent als bestaand initiatief.

Tevens kan een keuze worden gemaakt voor sporten die bij Breda als stad passen, die bijdragen aan de profilering van de stad of die reeds het niveau of de ambitie daartoe hebben. *"Ik denk dat je de focus dan moet leggen van wat is Breda eigen. Wat zijn sporten waar we van oudsher goed in zijn."*(R19, ONB) Sporten die met name worden genoemd zijn: hockey en atletiek. In mindere mate ook zwemmen, volleybal en voetbal. Met name NAC Breda, Push en Sprint worden door respondenten als topsportverenigingen gezien. Daarnaast worden ook andere sporten door een aantal respondenten genoemd als aanwezige topsport in Breda: basketbal, schaatsen, rugby, turnen, tennis, wielrennen. De coalitie richt zich op de kernsporten van de provincie. *"we hebben een aantal sporten benoemd hebben waar we in willen investeren in de sportnota. Gelieerd aan de kernsporten van de provincie"*(R3, politiek)

Er bestaat enige dissensus tussen sporters op hoeveel sporten de gemeente zou moeten inzetten. *"Als je op korte termijn denkt zou ik meteen in de hockey investeren, volledig. Want dan heb je in ieder geval iets wat op topsportniveau is."*(R11, sporter) *"Dan moet je het gewoon goed verdelen. Je kan nooit volop richten op één tak van sport want als je topsport nastreeft moet je ook andere topsporten natuurlijk ondersteunen."*(R7, sporter)

De uiteindelijke taak van de gemeente is het doorvoeren van gemaakte keuzes in beleidsplannen en deze focus uitdragen in de communicatie.

Op dit moment zijn respondenten vrijwel niet op de hoogte van het topsportbeleid en de daarbij behorende keuzes. De focus of gemaakte keuzes zouden in alle pijlers terug moeten komen voor een consistent beleid, aldus respondenten.

4.3 Het topsportklimaat in Breda

Het SPLISS-model bood structurele ondersteuning voor dataverzameling en nu bij het interpreteren van betekenissen aan het huidige topsportklimaat. Na afloop van het doornemen van de pijlers werd gevraagd wat de respondenten van het model vonden voor het lokale topsportklimaat. Expliciet werd SPLISS gewaardeerd als ordeningskader. Impliciet kwam naar voren dat onderwijs en vrijwilligers op lokaal niveau een meer centrale plek mogen krijgen in het model. De pijlers postcarrière en vooral wetenschappelijk onderzoek worden als minder van belang gezien voor het lokale topsportklimaat. *"Nee eigenlijk niet. Ik kan zo een twee drie niet iets verzinnen wat. Onderwijs, de vereniging, de accommodaties, dat zijn de belangrijkste."*(R12, sporter)

Pijler 1: Financiële ondersteuning

Respondenten beoordelen de financiële ondersteuning van dit moment door de gemeente Breda als gering. Ook de bijdrage van sponsors valt tegen. Respondenten uit de sport geven aan dat een gebrek aan middelen bij verenigingen niet alleen ten koste gaat van de breedtesport, maar ook van talentontwikkeling en indirect van het topsportklimaat. *"De gemeente gaat terugtreden en wij proberen wat geld binnen te halen. Dan kun je de contributie verhogen, maar daar zit ook een einde aan. Dan moet je sponsors gaan zoeken, maar zoek die maar op de dag van vandaag."*(R13, bestuurder) Dit komt door het terugdraaien van de subsidieregeling breedtesport door de gemeente en het ontbreken van sponsors als gevolg van de economische crisis. Andere steden zoals Dordrecht krijgen meer subsidie waardoor er ook meer mogelijk is, aldus een respondent. De hoogte van de subsidies is afhankelijk van de gemaakte keuzes door de politiek. *"Ik weet dat zij daar voor heel veel minder geld veel meer dingen kunnen doen."*(R1, coach)

Weinig talenten en topsporters in Breda komen in aanmerking voor een status en de daaraan gekoppelde ondersteuning van NOC*NSF, de sportbonden en Olympisch Netwerk Brabant (ONB). Als gevolg hiervan zou de gemeente kunnen focussen op potentials. *"De mensen die volgens NOC*NSF nog niet goed genoeg zijn die kunnen dat wel worden natuurlijk. Het is denk ik wel belangrijk om te investeren in iemand die wel echt iets kan bereiken."*(R12, sporter)

Verenigingen bieden topsporters randvoorwaarden die zij financieren uit contributies en subsidies. De contributies worden voornamelijk door ouders betaald waardoor zij bepalend zijn of een talent of topsporter genoeg uren kan trainen om beter te worden. *"Ja dan kun je nog zoveel talent hebben, maar als je de trainingsuren niet kunt betalen ja, dan houdt het op."*(R5, sporter) De meest gewenste ondersteuning voor verbetering van het topsportklimaat is de inzet op randvoorwaarden zoals accommodaties, materiaal, huisvesting, trainers, evenementen, verlaging van contributie en de opstartfase van topsport. Respondenten geven aan dat de vereniging de partij is die kan voorzien in deze randvoorwaarden. Maar ook de gemeente speelt een rol middels ondersteuning van de vereniging hierbij. *"Het terugkerende probleem bij verenigingen die een topsportklimaat ambiëren is gebrek aan geld en mensen."*(R10, bestuurder) Tevens biedt de provincie vanuit

Sportplan Brabant 2016 subsidies voor talentontwikkeling, topsportevenementen en topsportaccommodaties. Niet alle betrokkenen zijn hiervan op de hoogte. *"Ik heb het idee dat de provincie op het gebied van sport nou niet een hele actieve rol heeft."*(R16, coach)

Naast de behoefte aan ondersteuning in de vorm van randvoorwaarden zijn respondenten het erover eens dat direct geld geven aan topsporters geen taak van de gemeente is. *"Ik weet ook niet of het de rol van de gemeente is om individuele sporters te gaan financieren. Ik denk dat de gemeente veel meer in de voorwaarden creërende sfeer moet gaan."*(R13, bestuurder) *"Maar eigenlijk vind ik het belangrijkste dat financiële dat komt wel, maar het gaat mij veel meer om dat we met elkaar werken aan een verandering van de cultuur."*(R2, coach) Een vereniging kan het topsportklimaat niet alleen dragen en financieren, maar toch zijn respondenten van mening dat subsidies niet zomaar zouden moeten worden verstrekt. *"Als je topsport wilt bedrijven moet je dat ophoesten met de sporters zelf, de clubs, het onderwijs, het bedrijfsleven en dus ook de gemeente. En ja het zou echt heel raar zijn als je topsport alleen maar financiert met alleen maar de gemeente."*(R21, bestuurder)

Gezien het beperkte budget zien respondenten in dat er keuzes moeten worden gemaakt om het topsportklimaat te verbeteren. *"En binnen die 4 miljoen zou ik niet kiezen voor zeg maar persoonlijke ondersteuning zou ik kiezen voor faciliteiten."*(R18, politiek) De in het verleden gedane investeringen in NAC Breda worden betiteld als een oneerlijke keuze. In de onderzoeksresultaten dragen respondenten ideeën aan hoe financiële ondersteuning kan worden verdeeld en noemen een topsportfonds en het gebruik van de Bredapas voor topsport. Bovendien kunnen topsporters een tegenprestatie leveren in ruil voor de ontvangen ondersteuning.

Pijler 2: Structuur en organisatie van beleid

De structuur en organisatie van beleid wordt door respondenten uit de sport opgevat als beleid van de vereniging en de gemeente welke nodig zijn om tot een topsportklimaat te komen. Communicatie, structuur, kader en vrijwilligers komen het meest terug in de onderzoeksresultaten. Een sporter uit de binnensport geeft aan dat hierin verschillen te zien zijn tussen binnen- en buitensport. *"Wat betreft topsport in Breda is het best goed geregeld alleen beperkt tot de buitensport en niet tot de binnensport en balsporten."*(R11, sporter) Een behoefte van respondenten is een aanspreekpunt voor topsportgerelateerde zaken, omdat de gemeente op dit moment niet eenvoudig te bereiken is. Het opzetten van een sportloket door de gemeente biedt volgens respondenten mogelijkheden om initiatieven aan te zwingelen en ondersteuning te bieden bij sportoverstijgende problemen zoals voorrang voor topsporters bij medici. Een sportloket verbetert tevens de bereikbaarheid van de gemeente voor topsport. Niet alle respondenten hebben hier behoefte aan. Breda heeft in vergelijking met andere gemeenten nog geen centrale organisatie voor topsport. *"Ik denk dat je toch eerst naar je club gaat als je ergens tegen aan loopt."*(R7, sporter)

Waar de gemeente bij de ontwikkeling van het topsportbeleid een taak heeft is het uitdragen van ambities en keuzes middels aandacht voor topsport. *"Belangrijkste opgave is dat het van de stad wordt en niet van de gemeente."*(R21, bestuurder) Tevens is het een taak van de gemeente om bij het ontwikkelen van een topsportbeleid te luisteren naar 'de sport' en dit beleid achteraf met ze te evalueren. De communicatie tussen verenigingen en de bond en de gemeente wordt als positief ervaren afgezien van de bereikbaarheid van de gemeente. Respondenten zijn van mening dat de gemeente eerst de eigen organisatie op orde moet brengen wanneer de gemeente dit topsportbeleid wil uitdragen en ondersteunen. *"Dat dit strand door gebrek aan uitvoeringscapaciteit."*(R21, bestuurder)

Gemeenten als Amsterdam en Tilburg tonen met organisatorische ondersteuning voor de topsport aan achter de gemaakte keuze voor topsport te staan (bijlage 1). *"Er wordt te vaak gedacht in beperkingen en nog te weinig in kansen. Bij de gemeente heerst altijd een beetje een cultuur van gelijke monniken gelijke kappen."*(R16, coach)

Voor de lokale topsport zien respondenten het belang van vrijwilligers, zoals trainers en het bieden van een omgeving waarin een topsporter alleen met presteren bezig hoeft te zijn. Wanneer over de bestuurlijke kwaliteiten van verenigingen wordt gesproken geven respondenten aan dat kadertekort en dan met name kwaliteit van kader een probleem is om topsport naar een hoger plan te tillen. Bij het vinden van vrijwilligers moet onderscheid worden gemaakt tussen vrijwilligers *"die een project doen en vrijwilligers die bestuursmatig bezig zijn."* (R13, bestuurder) De laatste groep is moeilijker te vinden omdat het om bestuurlijke kwaliteiten gaat. De eerste groep is een minder groot probleem. Het vinden van vrijwilligers en kader wordt gezien als een taak van de vereniging. Respondenten geven aan dat verenigingen hierbij geen hulp nodig hebben omdat er genoeg expertise in huis is. Ook de vergrijzing biedt kansen. Sommige verenigingen hebben zelfs een vrijwilligerscoördinator of professionals om het vrijwilligersprobleem op te lossen. Aangegeven wordt dat sommige sporten sponsoren hebben die het salaris van de trainers betalen. Op deze manier kunnen verenigingen kwalitatieve trainers in dienst nemen. Sporten die dit niet kunnen geven aan een gebrek aan kwalitatieve trainers te hebben die 40 uur in plaats van 14 uur per week bezig kunnen zijn met training geven. Een andere oplossing hiervoor waar de gemeente wel in kan ondersteunen is het aanstellen van combinatiefunctionarissen die tevens het tekort aan kwaliteit van kader en de samenwerking tussen onderwijs en sport kunnen oplossen. Net als de gemeente kan ONB bemiddelen bij samenwerking en afstemming in de regio tussen verenigingen en gemeenten. Naast ONB vervult ook Deltalent op dit moment een belangrijke functie rond samenwerking en talentontwikkeling in de regio. Verenigingen kunnen zich optrekken aan Deltalent om meer te gaan focussen op topsport doordat ze mogelijkheden bieden voor het ontwikkelen van talenten en kader. Ondersteuning bij de structuur en organisatie van beleid is mogelijk vanuit de eigen sportbond, maar respondenten geven aan dat de gemeente dichter bij de vereniging staat en deze beter kent dan de bond. *"Je moet weten wat hun kwaliteiten zijn en beperkingen zijn."*(R16, coach)

Pijler 3: Sportparticipatie

De sportparticipatie of breedtesportdeelname in Breda wordt door respondenten als goed gezien. Dit blijkt ook uit bevindingen van een onderzoek naar de sportparticipatie dat 67% van de inwoners aan sport doet, waarvan 90% van de kinderen en 64% van de volwassenen (Gemeente Breda, 2010). Ook de breedtesport wordt als waardevol gezien en als de basis voor de topsport. Aandacht voor topsport, waardering, draagvlak, middelen, vrijwilligers en talenten komen allen voort uit de breedtesport en dragen bij aan een topsportcultuur. Op dit moment zijn er veel mogelijkheden om aan breedtesport te doen in Breda, maar zodra het niveau omhoog gaat wordt het snel minder als gevolg van diverse knelpunten. Bij sommige sporten zullen bijvoorbeeld wachtlijsten ontstaan door gebrek aan ruimte om de leden te laten sporten. Het is aan de vereniging om te zorgen voor het voortbestaan van de vereniging met voldoende leden en vrijwilligers. Maar de gemeente heeft een taak voor accommodaties. Om het Bredase topsportklimaat naar een hoger plan te tillen is het belangrijk naast aandacht voor topsport tevens aandacht te besteden aan breedtesport. De gemeente zou volgens respondenten kunnen inzetten op kwalitatieve kennismaking met sport tijdens naschoolse opvang of sportkennismakingscursussen door CIOS studenten of

combinatiefunctionarissen. Bestuurders zien mogelijkheden om naschoolse opvang voor sporttalent plaats te laten vinden bij de vereniging. Ook sport in de wijk, schoolzwemmen en sportdocenten in het basisonderwijs dragen bij aan het op jonge leeftijd kennismaken met sport, waardoor talenten vroeger kunnen worden ontdekt. Bovendien functioneert het inzetten van helden tijdens dergelijke activiteiten als trigger om te gaan sporten. Om dit mogelijk te maken door verenigingen, de gemeente of het onderwijs zijn goede accommodaties en trainers nodig. Deze partijen kunnen onderling samenwerkingsverbanden aangaan. Ook topsportcultuur komt voor een deel vanuit de breedtesport. Een aantal respondenten neemt een voorbeeld aan Amerika en Australië voor het omschrijven van een gewenste topsportcultuur voor Breda. In deze landen zijn (top)sport en onderwijs meer op elkaar afgestemd dan in Nederland en Breda. Een cultuurverandering moet vanuit de breedtesport komen volgens respondenten. *"Een cultuurverandering bij de verenigingen en een cultuurverandering bij ouders en sporters."*(R2, coach) Een andere respondent vraagt in het kader van (top)sportcultuur aandacht voor gelijke behandeling van invalide topsporters ten opzichte van valide sporters. Hij vindt dit ook bij een optimaal topsportklimaat horen. *"Ik vind dat dat gelijk moet zijn en samenlopen met elkaar en niet als een apart clubje erbij zeg maar."*(R12, sporter)

Pijler 4: Talentidentificatie- en talentontwikkelingssysteem

De lokale breedtesport wordt door respondenten aangeduid als basis voor topsport in het Bredase topsportklimaat. Om uiteindelijk topsporter te worden zullen talenten herkend en ontwikkeld moeten worden alvorens ze het niveau van topsporter bereiken. *"De niet-sporters aan het bewegen krijgen, de breedtesporters daar weer de talenten of potentials uithalen en die weer meer bewust maken van topsport. En als die de intentie hebben moet je die ondersteunen. Die lijn moeten we gaan inzetten."*(R2, coach) Talentidentificatie of -herkenning wordt in Breda volgens respondenten niet actief gedaan door verenigingen. *"Als mensen presteren dan wordt dat gezien door de bond."*(R4, coach)

Naast investeren in topsport is het op dit moment van belang om te investeren in talentontwikkeling om ook op de lange termijn aanvoer te hebben naar het hoogste niveau. Talentontwikkeling is technisch en sportspecifiek waardoor dit vooral de verantwoordelijkheid is van de verenigingen en de bonden. Toch is sprake van enige dissensus tussen bestuurders. *"Jongeren zichzelf laten ontwikkelen, dat vind ik dicht bij de gemeentelijke taak liggen."*(R21, bestuurder) *"De taak van de gemeente is het faciliteren van de breedtesport dus voldoende accommodaties en materiaal. Talentontwikkeling is een taak van de bond en de vereniging."*(R9, bestuurder) *"Dat is meer aan de landelijke overheid."*(R14, bestuurder) Andere gemeenten, zoals Amsterdam, Rotterdam en Eindhoven, richten zich voornamelijk op talentontwikkeling.

Een respondent uit de coalitie geeft aan *"Dat ieder zijn talent moet kunnen ontwikkelen, ook in topsport"*(R3, politiek). Respondenten besteden daarbij aandacht aan plezier en meer trainingsuren. De beschikbare trainingsuren en of de ouders en het onderwijs daaraan mee willen werken zijn bepalend of een talent zich optimaal kan ontwikkelen. De gemeente heeft een taak in het zorgen voor goede voorwaarden in de vorm van accommodaties, materiaal en faciliteiten. Voor betere talentontwikkeling en betere prestaties zijn echter meer uren nodig om te kunnen trainen op de accommodaties. Waarbij de sport aanloopt tegen gebrek aan accommodaties, middelen en afstemming met onderwijs.

Respondenten zijn van mening dat onderwijs wat flexibeler mag omgaan met schooltijden om te voorkomen dat talenten in de knel komen met trainingstijden. *"Het zou fijn zijn als*

daar vanuit de gemeente een algemeen beleid voor komt. Dat een sporter die op dat niveau sport of zoveel uren in de week sport, dat die dan naar aanleiding van een brief gewoon vrijstelling kunnen vragen."(R6, coach) "Vanuit de taak die wij die op onderwijs gebied hebben kunnen wij zeker een bijdrage inleveren door dat gesprek aan te gaan."(R18, politiek)

Het afstemmen van openingstijden van accommodaties en trainingstijden op schoolroosters zou een vooruitgang betekenen in trainingsmogelijkheden voor talenten. "Dat de accommodaties 's ochtends voor school tot onze beschikking hebben en als we al die topsporters 's ochtends op dezelfde tijd laten trainen. Dat ze dan naar school kunnen en dat scholen dus optimaal meewerken aan die sporters die de top willen halen. Dan hebben ze ook de fysieke rust die ze nodig hebben om daarna weer een goede training te doen."(R2, coach)

De gemeente kan als objectieve partij de verbindende factor zijn tussen verenigingen en het onderwijs en daarbij duidelijke afspraken maken. Hiermee kan worden voorkomen dat verenigingen voor iedere individuele sporter naar het onderwijs moeten stappen om afspraken te maken. "Een Bredase topsportstatus. Maar dan richting scholen om aan te tonen van zij heeft recht op vrijstelling."(R6, coach) "Dat dit bij meerdere sporten speelt, dus dan ook tussen sporten de krachten kunnen worden gebundeld."(R8, bestuurder)

Deze betekenissen worden gegeven vanuit het perspectief van de sport op het niveau van de coach en de bestuurder en mist daarbij het perspectief van het onderwijs en beheerders van accommodaties. "Nou het voornaamste is dat we onderwijs op één lijn krijgen. Onderwijs moet zorgen dat ze topsporters de ruimte geven."(R2, coach)

Deltalent is een samenwerkingsverband rond talentontwikkeling en onderwijs in de regio gestart. Een bestuurder geeft aan dat samenwerking rond dit onderwerp vaker zou mogen. "Ik vind dat je veel meer kan samenwerken in het opleiden van talenten. Deltalent is een goede aanzet daar toe."(R21, bestuurder) Ook Olympisch Netwerk Brabant vervult een rol rond ondersteuning bij talentontwikkeling in de regio. Respondenten zijn alleen niet op de hoogte van de mogelijkheden en wanneer dit wel het geval is achten ze hun sporters er niet goed genoeg voor. "Ik kan me niet voorstellen dat onze sporters daar voor in aanmerking komen. Dus dan doen we dat zelf."(R8, bestuurder) Enkele respondenten dragen Breda-Actief aan als betrokken organisatie bij talentherkenning, maar daar is niet iedereen het mee eens. "Ik denk Breda-Actief kan nog een veel betere rol krijgen in het herkennen van talenten."(R2, coach) "Ja, ik ken Breda Actief wel een beetje maar dat voldoet niet voor de top. Wel voor de breedte."(R8, bestuurder)

Coaches hebben uiteenlopende ideeën hoe ze talentontwikkeling in Breda naar een hoger plan kunnen tillen, zoals naschoolse opvang voor talenten zodat ze onder begeleiding kunnen eten, kunnen trainen en huiswerk kunnen maken. Hiermee is meer controle op de lifestyle van het talent. Tevens leeft het idee voor talentcoaches als extra ondersteuning naast de sportspecifieke coach. "Algemene coaches op talenten van waar ben je mee bezig, hoe zien je trainingen eruit hoe zit je daginvulling eruit, hoe gaat je budget."(R13, coach)

Pijler 5a: Atletische carrière

De sporters met een atletische carrière in Breda worden op dit moment ondersteund door NOC*NSF, de sportbonden of ONB. Deze organisaties ondersteunen sporters middels een stipendium, vergoeding van onder andere trainingskampen, afstemming met onderwijs, topsportgericht onderwijs en samenwerking met medische ondersteuners. Ongeacht of sporters hier wel of niet voor in aanmerking komen, de vereniging is er voor de ondersteuning van sporters middels overige randvoorwaarden, zoals materiaal,

accommodaties en aandacht voor voeding en leefstijl. Deze ondersteuning in de atletische carrière is van belang zodat topsporters zich maximaal op de sport kunnen toeleveren.

Onderwijs wordt op meerdere manieren aangehaald als probleem tijdens de atletische carrière. Sporters en coaches missen op dit moment een universiteit in de stad, waardoor talenten en topsporters wegtrekken uit de stad. Wanneer respondenten dit aangeven als probleem kan worden opgemerkt dat dit lijkt of verenigingen topsporters willen behouden ten koste van de sporter. *"Je kunt ze gewoon niet vasthouden. Je bent niet goed bezig als je ze wel probeert vast te houden. Want je remt ze af op hun ontwikkeling."*(R19, ONB)

Waar de gemeente in de huidige atletische carrière voor zorgt zijn accommodaties, de zojuist genoemde overige randvoorwaarden en waardering middels het sportgala. Over het algemeen zijn respondenten positief over het huidige sportgala in het Chassétheater. Ze vinden het verbeterd ten opzichte van een paar jaar geleden. Aangegeven wordt dat deze aandacht voor topsport niet bij een eenmalige actie moet blijven maar vervolg moet krijgen gedurende het jaar. Een ander idee is om tijdens het sportgala alle Nederlands kampioenen in iedere tak van sport te eren naast de verkiezing die wordt gehouden. Dergelijke promotie van de topsport kan anderen weer inspireren om hier ook voor te gaan. *"Het sportgala zie je tenminste een hoop andere sporten. Maar dat is maar een momentopname."*(R13, coach) Media-aandacht (pijler 10a) is ook een vorm van waardering voor topsporters en dit brengt het sportgala met zich mee. Andere vormen van waardering zijn het faciliteren van de sporters in de vorm van geld of in natura. *"Het heeft niet zozeer alleen maar met geld te maken, maar ook gewoon met erkenning, een stukje meedenken als er wat is."*(R5, sporter) Maar ook worden sporters tijdens clinics vanuit het onderwijs gewaardeerd.

Verschillende verenigingen hebben een samenwerkingsverband met aanbieders van (para)medische ondersteuning en fitness (Deltafysio, Medifit en Sport Assistance). Wanneer dit niet het geval is zoeken sporters dit vanuit eigen initiatief op. Vandaar dat ze aangeven behoefte te hebben aan samenwerking tussen de vereniging, de gemeente en medische aanbieders om als topsporter sneller toegang te krijgen tot medische ondersteuning. *"Dat de gemeente wel vinger aan de pols houdt, als topsporters ergens last van hebben die moeten dezelfde dag of de volgende dag nog terecht kunnen."*(R5, sporter) De gemeente zou tevens een rol kunnen spelen bij huisvesting van sporters op topsportniveau aldus een bestuurder en coach uit atletiek en hockey. *"Dus het klimaat dat je had in Papendal in het groot, dat moet je in het klein hier hebben."*(R4, coach) Sporters en een coach hebben behoefte aan sportoverstijgende trainingen naast de reguliere training. *"Eigenlijk moeten we een keer Sprint bellen en dat ze echt looptraining krijgen. Loop- en coördinatie training."*(R16, coach) De gemeente heeft geen rol bij het verzorgen van de trainingen, maar eventueel wel in het leggen van verbindingen tussen verenigingen.

Pijler 5b: Postcarrière

In de huidige postcarrière is op lokaal niveau weinig aandacht voor de postcarrière van topsporters maar daar is weinig behoefte aan. *"Dat is heel wisselend. De meesten hebben wel een opleiding om op terug te vallen."*(R16, coach) *"Ik denk dat op het moment dat een topsporter stopt ze gewoon in een zwart gat vallen. Want daar is weinig voor."*(R9, bestuurder) Topsporters op lokaal niveau hebben vaak niet het topsportniveau waardoor ze parttimesporter zijn en de mogelijkheid hebben een studie naast de sport te volgen. Hierdoor kunnen ze na de topsportcarrière een maatschappelijke carrière starten en vallen meestal niet in een 'zwart gat'. *"Kijk dat zwarte gat dat zie ik eigenlijk niet echt. Maar dat is ook gewoon eigen verantwoordelijkheid. Dat is geen rol voor de gemeente, maar de*

*begeleiders of de ouders of de club."(R8, bestuurder) Respondenten zijn van mening dat topsporters een opleiding met de sportcarrière moeten kunnen combineren. Mocht dat niet zo zijn is ondersteuning alsnog wenselijk. "Maar dat je gewoon zorgt dat je goed en genoeg onderwijs hebt voor de sporters. Als je stopt moet je toch genoeg bagage hebben om werk te kunnen vinden."(R13, coach) NOC*NSF en de sportbonden worden daarbij gezien als partijen die daar voor moeten zorgen. Niet de gemeente Breda. Voor het topsportklimaat zou het een meerwaarde zijn als topsporters na hun carrière een bijdrage willen leveren aan het topsportklimaat.*

Pijler 6: Trainingsfaciliteiten en accommodaties

Voldoende, kwaliteit van en eigen accommodaties met faciliteiten op lokaal topsportniveau zijn voor verenigingen van belang om te kunnen groeien, om inkomsten te kunnen vergaren en om talenten en topsporters de gelegenheid te geven voldoende te trainen. Wanneer topsporters in Breda meer en beter willen trainen op uren die aansluiten bij studie of werk zodat ze naar een hoger niveau kunnen groeien is dit nu niet altijd mogelijk. De beheerders van accommodaties kunnen een bijdrage leveren aan het topsportklimaat door openingstijden en huurtarieven van accommodaties af te stemmen op verenigingen met topsportambities.

De buitensportaccommodaties in Breda lijken op orde te zijn. Voor atletiek is recent de accommodatie vernieuwd. Op deze nieuwe investering wordt positief gereageerd door respondenten van atletiek. Wat buitensporten zoals hockey, voetbal en atletiek missen zijn binnensportaccommodaties zodat zij ook in de winter door kunnen trainen. Door het beperkte aantal velden kunnen topsporters en talenten minder trainen dan gewenst. Dit komt het topsportklimaat niet ten goede. *"Je moet je hele linie bewaken, je wilt die talenten toch hun ontwikkeling bieden, maar je wilt ook die recreatieve kant wat toch het grootste deel is van de vereniging die wil je ook tevreden houden."(R16, coach).* Intern onderzoek van de gemeente Breda wijst uit dat stedelijk gezien genoeg voetbalvelden aanwezig zijn. Er is zelfs overschot binnen de gemeente. Er blijkt wel een tekort aan hockeyvelden te zijn.

In het huidige topsportklimaat lijken de binnensporten (zwemmen, volleybal en turnen) op basis van de onderzoeksresultaten minder tevreden te zijn. Toch spreekt een respondent (hockey) dit wat betreft volleybal en turnen tegen. *"Volleybal heeft uren tekort. Zelfs de turnvereniging heeft uren tekort, maar die moeten ze eerst maar eens waarmaken."(R2, coach).* Ook tussen respondenten van de volleybalvereniging zijn verschillen in de mate waarin ze tevreden zijn met de huidige accommodatie. Door gebrek aan voldoende badwater op primetime uren trekken topsporters in het zwemmen weg uit Breda en is de vereniging niet in staat om de topsport verder te ontwikkelen. Sporters kunnen niet zoveel uren trainen als ze zouden willen door gebrek aan ruimte. *"Uiteindelijk moet je constateren wij zijn gewoon niet in staat om voldoende badwater te huren. En dan moet je andere afdelingen afstoten, maar de breedtesport heb je nodig want dat zijn uiteindelijk de inkomsten."(R15, bestuurder)* Geen van de respondenten geeft aan behoefte te hebben aan een Olympische accommodatie of accommodatie op A-B niveau van NOC*NSF. Ze willen vooral meer en beter kunnen trainen. Hiervoor stellen ze wel eisen aan kwantiteit en kwaliteit van accommodaties. De zaalsporten hebben, voor een zo optimaal mogelijk topsportklimaat, behoefte aan meer accommodaties van wedstrijdkwaliteit om verder te kunnen trainen op talent- en topsportniveau, blessures te voorkomen en talent de kans te geven te groeien. De topsportthema waar al jaren over wordt gesproken zien respondenten als DE oplossing voor het tekort aan kwalitatieve accommodaties. Het biedt mogelijkheden om

meer samen te werken binnen de gemeente zoals het opzetten van regiotrainingen in samenwerking met de sportbonden. *"Daar kan de gemeente overigens nog wel een grote rol in spelen door alle partijen die sportgerelateerd zijn in 1 gebouw te zetten."*(R2) Respondenten uit de coalitie geven aan dat voor de bouw van de topsporthal dat wat betreft financiën en initiatief een grote rol bij particuliere partijen als het CIOS en het Johan Cruyff College ligt.

De gemeente heeft van oudsher een rol in accommodaties. Expliciet komt dit niet uit de onderzoeksbevindingen, maar respondenten geven impliciet wel aan dat dit de meest belangrijke rol van de gemeente is. *"Meer velden, betere velden, alles. Ik denk dat daar echt een speerpunt ligt."*(R10, bestuurder) Ook andere gemeenten zetten vooral in op accommodaties en doen dit over het algemeen goed. *"Ik denk dat alleen de grote steden Rotterdam, Utrecht, Amsterdam, Den Haag die hebben echt goede topsporthallen."*(R11, sporter) Naast de gemeente heeft ook de provincie een rol in het verzorgen van accommodaties. *"Samen met de provincie kan topsport mogelijk worden gemaakt door mogelijkheden te creëren zoals de faciliteiten en accommodaties te bieden waarin een topsportklimaat kan gaan gedijen."*(R14, bestuurder) Respondenten geven aan dat het een taak van de gemeente is om een duidelijke keuze te maken welke sporten en niveaus voorrang hebben bij het gebruik van een accommodatie. Ze stellen voor om bij de indeling van binnensportaccommodaties met de hoogste kwaliteit en eventueel de nieuwe sporthal naar niveau te kijken in plaats van *"oudste rechten gelden eerst"*(R9, bestuurder). De gemeente hoeft niet in alle topsportaccommodaties te investeren, maar kan daarbij samenwerken met andere gemeenten of de provincie. Ook verenigingen hebben een rol om samenwerkingsverbanden aan te gaan met andere verenigingen of accommodaties.

Pijler 7: Voorzieningen en opleiding van trainers

Respondenten geven aan dat, naast voldoende kwalitatieve accommodaties en geld, kwaliteit van trainers het meest van belang zijn om als sporter naar topsport te groeien. De meeste coaches zijn vrijwilligers waardoor de functie van coach lastig te combineren is naast een baan. Hierdoor wordt het bemoeilijkt om op alle niveaus zowel de kwaliteit als de kwantiteit van topcoaches te waarborgen. Wanneer topcoaches ondergewaardeerd worden trekken zij weg naar ambitieuze teams of verenigingen waar ze wel de waardering krijgen. *"Het vak jeugdtrainer is ondergewaardeerd, dus de trainers die gediplomeerd zijn kiezen vaak voor een eerste elftal omdat ze daar meer kunnen verdienen. Of omdat ze gewoon overdag moeten werken en dus niet de jeugd kunnen trainen."*(R16, coach)

De voorzieningen en de opleidingen van coaches in het lokale topsportklimaat van Breda worden met name door de vereniging geregeld met ondersteuning van de sportbond. Enkele cursussen worden aangeboden door Deltalent en Breda-Actief. Deze laatste organisatie blijft volgens een bestuurder vooral op het niveau van breedtesport steken. De meningen zijn verdeeld over de kwaliteit van de opleidingen van sportbonden. In verband met benodigde licenties zijn coaches zelfs verplicht deze opleidingen te volgen. Respondenten (voetbal) zijn tevreden over de opleiding van de KNVB. Andere respondenten vinden de kosten van deze opleidingen soms te hoog voor een vereniging of coach. Respondenten binnen de hockeysport vinden de opleidingen van de bond teveel tijd kosten en staan positiever tegenover de opleiding die Deltalent aanbiedt. Tijdens deze lokale opleidingen leren coaches ook van andere sporten. Ook internationale kennis is van betekenis om coaches in het topsportklimaat naar een hoger plan te tillen. Algemene kennis kan tussen sporten worden gedeeld in een coachplatform. *"Wij hebben in Dordrecht een coachplatform met daarin de*

speerpuntsporten, die pakken gezamenlijk een aantal sportoverstijgende thema's beet en die wisselen kennis uit in het netwerk."(R21, bestuurder)

Naast opleidingen zijn ook faciliteiten, materiaal en samenwerking met scholen nodig om training te kunnen geven. Het is de rol van de vereniging om voor deze randvoorwaarden te zorgen. Bij de invulling hiervan heeft de gemeente een kleine rol als het gaat om kader. Opleidingen worden door de bond verzorgd en vergoedingen door de vereniging betaald. Zowel bestuurders als sporters geven aan dat de gemeente ondersteunend kan bijdragen in deze aspecten. *"Goede trainers vragen ook meer. En als de club dat niet kan betalen zou de gemeente dat misschien moeten doen als die echt een topsportklimaat wil creëren."(R20, sporter)* Bestuurders en coaches zien professionalisering en coördinatie als oplossing om de voorzieningen van coaches naar een hoger niveau te tillen. Verschillende respondenten hebben ideeën wat combinatiefunctionarissen, gefinancierd door de gemeente, kunnen betekenen voor het topsportklimaat en de club: talenten trainen, huiswerkbegeleiding, gymles op scholen geven ter promotie van de sport en advies geven over voeding. De huidige combinatiefunctionarissen worden niet voor topsport ingezet, afgezien van vier functionarissen bij Deltalent. Een respondent trekt het effect van de combinatiefunctionarissen in twijfel en stelt dat in plaats daarvan het CIOS zou een rol zou kunnen spelen in het opleiden van kader in samenwerking met verenigingen en Deltalent.

Pijler 8: (Inter)nationale competitie

Respondenten zien de meerwaarde van internationale competitie of evenementen in de stad voor de lokale topsport. Reden hiervoor is dat talenten en topsporters kunnen leren van buitenlandse tegenstanders en van het hoge niveau van een dergelijk evenement. *"Beter worden. En als jij op hoog niveau kan sporten dan kun jij uiteindelijk de top gaan halen."(R2, coach)* Daarnaast dragen dergelijke evenementen bij aan de uitstraling en promotie van de stad en levert het media-aandacht en enthousiasme van sponsors op. Deze evenementen kunnen de stad financieel zelfs nog wat kan opbrengen. Bovendien kan Breda zich als stad profileren met topsport. Met evenementen kan Breda als topsportklimaat laten zien hoe het staat met de topsport in de stad. *"Je moet daar met elkaar wel laten zien waar je mee bezig bent."(R21, bestuurder)* Een topsportevenement is een promotiemiddel voor de sport waardoor potentiële talenten mogelijk gaan sporten.

Respondenten zijn niet onder de indruk van het aantal topsportevenementen in de stad. Bij het opnoemen ervan komen ze niet verder dan de Singelloop, Paragames en Outdoor Brabant. In het huidige topsportklimaat organiseren verschillende verenigingen jaarlijks een toernooi waar internationale sporters aan meedoen. Op dit moment speelt het gebrek aan financiën en accommodaties een rol bij de beperkte internationale topsportevenementen in Breda. Het organiseren van topsportevenementen brengt als voorwaarde met zich mee dat accommodaties aan topsporters voldoen. Het NAC Breda stadion is een dergelijke accommodatie, maar wanneer er een voetbalevenement zal worden gehouden is het niet het meest voor de hand liggende stadion. Een respondent ziet dit als een bezwaar om topsportevenementen naar de stad te halen. *"Er komt niets deze kant op omdat je niets kunt faciliteren van een EK of WK. Het is leuk dat je een NAC Breda stadion hebt, maar dat is pas het 10de stadion van Nederland. Voor hockey heb je ook geen hockeystadion zoals Bloemendaal of Amsterdam."(R11, sporter)*

Respondenten geven nogmaals aan dat de gemeente bewuste keuzes moet maken op welke sporten ze wil inzetten en die keuze ook moet doorvoeren in de inzet op evenementen. De gemeente laat in de huidige situatie kansen liggen voor mooie evenementen die een

structurele bijdrage kunnen leveren aan de topsport in Breda. Hierdoor zou het topsportklimaat kunnen groeien en later worden uitgebouwd naar andere sporten. Respondenten geven aan dat het aan de vereniging is om dergelijke topsportevenementen te initiëren en te organiseren. Voor de organisatie van een evenement hebben verenigingen genoeg kennis en vrijwilligers. *"Er lopen mensen binnen de vereniging die van willen weten met de wedstrijden."*(R14, bestuurder) De gemeente en de provincie hebben een kleine rol rond evenementen. Respondenten zijn niet eenduidig of de gemeente evenementen moet organiseren of alleen wanneer er initiatieven zijn deze ondersteunen met faciliteiten en vergunningen en deels financieren. Een bestuurder is hier duidelijk in wat aansluit bij de coalitie: *"Het is een absolute voorwaarde dat de gemeente er geen minuut in moet steken als de betreffende club en eigenlijk ook de bond zegt van dat doen we niet. Er komt zoveel organisatie bij kijken."*(R21, bestuurder) Ook andere gemeenten zoals Amsterdam en Rotterdam zetten in op topsportevenementen (bijlage 1).

Pijler 9: Research en development (wetenschappelijk onderzoek)

Wetenschappelijk onderzoek wordt voor de lokale topsport niet als gemeentelijke taak gezien. Bovendien lijken respondenten hier niet mee bezig te zijn of behoefte aan te hebben omdat het niveau door nog niet klaar voor is. *"Ik denk dat het bij landelijke topsport meer van toepassing is. Op ons niveau is het nog niet van toepassing, omdat wij grotere stappen kunnen maken met basale dingen."*(R1, coach) Mochten respondenten hier wel iets mee willen doen weten ze de weg naar NOC*NSF of de sportbonden te vinden. *"Bij NOC*NSF zijn daar al heel erg mee bezig zijn."*(R12, sporter) *"Ik denk dat het lokale daar dankbaar gebruik van moet maken vanuit de bond."*(R14, bestuurder)

Pijler 10a: Media

Aandacht van de media kan voor topsporters als waardering en motivatie dienen, maar de media kan ook bijdragen aan aandacht van de sport bij sponsors. Media kan ook initiatieven en ambities van verenigingen en de gemeente verder verspreiden onder de inwoners van Breda en topsport promoten. *"In het aantrekken van talenten heb je media nodig en dus exposure en naamsbekendheid. Voor publieke belangstelling en voor de aantrekkingskracht die een vereniging heeft."*(R10, bestuurder) Respondenten zien het als taak van de gemeente om via alle beschikbare communicatiekanalen sporters en niet-sporters te overtuigen en te enthousiasmeren voor alles wat rond sport en topsport plaatsvindt in de stad. *"Dat moet als een soort olievlek constant worden uitgespreid over de gemeente en de regio."*(R14, bestuurder) *"Benut je kanalen. Met mensen die ideeën hebben over topsport en hoe ze de gemeente een topsportimago binnen de gemeente kunnen creëren en kunnen uitdragen."*(R16, coach) In het huidige topsportklimaat ervaren respondenten over het algemeen te weinig aandacht van de media. De meeste media-aandacht is voor de voetbalsport, ook op lagere niveaus en een klein deel voor top hockey. Respondenten uit de voetbalsport merken dit niet op, maar de respondenten van de overige sporten vinden dat ze onder doen. In de onderzoeksresultaten wordt aangegeven dat aandacht van de media ook af te dwingen is met prestaties en bijzondere evenementen. *"Dit valt in het kader van journalistieke vrijheid, dat bepalen we zelf wel."*(R9, bestuurder) *"Uiteindelijk zijn het de prestaties die voor media-aandacht moeten zorgen."*(R3, politiek) NOC*NSF en de bonden hebben volgens enkele respondenten een promotionele rol. Deze organisaties kunnen prestaties van sport landelijk en regionaal verzamelen en uitzetten. *"Dan kunnen de lokale media die regionale berichtgeving wel oppikken."*(R13, coach)

Respondenten willen artikelen met een meer divers aanbod aan sporten en een coach wil de gelegenheid voor topsporters om hun sponsoren te noemen tijdens een interview.

Pijler 10b: Sponsoring

Door teruglopende subsidiestromen van de gemeente zijn verenigingen gedwongen middelen ergens anders vandaan te halen. Om de topsport naar een hoger niveau te tillen is er geld nodig om meer en beter te trainen, maar sponsoren willen pas geld investeren als er uitzicht is op continuïteit. Respondenten geven aan dat de crisis hen beperkt in het vinden van sponsoren. Het bedrijfsleven wordt in het huidige topsportklimaat onder andere geprikkeld tot sponsoren door zichtbaarheid van een sport in de media, maar ook door de uitstraling van een sport.

Respondenten uit het volleybal, zwemmen en turnen geven aan moeite te hebben met het vinden van sponsoren. *"Hockey heeft uitstraling bij bedrijven. Maar bij zwemmen of bij atletiek is het al lastiger."*(R8, bestuurder) *"We hebben geen enkele sponsor alleen de bakkerij om de hoek."*(R13, coach) Deze verenigingen gaan er vanuit dat hockey en voetbal het goed voor elkaar hebben. Toch geven ook zij aan dat het moeizaam gaat. Verenigingen werken hard aan dit onderdeel. *"Ik neem aan dat alle clubs het tegenwoordig moeilijk hebben qua sponsoring en qua financiën rond krijgen."*(R7, sporter) Of sponsoren aanhaken hangt af van factoren als een eigen accommodatie, een dames- of herensport, uitstraling van de sport of dat ouders van sporters een eigen bedrijf hebben. *"Als je een eigen accommodatie hebt en je kunt de borden laten hangen dan scheelt dat ook weer."*(R19, ONB) Een respondent uit het zwemmen legt uit op welke manier zijn vereniging denkt te overleven zonder sponsoring ondanks de teruglopende subsidies maar met goede accommodaties. *"Als je de accommodatie in orde hebt dan kun je groeien in je vereniging, dan kun je groeien in je kaderleden en trainers en dan groeien dus ook je inkomsten en heb je het cirkeltje rond. En dan kun je het ook nog allemaal zonder sponsors doen. Wij moeten kunnen overleven zonder sponsors. Omdat een sponsor komt en gaat."*(R15, bestuurder)

Meerdere respondenten geven aan dat samenwerking met het bedrijfsleven een meerwaarde is voor sponsoring in het topsportklimaat. Verschillende verenigingen zijn een samenwerking aangegaan met medische- of fitnessorganisaties. Olympisch Netwerk Brabant biedt sporters ondersteuning hoe ze sponsoren kunnen werven. Sporters kunnen ook individueel een sponsor zoeken. Wanneer het over de rol van commerciële partijen gaat wordt privatisering als nadeel genoemd. *"Daarnaast moet je er bovenop zitten als je een commerciële exploitant je sportvoorzieningen laat exploiteren. Ze lijken hetzelfde belang te hebben, maar moeten uiteindelijk gewoon geld verdienen."*(R21, bestuurder)

Respondenten geven aan dat sponsoren met name lokaal gezocht moeten worden waarbij sponsoring ook in natura mogelijk is, zoals materialen of diensten. Hierbij is geen rol voor de gemeente. Wel heeft de gemeente Breda volgens respondenten op meerdere vlakken een rol bij sponsoring van de topsport. De gemeente kan een bijdrage leveren in het zoeken naar sponsoren door aanbevelingen te doen of het leggen van verbindingen tussen verenigingen en het netwerk van bedrijven rond de gemeente. De respondenten uit de coalitie staan hier voor open. Dit sloot aan bij de wens van verenigingen om een netwerk op te bouwen. Niet alle respondenten zijn het er over eens of de gemeente een rol heeft als het gaat om het koppelen van sponsoren aan verenigingen. *"Als ze de sponsoren op een presenteerblaadje aan kunnen geven graag, maar ik weet niet of de gemeente daar een rol in kan spelen."*(R6, coach). Ook kan de gemeente een bijdrage leveren in de vorm van cofinanciering. Verenigingen met topsportambities kunnen een samenwerkingsverband aangaan met als

doel gezamenlijk op een originele manier sponsoren te werven. *"Je kunt wel sponsoren koppelen aan een plan bijvoorbeeld aan een talentenplan. Dat vinden sommige sponsoren best interessant."*(R16, coach) *"In een topsportfonds krachten op stadsniveau bundelen en laten zien dat het gaat om grotere thema's zoals talentontwikkeling dat je private partijen op dat soort thema's makkelijker aanspreekt."*(R21, bestuurder)

Deze beschrijving van de pijlers geeft inzicht in het huidige topsportklimaat en de wensen en behoeften van betrokkenen. In de volgende paragraaf worden de rollen beschreven die in betekenissen worden toegekend aan de gemeente.

4.4 Rollen gemeente

Uit de onderzoeksbevindingen in de pijlers blijkt dat met name faciliteren, samenwerken en verbinden worden gezien als passende aanvullende rollen voor de gemeente Breda, maar dat het afhangt van de eigen ambitie of de gemeente een rol moet innemen. *"Ik geloof dat de gemeente een hele grote rol kan spelen in het enthousiasmeren en het stimuleren"*(R2, coach) *"Als ze die ambitie niet hebben dan moeten ze faciliteren en voor de rest gewoon doen wat ze al lang doen. Maar dat betekent wel dat er geen topsportklimaat komt."*(R11, sporter) *"Het begint bij een sporter en een vereniging die iets willen en iets doen. En daar omheen wil de gemeente ook organiseren en faciliteren."*(R18, politiek)

De faciliterende rol is met name van toepassing bij ondersteuning van randvoorwaarden zoals accommodaties, maar ook bij ondersteuning van evenementen. Voorwaarden daarbij zijn dat dit met duidelijkheid en consistentie wordt gedaan in lijn met de gemaakte keuzes voor topsport. *"Als gemeente heb je altijd een faciliterende rol."*(R3, politiek) *"Een faciliterende rol omdat je anders op een sportspecifiek terrein terechtkomt waarin je als gemeente geen toegevoegde waarde kunt leveren."*(R13, coach)

Respondenten zien de gemeente graag in een samenwerkende rol naast de faciliterende rol met als doel samen sterker te staan dan alleen. De gemeente heeft kennis en middelen in huis die verenigingen missen. Op dit moment is deze rol nog niet altijd zichtbaar. De gemeente kan meedenken met actoren, zoals verenigingen, om sporters zo goed mogelijk op te leiden en verenigingen sterker te maken. De samenwerking in de regio bestaat volgens respondenten uit afstemming zoeken met andere gemeenten om een regionaal topsportklimaat op te zetten. Iedere gemeente kan op een aantal sporten gaan focussen waardoor uiteindelijk de meeste sporten in de regio op topsportniveau te beoefenen zijn. De uitwisseling van kennis en trainers gebeurt regionaal mondjesmaat in hockey en turnen. Deltalent heeft onlangs een start gemaakt met samenwerking in de regio aldus een betrokken respondent. Inzetten op kernsporten van de provincie biedt mogelijkheden tot samenwerken op zowel provinciaal, regionaal als op lokaal niveau. Ook ONB en de bonden met RTC's zoeken samenwerking in de regio. Samenwerking kan zowel binnen als buiten de regio leiden tot onderlinge rivaliteit wat net als cultuurverschillen samenwerking in de weg staat. *"Ik vind dat Breda niet genoeg samenwerkt met de regio. Breda wil graag op de voorgrond staan."*(R4, coach) *"We zijn pertinent tegen werving van atleten om lid te worden van Sprint."*(R14, bestuurder) Een coach geeft aan dat samenwerking geen probleem hoeft te zijn: *"De sporter is eigenaar van zijn eigen talent. Dat is niet aan mij, dat is aan niemand, want de sporter beslist het uiteindelijk zelf."*(R2, coach) Ook samenwerkingsverbanden tussen niet-overheidsorganisaties zijn belangrijk aldus respondenten. Omdat actoren elkaar echter niet altijd kunnen vinden kan de gemeente hier middels een verbindende rol aanvullend zijn. In de verbindende rol werkt de gemeente niet actief mee aan het verbeteren van het topsportklimaat maar brengt zij communicatie tot stand tussen

verenigingen, onderwijs, bedrijven, (para) medici en media. Actoren kunnen door de verbinding van elkaar leren, de krachten bundelen en daardoor sterker worden. Betekenissen van respondenten lopen uiteen in mate van participatie door de gemeente. *"Verschillende verenigingen bij elkaar te zetten. Daar kun je zoveel van elkaar leren. De gemeente kan daar wel een spin in het web zijn."*(R10, bestuurder) *"Een verbindende rol. Niet eens regisserend, want dat impliceert dat je de baas bent en dat is niet wat je moet willen."*(R3, politiek)

Respondenten uit de coalitie geven nadrukkelijk aan dat het initiatief vanuit de burger moet komen, waarbij de gemeente kan faciliteren. *"Wij doen niet aan topsport. Wij hebben geen verstand van hoe iemand topsport moet bedrijven."*(R3, politiek) Respondenten uit de sport zien dat anders waarbij binnen deze groep sprake is van dissensus. *"Als de gemeente Breda een topsportbeleid wil wegzetten dan ligt het initiatief bij de gemeente door de uitnodiging te versturen aan de vereniging"*(R10, bestuurder) *"Dat is een wisselwerking. Wat meer initiatieven mogen uit de samenleving komen."*(R1, coach) *"De burger moet niet de illusie hebben dat de sport wordt geregeld door de overheid."*(R21, bestuurder).

4.6 Tot slot

Alle respondenten zien keuzes maken en samenwerkingsverbanden aangaan als noodzakelijk voor het creëren van een topsportklimaat in Breda gezien het beperkte budget. Respondenten uit de coalitie zijn van mening dat accommodaties, faciliteiten, het aanzwengelen van initiatieven van burgers en aandacht voor de topsport behoren tot de verantwoordelijkheden van de gemeente. Respondenten uit de sport kennen een grote diversiteit aan verantwoordelijkheden toe aan de gemeente. De verantwoordelijkheden van de verenigingen en de sporters liggen op sportspecifiek gebied zoals ontwikkelen en presteren. Uiteindelijk kunnen alle actoren streven naar het verbeteren van het topsportklimaat, maar topsport is pas geslaagd als sporters presteren. Zij hebben uiteindelijk de grootste rol. *"De gemeente stelt een zaal ter beschikking, sponsors stellen geld ter beschikking en de vereniging die zorgt dat alles klopt dat sporters kunnen sporten dat alles in orde is."*(R11, sporter) *"Leidt dat dan daadwerkelijk tot topsporters? Dat hangt af van sporters en verenigingen."*(R18, politiek)

De onderzoeksbevindingen vloeien voort uit verschillende perspectieven. Zo kijken de sporters vanuit het sportersperspectief, de coaches vanuit perspectieven van de sporters en de coach en de bestuurders kijken vanuit het perspectief van de vereniging. Bijna allen hadden moeite met kijken vanuit een sportbreed perspectief waardoor bevindingen niet sportoverstijgend zijn. Afgezien van de respondenten betrokken bij Deltalent en ONB en de respondenten uit de coalitie. Toch ontstonden subculturen voornamelijk binnen verenigingen, tussen binnen- en buitensporten, tussen de coalitie en de verenigingen en de overige sporten tegen hockey en voetbal. De beperkte perspectieven geven aan dat eigen belang van de sporter, de vereniging of de sport voorop staat bij betekenisgeving. Een voorbeeld van een overkoepelend eigen belang betreft de aandacht van de gemeente voor NAC Breda. Respondenten uit de sport vinden dat de gemeente teveel geld uitgeeft aan één club wat ook verdeeld kan worden over meerdere topsportverenigingen. Vaak wordt de relatie met en de aandacht voor NAC Breda genoemd, maar dit is niet vertaald in het sportbeleid. Niets van de middelen voor sport gaat naar NAC Breda¹. Dit toont het onvolledige beeld wat respondenten uit de sport hebben van het sportbeleid.

¹ Gemeente Breda (2012). Begroting 2012

Hoofdstuk 5. Analyse

In dit hoofdstuk worden de onderzoeksresultaten gekoppeld aan theorieën waaronder het SPLISS-model, de participatieladder van Pröpper (2009) en analysemodellen voor samenwerkingsverbanden (Rozenveld, 2009).

5.1 Legitimatie: waarom wil de gemeente op topsport inzetten?

De gemeente Breda heeft voor het eerst in de historie besloten in te zetten op topsport, maar waarom eigenlijk op dit moment en met welke redenen? Uit empirische data blijkt dat politiek-bestuurlijke verschillen of politieke subculturen van belang zijn bij het maken van politieke keuzes. Door huidige coalitiepartijen met ontbreken van de PvdA wordt voor het eerst wel ingezet op topsport. De VVD ziet in tegenstelling tot de PvdA verschillende maatschappelijke doelen die ze niet alleen met breedtesport kunnen bereiken, maar ook met topsport. Deze keuze lijkt te zijn gebaseerd op de betekenissen die door beide respondenten uit de coalitie worden gegeven aan een topsportklimaat, zoals investeren in talenten, faciliteiten en accommodaties om talenten te ontwikkelen en maatschappelijke ambities te verwezenlijken. Deze betekenisgeving aan het topsportklimaat komt overeen met de definitie van topsportbeleid door Van Bottenburg et al. (2003). De coalitie ziet de maatschappelijke functie van topsport en wil dit voor een breder publiek toegankelijk maken. Coalitiepartijen zien hiermee topsport als merit good, waarin de overheid een verantwoordelijkheid heeft (Bovens, 't Hart & van Twist, 2007). Dit blijkt tevens uit de huidige sportnota (Gemeente Breda, 2011d). Het 'Policy Window' (Kingdon, 1984 in: Van der Graaf en Hoppe, 2007:198) bestaat in dit geval uit het ontbreken van de PvdA in de coalitie en het inzicht in de maatschappelijke betekenis van topsport. Respondenten ondersteunen een concrete invulling van de topsportambitie, omdat deze is gebaseerd op de input uit stadsgesprekken waar de gemeente naar de burger heeft geluisterd als input voor de huidige sportnota. Deze openheid van de politiek wordt als positief ervaren door bestuurders uit de sport. De stadsgesprekken zijn een belangrijke maar ook noodzakelijke stap gebleken om openheid en betrokkenheid van de gemeente te tonen aan de burger (Pröpper, 2009). Dit sluit aan bij wensen van respondenten voor communicatie van het topsportbeleid. Uit de onderzoeksbevindingen blijkt dat respondenten uit de sport een wisselend vertrouwen hebben in het voornemen van de gemeente in te gaan zetten op topsport. Toch is de openheid waar Pröpper (2009) het over heeft volgens de respondenten niet voldoende. Respondenten uit de sport ervaren en benoemen afstand in het contact met de gemeente (Daemen & Thomassen, 1993). Sporters en coaches geven aan meer openheid en inspraak te waarderen in plaats van een topsportbeleid dat top-down wordt bepaald. De politiek wil het initiatief en de verantwoordelijkheid verder bij de burger leggen.

De verbetering van het topsportklimaat lijkt met name voor respondenten uit de coalitie een middel te zijn voor de promotie van de stad en de sport. In de onderzoeksbevindingen geven twee respondenten uit de coalitie aan dat topsport en breedtesport elkaar versterken en dat topsport helden en promotie voor de stad met zich meebrengt. Zowel coaches, clubbestuurders als politiekbetrokkenen dragen helden aan als functie van de topsport. Opvallend is dat sporters zichzelf geen heldenfunctie toedichten. Waarschijnlijk zeggen sporters niet expliciet over zichzelf dat ze als held kunnen fungeren, ondanks dat andere respondenten die functie aan hen toekennen. Door middel van het toepassen van helden als promotiemiddel kunnen burgers op microniveau enthousiast worden gemaakt voor sport. Dit is de aanjaagfunctie waar Van Bottenburg (2003) over spreekt. Hij heeft deze functie niet empirisch kunnen aantonen, waardoor hij het ernstig betwijfeld. Ondanks dat Van

Bottenburg (2003) aangeeft dat de kracht van de aanjaagfunctie beperkt is, wordt dit wel door alle respondenten genoemd. Dit komt overeen met Helle-Valle (2008) en Green (2007). Wellicht heeft de aanjaagfunctie in een lokale omgeving meer kracht, omdat de breedtesport de topsport in hun eigen omgeving ziet en maakt de top tastbaarder en meer bereikbaar. Daarentegen kan het ook zo zijn dat alle respondenten geloven in een mythe die zij keer op keer onderstrepen in weerwil van empirisch onderzoek omdat de aanjaagfunctie een belangrijke legitimatie vormt voor topsportinvesteringen. Deze mythe wordt niet alleen aangehangen op lokaal niveau, maar ook op nationaal niveau (Rijk, sportbonden, NOC*NSF). Uit huidige onderzoeksresultaten blijkt dat een blijvende investering in breedtesport nodig is gezien de aanvoerfunctie van breedtesport. Respondenten geven aan dat breedtesport nodig is voor publiek, middelen, aandacht voor de topsport en aanwas van talenten. Met name de respondenten uit de coalitie zetten hier op in. In Breda lijkt de topsport ten dienste van de breedtesport te staan gezien de motivatie om meer mensen te stimuleren tot bewegen en de sport en de stad te promoten met de inzet van helden uit de topsport. Groot (2005) is van mening dat inzetten op topsport ten koste gaat van middelen voor de breedtesport. Dit is in Breda niet het geval omdat middelen voor topsport niet uit het breedtesportbudget worden gehaald. Dat er niet op sport is bezuinigd, maar er juist geld bij is gekomen geeft het belang aan wat de coalitie ziet. Het budget voor topsport gaat niet ten koste van dat van de breedtesport en is maar een klein percentage van het breedtesportbudget en het totale gemeentebudget.

Op lokaal niveau brengt de keuze van de gemeente om zich in te zetten voor het topsportklimaat bedoelde en onbedoelde neveneffecten voor de sportwereld met zich mee zoals toenemende overheidsbemoeienis, prestatiedruk en systeemafhankelijkheid (Van Bottenburg, 2009). Een bestuurder kiest ervoor de vereniging te financieren zonder sponsors en met zo weinig mogelijk subsidies om neveneffecten zoals bemoeienis en afhankelijkheid te voorkomen. De twee respondenten uit de coalitie geven aan dat het topsportbudget incidenteel geld is wat het noodzakelijk maakt keuzes te maken. Respondenten uit de sport en ONB erkennen ook dat de gemeente keuzes moet maken maar adviseren om die keuzes met behulp van andere actoren structureel te maken. Als gevolg van de politieke cyclus ligt het voor de hand dat politici voor korte termijn successen gaan om beleid succesvol te maken. Dit geeft aan waarom ondersteuning op grond van politieke afwegingen nadelig kan zijn (Bovens, 't Hart & van Twist, 2007). Mede hierdoor pleiten respondenten uit de sport en ONB herhaaldelijk voor de verantwoordelijkheid van de politiek om structureel in te zetten op topsport. En daarnaast voor het consequent doortrekken van keuzes. Hier wordt in de volgende paragraaf verder op in gegaan.

5.2 Focus: wie komen er voor topsportbeleid in aanmerking?

De gemeente Breda zal vanuit haar ambities en beperkte middelen (Breda, 2011) voor topsport een strategische keuze moeten maken welke doelgroepen en sporten in aanmerking komen voor het toekomstige topsportbeleid. Van Bottenburg (2009) geeft aan dat door strategisch beleid en toenemende investeringen op landelijk niveau door sportorganisaties en overheden de condities voor topsportbeoefening zijn verbeterd. Ook op lokaal niveau zijn er toenemende investeringen, gezien de €1,2 miljoen die door de gemeente Breda beschikbaar is gesteld voor topsport (Breda, 2011), maar keuzes voor strategisch beleid zijn nog niet gemaakt. Respondenten hebben ideeën over te maken keuzes, maar voor definitieve strategische keuzes zal meer inzicht moeten worden verschaft in de afbakening van de doelgroep en verenigingen of sporten waarop wordt ingezet. Uit de

onderzoeksdata blijkt dat in het huidige topsportklimaat weinig sportverenigingen te benoemen zijn als topsportvereniging en dat topsport in Breda beperkt is. Om hier verandering in te brengen ten behoeve van de uitstraling van een topsportklimaat kan op basis van de visie van respondenten uit de sport en ONB op twee manieren worden ingezet. Aan de ene kant op reeds succesvolle sporten, zoals hockey en atletiek zodat op korte termijn successen kunnen worden geboekt en een volgende coalitie kan zien wat met topsport bereikt kan worden. Maar daarnaast zal de gemeente ook strategisch in kunnen zetten op talentontwikkeling en sporten die pas succesvol zullen zijn op de lange termijn met als doel meer structurele topsportsuccessen. Hierbij kan worden gekeken naar ambitie, mogelijkheden en huidig niveau van de sportverenigingen en of het aansluit bij de kernsporten van de provincie. De respondent van ONB kijkt naar sporten die Breda eigen zijn. Respondenten geven definities voor talenten en topsporters maar dit biedt geen duidelijk beeld waarmee het topsportbeleid kan worden afgebakend. De definitie van talent die de respondenten geven sluiten aan bij de kenmerken van de definitie Van Rossum (1993). Respondenten kennen daarentegen verschillende betekenissen toe aan het begrip topsporter waardoor niet duidelijk is welke topsporters in aanmerking kunnen komen voor ondersteuning. Respondenten benoemen topsporters variërend van de top van Brabant tot de internationale top. En van 6 uur trainen in de week tot fulltime trainen. Respondenten uit de coalitie beoordelen het hoogste niveau als topsport. Respondenten uit de sport zijn hier minder eenduidig over. Voetballers beoordelen de hoofdklasse als topsport wat niet het hoogste niveau is. Zwemmers scharen de top van Brabant onder topsport. Hockeyers en volleyballers zien landelijk niveau als topsport. In het turnen is een sporter pas topsporter wanneer deze traint bij een CTO. Sporters zijn het meest kritisch en beoordelen professionele sporters of internationale sporters pas als topsport. Op basis van deze gefragmenteerde reacties kan worden gesteld dat landelijk niveau met uitzicht op of ontwikkelingsmogelijkheden naar internationaal niveau topsport is. De gemeente hoeft dus niet voor wereldniveau te gaan en zich niet druk maken over het weglopen van sporters als ze zich boven het niveau van Breda hebben ontwikkeld. Uit empirische data blijkt een voorkeur voor een focus op potentials. Dit zijn volgens respondenten talenten die nog geen ondersteuning krijgen van NOC*NSF of ONB, maar dit wel nodig hebben om uiteindelijk door te groeien naar een erkende status. Hier kan op basis van het LTAD-model (Balyi, 2005) geen leeftijd aan worden gekoppeld omdat dit per sport verschilt. De gemeente Breda zou met deze focus en het topsportbeleid aanvullend kunnen zijn op actoren die reeds actief zijn. Dit heeft gevolgen voor de inzet op bijvoorbeeld accommodaties. Deze hoeven niet te voldoen aan Olympische standaarden of de hoogste eisen van NOC*NSF omdat talenten wanneer ze goed genoeg zijn kunnen trainen in andere steden. Niet iedere gemeente hoeft dezelfde topsportaccommodaties te ambiëren. De gemeente zal deze ambities van gemeenten kunnen coördineren, zodat regionaal kan worden samengewerkt.

5.3 Behoeften en verantwoordelijkheid

In de onderzoeksbevindingen geven met name uit de zaalsporten respondenten aan dat topsport in Breda nu nog beperkt is en dat alle respondenten wensen en behoeften hebben om dit te verbeteren. Deze en de bijbehorende verantwoordelijkheden van betrokken actoren worden in de volgende paragrafen geanalyseerd. Maar eerst gaat aandacht uit naar de toepassing van het SPLISS-model als analysekader.

5.3.1 SPLISS als bruikbaar ordeningskader

Met het doel inzicht te vergaren in de huidige wensen, behoeften en verantwoordelijkheden rond het lokale topsportklimaat is het SPLISS-model als ordeningskader gebruikt (Bottenburg, 2009). Tijdens de interviews werd door respondenten niet buiten het gegeven kader van factoren gedacht. Alle factoren werden in meer of mindere mate van toepassing bevonden voor een topsportklimaat. Zonder een gegeven kader kwamen ze niet verder dan enkele factoren. Na afloop van het doornemen van de pijlers werd gevraagd welke factoren de respondenten van toepassing vonden voor het lokale topsportklimaat. Expliciet werd SPLISS als kader gewaardeerd. Wanneer aandacht uitgaat naar de pijlers uit het model op lokaal niveau geven respondenten aan dat het lokale topsportklimaat beïnvloedbaar is met inzet op de factoren. Daaruit valt af te leiden dat het SPLISS-model ook op lokaal niveau toepasbaar is. Respondenten geven impliciet aan dat met voldoende middelen en beleidsvoering ten behoeve van topsport de kwaliteit van de factoren kan worden verbeterd. Het proces van input naar outcome (Van Bottenburg, 2009) is gezien de maatschappelijke doelstellingen tevens op lokaal niveau van toepassing. Uit de onderzoeksbevindingen blijkt dat respondenten de inhoud van de pijlers op sommige punten een ander gewicht toekennen. Impliciet komt naar voren dat communicatie, onderwijs en vrijwilligers een meer centrale plek mogen krijgen in pijler drie van het model. De pijlers wetenschappelijk onderzoek en postcarrière worden als minder van belang gezien voor verbetering in het lokale topsportklimaat. Het beleidsmatig optimaliseren van het lokale topsportklimaat brengt andere gewichten per pijler met zich mee dan op landelijk niveau, maar kan desondanks in beide klimaten worden toegepast. Zoals De Bosscher et al., (2009) ook aangeven is SPLISS aantoonbaar bruikbaar als referentiekader voor het bestuderen van een topsportklimaat. Echter gaat door de focus van SPLISS op mesoniveau geen aandacht uit naar de maatschappelijke ontwikkelingen op macroniveau. De brede maatschappelijke context van een land heeft echter invloed op de beleidsvoering omtrent topsport en verklaart mede de variëteit in topsportklimaten over de wereld (Green & Oakley, 2001 in: Bogerd, 2010), dit geldt ook voor lokaal niveau. Wanneer toch wordt gekeken naar SPLISS als analysekader is de analysekracht een tekortkoming omdat het een functionalistisch model betreft (Bogerd, 2010). Pas na het toevoegen van andere theorieën kan diepgang worden gegeven aan data. Bogerd (2010) gebruikte hier de figuratietheorie van Elias voor. In huidig onderzoek zijn de theorieën van Pröpfer (2009) en Rozenveld (2006) gebruikt om mogelijke rollen van de gemeente en samenwerkingsverbanden in een lokaal topsportklimaat te interpreteren.

Hoe de pijlers uit het SPLISS-model in de praktijk daadwerkelijk worden beïnvloed hangt af van rollen die actoren in het topsportklimaat innemen en welke samenwerkingsverbanden ontstaan. Het topsportklimaat is niet alleen afhankelijk van factoren, maar ook van actoren. Deze dynamische omgeving in het (lokale) topsportklimaat laat zich lastig sturen. Iedere actor maakt eigen overwegingen of een factor een meerwaarde is voor de eigen context in

het topsportklimaat. De rollen die deze actoren kunnen innemen in de omgeving van de lokale topsport worden in de laatste paragraaf van dit hoofdstuk beschreven.

5.3.2 Huidige topsportklimaat

Respondenten beoordelen met name de benodigde context en de omgeving om topsport te kunnen bedrijven wanneer wordt gevraagd naar het begrip topsportklimaat. Bij het begrip wordt gedacht aan een omgeving waar een sporter *'zich optimaal mogelijk moet kunnen ontwikkelen'*(R16) en *'het optimale uit zichzelf kunnen halen'*(R14). Het huidige topsportklimaat in Breda beoordelen de respondenten uit de coalitie en de sport als onvoldoende, maar wat met de inzet van betrokken actoren kan verbeteren. Dit maken respondenten op uit de prestaties en de herkenbaarheid van topsport in Breda. Respondenten uit de sport zijn in het huidige topsportklimaat vrijwel niet op de hoogte van de ambities en verantwoordelijkheden van de lokale overheid.

Vanuit de input gezien brengt topsport op dit moment hoge kosten met zich mee voor verenigingen, topsporters, talenten en ouders. Hierdoor bestaat de mogelijkheid dat potentials, talenten of topsporters niet optimaal hun talent kunnen benutten of mogelijk zelfs afhaken. Impliciet wordt door respondenten uit de sport aangegeven dat zolang middelen beschikbaar zijn en hier met beleid iets mee wordt gedaan dat prestaties en succes maakbaar zijn (Van Bottenburg, 2009).

Gekeken naar de throughput in het huidige topsportklimaat is de hoge mate van sportparticipatie in de gemeente Breda een sterk punt. Dit wordt als basis gezien voor de topsport door de aanwas van talenten. Maar daarnaast blijkt uit de bevindingen dat de huidige accommodaties niet voldoende beschikbaar zijn voor de beperkt aanwezige topsporters² en talenten³ (bijlage 5) om voldoende te kunnen trainen (Bloom, 1985). Dit zeggen respondenten uit de sport met uitzondering van respondenten van atletiek en hockey. Deze laatste respondenten zijn bovendien positief over de atletische carrière, de structuur en het kader. Daarom kan worden gesteld dat deze verenigingen op orde zijn. Respondenten uit de andere sporten geven aan dat als gevolg van gebrek aan middelen en tijd bij verenigingen voldoende kwaliteit en kwantiteit van kader, vrijwilligers en trainers ontbreekt. Hierdoor zijn cruciale randvoorwaarden voor de ontwikkeling van talenten en topsporters niet volledig beschikbaar. Talenten lopen met name aan tegen het ontbreken van afstemming van onderwijsroosters met trainingstijden. Hierdoor kunnen talenten niet trainen op tijden die voor de arbeidsrustverhoudingen het meest optimaal zijn. Vanuit het perspectief van de respondenten uit de sport zou het onderwijs aan moeten sluiten bij trainingsroosters. Daarentegen laat onderzoek van Augestad et al., (2006) zien dat volgens Noren een topsportklimaat pedagogisch verantwoord hoort te zijn en het belang van presteren hieraan ondergeschikt is. Helle-Valle (2008) geeft aan dat in het traject van talentontwikkeling conflicten en tegenstrijdigheden ontstaan omdat enerzijds rekening moet worden gehouden met belangen van de sport in combinatie met onderwijs. Anderzijds moeten talenten de ruimte krijgen om zich verder te ontwikkelen. Respondenten uit de coalitie benadrukken dit ook. Een andere factor waar sporters tegen aan lopen is het ontbreken van een centraal punt waar ze terecht kunnen voor (para) medische en maatschappelijke ondersteuning. In het huidige klimaat krijgen ze geen voorrang bij medici wanneer dit wel nodig is voor de ontwikkeling tot topsporter. Tenslotte geven geïnterviewde

² 5 A/B-sporters (Bron: Olympisch Netwerk Brabant)

³ 52 nationale talenten en 21 regionale talenten (Bron: Olympisch Netwerk Brabant)

sporters aan de waardering van publiek, media en ondersteunende actoren in het huidige topsportklimaat te missen. Respondenten zijn van mening dat aansprekende topsportevenementen niet voldoende aanwezig zijn in de stad. Met deze beschrijving van het huidige topsportklimaat wordt vervolgens ingegaan op het gewenste topsportklimaat. Wegtrekken van sporters gaat ten koste van de kwaliteit van topsporters in het lokale topsportklimaat. Daar tegenover stelt een respondent uit de sport dat het talent van het talent is en wegtrekken uit de stad niet van betekenis zou moeten zijn voor de topsport.

5.3.3 Gewenste topsportklimaat

De input uit het SPLISS-model betreffen de beleidsmiddelen die als doel hebben het topsportklimaat te beïnvloeden. Deze middelen komen uit subsidies en van sponsors. Om deze te verkrijgen is behoefte aan samenwerking tussen onder andere verenigingen, de lokale overheid en het bedrijfsleven. Ondervraagde sporters laten weten dat beschikbaar stellen van middelen voor topsport naast erkenning en aandacht zou bijdragen aan de waardering voor lokale topsporters en talenten. Respondenten uit de atletiek en hockeysport zijn echter van mening dat geld geven niet wenselijk is, maar middelen voor een specifiek doel, zoals zaalhuur, trainers of materiaal, weer wel.

De throughput zijn factoren of pijlers uit het SPLISS-model waar respondenten in het huidige topsportklimaat punten voor verbetering aan toe kennen om tot een optimaal lokaal topsportklimaat te komen.

Ten eerste betreffen dit volgens respondenten uit de coalitie vooral de inzet op faciliteiten en middelen om sporters in de gelegenheid te stellen door te groeien naar topsport met daarbij aandacht voor initiatieven van anderen. Om te komen tot een zo optimaal mogelijk topsportklimaat, zodat sporters alleen hoeven te focussen op beter worden, hebben clubbestuurders, coaches en sporters met name behoefte aan kwaliteit en kwantiteit van accommodaties en faciliteiten. Verschillen in betekenissen komen nadrukkelijk naar voren tussen binnen- en buitensporten, waarbij binnensporten de meeste ondersteuning behoeven. Er zijn geen accommodaties, afgezien van Sprint, die voldoen aan het internationale niveau wat nodig is voor topsportevenementen en de voorbereiding voor internationale toernooien.

Ten tweede geven respondenten uit de sport namelijk aan dat het voor een topsportklimaat belangrijk is om naast de juiste faciliteiten een topsportcultuur en imago te creëren en dit ook uit te dragen als stad middels topsportevenementen. Gevolg hiervan is waardering vanuit de stad en draagvlak voor het topsportbeleid. Bovendien wordt vanuit de aandacht voor topsportevenementen en de prestaties de media aandacht vergroot wat op sporters overkomt als waardering. Topsportevenementen dragen niet alleen bij aan citymarketing en een topsportcultuur, maar ook kunnen topsporters en talenten kennismaken met de hoogste niveaus van topsport.

Ten derde hebben clubbestuurders en sporters behoefte aan kwaliteit en kwantiteit van kader en trainers. Zonder bestuurders, trainers en vrijwilligers hebben sporters geen omgeving om zich te ontwikkelen. De inzet van combinatiefunctionarissen dient volgens bestuurders en coaches ter ondersteuning van verenigingen met betrekking tot vrijwilligers en evenementen.

Ten vierde geven sporters en coaches aan behoefte te hebben aan individuele ondersteuning zoals toegang tot (para)medische en maatschappelijke ondersteuning. Ook ondersteuning in samenwerking met onderwijsinstelling is gewenst. Veel trainen zonder de juiste combinatie tussen onderwijs en sport eist zijn tol in het topsportklimaat. Enerzijds

geven enkele coaches en clubbestuurders aan dat plezier centraal zou moeten staan tijdens trainingen als eigenschap van een topsportklimaat. Anderzijds geven andere respondenten uit de sport aan dat hoe meer trainingsuren hoe beter de prestaties. In samenwerking met onderwijs zou voor het lokale topsportklimaat bepaald moeten worden waar de focus moet liggen aangezien in dit onderzoek geen respondenten uit het onderwijs zijn geïnterviewd en de geïnterviewde respondenten lijken geen rekening te houden met het onderwijsperspectief.

Tenslotte geven clubbestuurders en coaches aan dat voor topsport kennis en expertise nodig is. Een bundeling in samenwerkingsverbanden maakt het klimaat sterker voor topsporters. Andere steden hebben een organisatie waar de kennis en krachten van een topsportbeleid zijn gecentraliseerd (bijlage 1). De Bosscher et al. (2008) geven aan dat in goed presterende landen beslissingen omtrent topsport worden genomen door één organisatie. Wanneer dit voor een landelijk topsportklimaat geldt kan het ook op lokaal niveau, aldus respondenten. Een optie die bestuurders aandragen is 'Stichting Topsport Breda' die zorgt voor het coördineren van sponsors, beleid en verantwoordelijkheden met support namens verenigingen en de gemeente Breda. Op basis van deze bevindingen kan worden gesteld dat de structuur van topsportbeleid als gevolg van een speelveld aan actoren en factoren constant in beweging is. Wat het topsportklimaat daarom nodig heeft is het creëren van een sterke organisatiestructuur met de lokale overheid als nieuwe aanvullende speler in het speelveld van actoren. Deze organisatiestructuur zou conform het SPLISS-model een duidelijke taakverdeling tussen de actoren moeten behelzen gebaseerd op een breed draagvlak (Van Bottenburg, 2009; De Bosscher et al., 2008). Bovendien zien enkele respondenten uit de sport graag dat beslissingen niet van bovenaf worden gemaakt, maar dat ook naar het 'veld' wordt geluisterd. En dat de lokale overheid de eigen afdeling sport eerst versterkt en het beleid gaat communiceren, waarbij een duidelijkere visie mag worden gecommuniceerd door de gemeente.

Opvallend aan de zojuist geanalyseerde resultaten is de hoeveelheid aan betekenissen die door respondenten worden gegeven, wat ze van het huidige klimaat vinden en wat er moet worden verbeterd. Echter ontbreekt het inzicht bij respondenten wat de voornaamste factoren zijn die moeten worden verbeterd om een topsportklimaat in Breda te creëren. Impliciet wordt vanuit de vele wensen en behoeften in de onderzoeksbevindingen aangegeven dat prestaties en succes maakbaar zijn zolang er middelen zijn om een topsportklimaat te creëren. Deze middelen blijken alleen niet altijd voorhanden te zijn. Door afhankelijkheid van een diversiteit aan actoren in uiteenlopende en niet consequente rollen wordt de maakbaarheid van succes verder begrensd stelt Bogerd (2010) in haar onderzoek. Dit probleem wordt in paragraaf 5.4 verder uitgediept. Eerst worden verantwoordelijkheden en knelpunten rond deze wensen en behoeften geschetst.

5.3.4 Verantwoordelijkheden in het topsportklimaat

Respondenten uit de sport benoemen alle pijlers van het SPLISS-model wanneer werd gevraagd waar de gemeente een rol in heeft. Ze geven een diversiteit aan betekenissen aan de verantwoordelijkheden voor ondersteuning van de lokale overheid en andere actoren (bijlage 6). Respondenten uit de coalitie zijn daarentegen eenduidiger over de verantwoordelijkheden van de gemeente. Respondenten uit de sport hebben weinig idee welke verantwoordelijkheden actoren hebben. Met name de respondenten die het verst van bestuurlijk niveau af staan zoals de sporters. Duidelijk wordt dat niet wordt nagedacht wat de specifieke taak en verantwoordelijkheden zijn van actoren in het topsportklimaat. Alle respondenten kijken vanuit het perspectief van de eigen sport. Sporters en coaches kijken daarbij ook nog eens vanuit een sporterperspectief. Echter lijkt het of bestuurders iets meer op de hoogte zijn van de taak van de gemeente. Daarnaast blijft het beeld beperkt welke actoren een taak en verantwoordelijkheid hebben bij de verbetering van deze factoren. Uit de onderzoeksbevindingen komt naar voren dat respondenten uit de sport het beschikbare budget aan bijna alle factoren toekennen en daardoor de lokale overheid al snel verantwoordelijkheid in 'de schoenen' schuift. De politiek stelt dat iedere burger verantwoordelijk is voor de eigen keuzes om bijvoorbeeld wel of niet voor topsport te gaan. De lokale overheid had tot nu toe geen rol in het topsportklimaat afgezien van de verantwoordelijkheid voor accommodaties. Mogelijk zorgt deze afwezigheid ervoor dat respondenten geen duidelijke verantwoordelijkheden konden aangeven. Gezien de reeds actieve actoren in het lokale topsportklimaat zal de gemeente een aanvullende rol spelen. Wanneer door de gemeente een keuze is gemaakt waarop ze kan inzetten zal ze dit in deze factoren consequent moeten doorvoeren om tot een optimaal topsportklimaat te komen. Wat echter niet als verantwoordelijkheid wordt gezien zijn wetenschappelijk onderzoek, de postcarrière van een sporter, de opleiding van trainers en de media. Respondenten uit de hockey en van ONB geven aan dat de gemeente niet verantwoordelijk is voor sportspecifieke ondersteuning. Hier ligt juist een rol voor verenigingen en de sportbonden. Enkele factoren die respondenten wel als verantwoordelijkheid zien worden hieronder toegelicht.

Ten eerste zien respondenten een verantwoordelijkheid voor de gemeente bij de positief beoordeelde sportparticipatie. Accommodaties en faciliteiten die als voornaamste verantwoordelijkheid van de lokale overheid worden gezien sluiten hierbij aan. Echter zullen deze factoren voor de sporten waar de focus op zal liggen moeten worden verbeterd naar lokaal topsportniveau. Hier kan samenwerking worden gezocht met de provincie volgens de respondent van ONB.

Ten tweede wordt talentontwikkeling en de verbindingen met onderwijs als verantwoordelijkheid van de gemeente gezien. Talentontwikkeling op zich vraagt sporttechnische kennis en is daardoor de verantwoordelijkheid van de vereniging en de sportbond. Echter zijn randvoorwaarden zoals faciliteiten en het contact met onderwijs de verantwoordelijkheid van de gemeente.

Ten derde zien enkele respondenten uit de sport het gebrek aan middelen als medeverantwoordelijkheid van de lokale overheid waarbij de gemeente subsidies kan verlenen en een verbindende rol kan spelen tussen haar netwerk van sponsors en verenigingen. De respondent van ONB vindt financiën de verantwoordelijkheid van de vereniging. De vereniging is slechts beperkt afhankelijk van de gemeente voor subsidie en kan daarom in sterke mate autonoom opereren.

Ten vierde wordt het laten blijken van waardering voor topsporters als factor gezien waar de gemeente via een ondersteunende rol verantwoordelijkheid voor draagt. Deze waardering

kan worden gegeven via aandacht in de media, het organiseren van topsportevenementen, het sportgala of erkenning in de vorm van het ter beschikking stellen van ondersteuning. Dit laatste zou ONB willen doen.

Tot slot geven respondenten uit diverse geledingen aan dat een topsportklimaat een topsportimago van de stad nodig heeft, maar dat de gemeente dit nog moet creëren en met communicatiemiddelen en topsportevenementen uit kan dragen. De gemeente moet in dat verband bij zichzelf beginnen door uit te dragen dat ze een topsportambitie heeft. Respondenten uit de sport vinden dat de gemeente de eigen afdeling sport moet versterken met menskracht voordat ze het topsportklimaat kunnen optimaliseren. Hiermee kan het topsportbeleid worden uitgedragen met als doel een topsportcultuur over de stad te verspreiden.

5.3.5 Knelpunten in het topsportklimaat

De gemeente is een kleine speler in het topsportklimaat, maar gezien het beschikbare bedrag en de verantwoordelijkheid voor accommodaties is het een actor met macht en een andere positie in het machtsspel dan de vereniging of een sporter. De gemeente is namelijk minder afhankelijk van een verbetering van het topsportklimaat omdat er ook andere beleidsterreinen zijn om de maatschappelijke doelen te behalen. Sporters en verenigingen zijn afhankelijk van partijen met middelen, zoals sponsors, NOC*NSF en sportbonden en niet alleen van de gemeente. Gezien deze reeds aanwezige partijen in het topsportklimaat heeft de gemeente een aanvullende rol. Voor verenigingen is het van belang om een coalitie met sportorganisaties, overheden en bedrijfsleven te vormen om het topsportklimaat te verbeteren. Binnen deze coalitie ontstaat concurrentie tussen verenigingen wie recht heeft op beschikbare middelen van de gemeente en andere partijen. De macht zal liggen bij verenigingen met de meeste kennis en het grootste netwerk zoals omschreven wordt in de onderzoeksbevindingen vanuit het oogpunt van de andere verenigingen over de hockeyvereniging in Breda. Uiteindelijk heeft iedere actor zijn eigen belangen om te investeren in het lokale topsportklimaat.

Het topsportklimaat beleidsmatig optimaliseren vanuit de gemeente wil nog niet zeggen dat de uitvoering ervan optimaal plaatsvindt gezien de afhankelijkheid van andere actoren. Ondanks dat er middelen beschikbaar zijn gemaakt door de gemeente ten behoeve van het lokale topsportklimaat blijven sporters en verenigingen afhankelijk van andere actoren om de lokale topsport naar een hoger niveau te tillen. Bogerd (2010) geeft aan dat maakbaarheid wordt begrensd door continu veranderende belangen en perspectieven in een topsportklimaat en door de aanwezige diversiteit aan actoren. Opvallend aan de resultaten is de eenduidigheid over wat er in hoofdlijnen moet worden verbeterd, maar op detailniveau hebben ook op lokaal niveau een diversiteit aan actoren verschillende visies en ideeën. Daarnaast veranderen politieke perspectieven op topsport ook lokaal mogelijk iedere vier jaar als gevolg van verkiezingen en een wisseling in de coalitie. Dit draagt bij aan de wens van respondenten uit de sport en ONB om het topsportbeleid structureel in te bedden.

5.4 Mogelijke rollen gemeente en andere actoren

De rol die de lokale overheid kan innemen hangt af van zojuist beschreven wensen en behoeften en de verantwoordelijkheden van diverse actoren (bijlage 6). Zoals in de theorie (Pröpper, 2009) is omschreven zijn er verschillende rollen die een bestuurspartij zoals de lokale overheid kan innemen. Wat opvalt in de resultaten is dat de vereniging, de gemeente en het onderwijs de grootste rol hebben in het verbeteren van het lokale topsportklimaat. De verenigingen dragen bij aan ondersteuning voor topsporters of talenten, door bijvoorbeeld samenwerkingsverbanden aan te gaan, wat meer mogelijkheden biedt om te presteren. Met prestaties ontstaat outcome wat aansluit bij het doel van het stadsbestuur. Meerdere respondenten uit de sport geven een voorkeur aan voor een samenwerking tussen deze actoren. Het bedrijfsleven is een andere belangrijke actor waarbij samenwerking gewenst is om topsport op lokaal niveau mogelijk te maken. NOC*NSF, de sportbonden en ONB zijn eerder indirect bij het lokale topsportklimaat betrokken via sporters en de vereniging. Ook Deltalent biedt ondersteuning rond training en het opleiden van kader in het lokale en regionale topsportklimaat. Deze organisaties hebben hun rol in het landelijke (direct) en lokale (indirect) topsportklimaat reeds gevonden. Deze sportspecifieke ondersteuning biedt de gemeente Breda de ruimte om aanvullend op de andere actoren in te zetten op ondersteuning, zoals onderwijs, medisch en andere niet sportspecifieke ondersteuning. Met deze ondersteuning in combinatie met de ondersteuning van Deltalent kunnen de lokale talenten doorgroeien van regionaal talent naar landelijk talent en topsporter zonder dat de gemeente Breda ondersteuning van organisaties als NOC*NSF en ONB gaat overnemen. Naast deze ondersteuning kan de gemeente Breda topsporters of talenten die reeds regionale of landelijke ondersteuning hebben ontvangen, maar door tegenvallende prestaties een jaar buiten de criteria vallen tijdelijk ondersteunen. De gemeente Breda speelt samen met deze diversiteit aan actoren een aanvullende rol in het huidige topsportklimaat en bij het creëren van een zo optimaal mogelijk topsportklimaat. De gemeente kan dit volgens respondenten doen in een faciliterende, samenwerkende of verbindende rol waarbij het zoeken van samenwerking met andere actoren binnen en buiten de regio van belang is. Voor het creëren van een zo optimaal mogelijk topsportklimaat kan de gemeente Breda leren van de succes- en faalfactoren van andere gemeenten die reeds een topsportbeleid uitvoeren. Uit de sportnota's van andere gemeenten blijkt dat zij met name inzetten op accommodaties, evenementen, talentontwikkeling en indirect op stadspromotie. Daarnaast is iedere gemeente uniek waar ze de focus legt in de ondersteuning. Uit de stukken blijkt dat enkele gemeenten, zoals Rotterdam, Amsterdam en Tilburg stichtingen of organisaties hebben opgericht die de uitvoering en soms ook de regie van het gestelde topsportbeleid op zich nemen (bijlage 1).

5.4.1 Rollen van de gemeente

Respondenten zijn niet eensgezind over de rol van de gemeente. Met name heerst enige dissensus tussen respondenten uit de coalitie en de sport over het nemen van initiatief door de gemeente. Organisatorisch gezien kan de gemeente haar eigen visie genuanceerd doorzetten door knelpunten te signaleren, maar vooral initiatieven uit de samenleving te ondersteunen. In termen van Pröpper (2009) is sprake van drie verschillende rollen die respondenten in de onderzoeksbevindingen toekennen aan de gemeente als actor in de organisatie van de lokale topsport.

De eerste rol die wordt toegekend als aanvulling op huidige ondersteuning is de faciliterende rol waarbij de gemeente ondersteunend is waar nodig aan de topsport met accommodaties en faciliteiten.

Een volgende mogelijke rol van de gemeente bestaat uit het verbinden tussen coalities waarbij de gemeente wel of geen initiatief hoeft te tonen. Vanuit de verbindende rol staat de gemeente buiten de betrokken actoren zonder verantwoordelijkheid. Vanuit de verbindende rol kunnen coördinatieproblemen worden aangepakt door verbindingen te leggen tussen subculturen en afhankelijkheidsrelaties waarbij onderlinge concurrentie door een onafhankelijke partij de kop in kan worden gedrukt. Verenigingen hebben behoefte aan onderlinge samenwerking om van elkaar te kunnen leren en van elkaars faciliteiten gebruik te maken. Dit strookt nu op wantrouwen. De gemeente kan hierbij bemiddelen. Ook kan ze volgens respondenten uit de voetbal en atletiek zorgen voor een verbinding tussen verenigingen met onderwijs en sponsors.

De laatste rol die veel terugkomt in de onderzoeksresultaten is samenwerken, waaronder Publiek-Private Samenwerking (PPS). Respondenten uit de coalitie geven echter aan geen initiatief te willen nemen, terwijl een deel van de respondenten uit de sport hier wel voorkeur aan geeft. In alle fases van beleid kan worden samengewerkt met of zonder initiatief van de gemeente. Er is samenwerking tussen overheden, waarbij de lokale overheid aanvullende taken en verantwoordelijkheden heeft ten opzichte van andere publieke en private partijen. Dit komt door de afhankelijkheid van middelen, afstemming en medewerking van andere overheden om het eigen beleid te kunnen verwezenlijken (De Ridder & Herweyer, 1993). Wat opvalt in de resultaten is de beperkte samenwerking en rolverdeling in het lokale topsportklimaat. Actoren handelen los van elkaar met verschillende perspectieven en belangen. Het gebrek aan een taak- en rolverdeling in een samenwerking tussen diverse overheden en private partijen (PPS) levert conflicten en een scheve machtsbalans op (De Ridder & Herweyer, 1993). Samenwerkingsverbanden, zowel binnen als buiten de regio, zijn nodig omdat actoren in het topsportklimaat afhankelijkheidsrelaties met elkaar hebben. Hierdoor bestaat de behoefte coalities te vormen met als doel elkaar te versterken. Een voorbeeld is de samenwerking tussen sportverenigingen en onderwijs om ieders belangen en de onderlinge afhankelijkheid te erkennen. Bottenburg stelt (2009) dat een topsportbeleid het product is van een coalitie van beleidsorganisaties die de interventies in het topsportklimaat en het topsportsysteem hebben afgedwongen, in concurrentie met coalities die zich sterk maken voor andere beleidsdoelen. Investeren in een topsportklimaat met een diversiteit aan redenen blijft een voortdurend proces in een dynamische omgeving vanuit verschillende rollen met bijbehorende verantwoordelijkheden. De respondenten uit de coalitie dragen RTC's en Deltalent aan als voorbeeld van samenwerking op lokaal niveau.

5.4.2 Samenwerkingsverbanden

Om deze samenwerkingsverbanden te analyseren en te verbeteren wordt gekeken naar afhankelijkheidsrelaties en machtsverschillen vanuit de 'Resource dependence theory'. (Rozenveld, 2006). Machtsrelaties rond het topsportklimaat zijn eerder te benoemen als afhankelijkheidsrelaties. Op verschillende niveaus is afhankelijkheid binnen het topsportklimaat terug te vinden. Op micro niveau hangt succes af van individuele prestaties, op meso-niveau is er een afhankelijkheidsrelatie tussen actoren om beleidsfactoren van het topsportklimaat te doen slagen en tenslotte op macroniveau is een optimaal topsportklimaat afhankelijk van maatschappelijke ontwikkelingen. Verenigingen zijn

afhankelijk van de lokale overheid en sponsors om over voldoende middelen te beschikken waarmee topsport en talentontwikkeling in gang kan worden gezet. In de huidige situatie voelen verenigingen zich afhankelijk van subsidies en geven het min of meer op zodra ze niets meer krijgen. De gemeente daarentegen is weer afhankelijk van de inzet van verenigingen gezien het beperkte budget voor de ontwikkeling van een topsportklimaat. In de praktijk is dit bijvoorbeeld terug te zien in empirische data waarin impliciet naar voren komt dat de gemeente een machtspartij is door het wel of niet kunnen verstrekken van subsidies en dat veel verenigingen hier blijvend op steunen. Een bestuurder uit de lokale zwemwereld wil af van de afhankelijkheidsrelatie en kiest ervoor met zo min mogelijk subsidies en zonder sponsors de vereniging te runnen. Andere bestuurders zien een samenwerking met sponsors juist wel zitten. Bonden en gemeenten hebben een wederzijdse afhankelijkheid met betrekking tot het aanpakken van sport- en leefomstandigheden van sporters.

Afgezien van deze theorie blijkt uit onderzoeksbevindingen dat respondenten uit de sport en ONB van mening zijn dat de gemeente Breda meerdere strategische keuzes moet maken bij de uitvoering van het topsportbeleid, waaronder de keuze om samen te werken met een diversiteit aan actoren. Aangezien het lokale topsportklimaat een dynamische omgeving is hebben de actoren binnen het topsportklimaat elkaar nodig om de onzekerheid te beperken. Naast de eerder besproken conflicten en machtsrelaties moeten actoren ook rekening houden ook met cultuurverschillen die samenwerking mogelijk in de weg kunnen staan. Impliciet geven respondenten aan dat cultuurverschillen aanwezig zijn tussen leden van een hockey- en een voetbalvereniging. Uit onderzoeksresultaten blijkt dat het tevens gaat om externe verhoudingen in de regio waarbij verenigingen andere verenigingen als concurrenten zien en bij voorbaat samenwerkingsverbanden blokkeren. Cultuurverschillen lijken aanwezig te zijn tussen verenigingen en stakeholders, tussen publiek en privaat en tussen verenigingen. Daarnaast blijkt uit onderzoeksbevindingen dat ook de huidige topsportcultuur in de stad een belemmering kan zijn voor samenwerkingsverbanden omdat een topsportcultuur eerst zichtbaar moet zijn voordat actoren zich willen inzetten.

Om tot een topsportklimaat te komen en beleid te doen slagen middels verschillende rollen van de gemeente Breda waaronder de samenwerkende rol moet per tak van sport rekening worden gehouden met cultuurverschillen en macht- en afhankelijkheidsrelaties tussen de diversiteit aan actoren. Iedere actor heeft andere doelen, wensen, behoeften en verantwoordelijkheden om een topsportklimaat te doen slagen. Wanneer de gemeente ervoor kiest een samenwerkende rol aan te gaan in het lokale topsportklimaat betekent dit keer op keer analyseren en evalueren van strategische keuzes, verbanden en relaties van betrokken actoren in het topsportklimaat. De relaties verschillen per actor en dus ook per tak van sport.

Op basis van deze analyses wordt in het volgende hoofdstuk antwoord gegeven op deelvragen en worden er tenslotte aanbevelingen gedaan.

Hoofdstuk 6. Conclusie en Aanbevelingen

In dit concluderende hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de deelvragen alvorens de hoofdvraag te kunnen beantwoorden. Tot slot volgen enkele aanbevelingen.

6.1. Conclusies

Deelvraag 1: Met welke definities voor 'topsport(er)' en 'talent' kan de gemeente Breda haar topsportbeleid afbakenen en op richten?

Respondenten zijn eensgezind over de eigenschappen van een talent. Waarbij er geen verschillen zijn tussen valide en invalide sporters. De beschrijving sluit aan op de theorie, waarmee de gemeente haar topsportbeleid kan afbakenen. Als gevolg van de toekenning van uiteenlopende betekenissen aan de definitie topsporter kan lastig inzicht worden verschaft waar de gemeente Breda op in kan zetten in haar topsportbeleid. De definitie voor topsport of topsporter wordt in de onderzoeksbevindingen door respondenten gezien als sporten op een landelijk niveau, maar hierbinnen wordt onderscheid gemaakt. Het niveau, het aantal uur trainen per week en de motivatie worden als criteria aangedragen of het topsport is of niet. Topsporters worden gezien als sporters die bij de top van Brabant horen tot de internationale top. Toch afbakenen kan ten eerste door met name de sporters die nog niet zijn erkend door NOC*NSF of Olympisch Netwerk Brabant, de potentials, ondersteuning van de lokale overheid te bieden met als doel hiermee door te stromen naar de reeds aanwezige ondersteuning van andere actoren. Dit zijn potentials en zij worden reeds sportspecifiek ondersteund met trainingen en kaderopleidingen door Deltalent. Ten tweede zal naast een keuze voor sporters tevens een strategische keuze moeten worden gemaakt voor enkele sportverenigingen met ambitie en potentie voor topsport met aandacht voor korte en lange termijn successen als gevolg van beperkte middelen. Aansluiten bij de kernsporten, de bestaande infrastructuur en een regionale focus zijn aandachtspunten bij deze keuzes. Ook moet op lokaal niveau de link met breedtesport blijven. Deze focus heeft gevolgen voor de inzet op verbeterpunten en moet structureel worden doorgevoerd.

Deelvraag 2: Welke betekenissen geven respondenten aan het huidige topsportklimaat in de gemeente Breda?

Het huidige topsportklimaat in de gemeente Breda wordt als beperkt ervaren. Zelfs enkele van de beste Bredase sporters zien zichzelf niet als topsporter. Hier liggen kansen om het topsportklimaat te verbeteren. De sportparticipatie in Breda wordt door respondenten uit de sport en de coalitie als voldoende ervaren. Vanuit de breedtesport als basis van de topsport kan het topsportklimaat in Breda groeien door middel van het inzetten op topsportverenigingen met ambitie, op talentontwikkeling en op de optimalisatie van de randvoorwaarden. De mogelijkheid die burgers krijgen om inspraak te hebben en betrokken te kunnen zijn bij de ontwikkeling van topsportbeleid wordt gewaardeerd, maar toch zouden bepalende actoren zoals de lokale overheid meer naar het 'veld' moeten luisteren. Conform de theorie (Van Bottenburg et al., 2003: 8) stellen respondenten uit de coalitie dat topsporters als gevolg van een goed topsportbeleid de gelegenheid moeten hebben zich te focussen op de eigen ontwikkeling en prestaties door beschikbaarheid van optimale randvoorwaarden. In het huidige topsportklimaat zijn in Breda goede accommodaties beschikbaar voor de breedtesport, echter hebben deze niet de juiste kwaliteit voor topsport of zijn ze niet voldoende beschikbaar om het benodigd aantal trainingsuren te kunnen maken. De inzet op topsport is van belang voor zowel de sporters als de gemeente. Topsport heeft een aantal maatschappelijke functies waardoor respondenten uit diverse geledingen

verbetering van het huidige topsportklimaat als meerwaarde zien voor de stad. Vrijwel alle respondenten benoemen de wisselwerking tussen topsport en breedtesport, maar uit de theorie blijkt dat dit empirisch lastig is aan te tonen. Hiermee kan worden geconstateerd dat de lokale respondenten geloof hechten aan deze (onzekere) wisselwerking.

Deelvraag 3: Welke wensen en behoeften hebben respondenten betreffende een 'optimaal' topsportklimaat in de gemeente Breda?

Aan de hand van de empirische data kan geen eenduidig antwoord worden gegeven door verschillende meningen en visies hoe het topsportklimaat eruit moet komen te zien. Op lokaal niveau voeren de behoeften aan geld, kwalitatieve trainers en kwalitatieve accommodaties die voldoende beschikbaar zijn de bovenhand. Daarnaast is er op lokaal niveau behoefte aan afstemming met onderwijs, topsportevenementen, bereikbaarheid en coördinatie van medische ondersteuning en communicatie van het topsportbeleid. Het communiceren van prestaties en andere resultaten uit het topsportklimaat ten behoeve van een topsportcultuur werkt als waardering voor de sporters. Andere waardering voor topsporters is het sportgala wat sporters en coaches als positief beoordelen. Binnen de regio en de gemeente is tevens de behoefte aan verbindingen tussen ondersteuners en actoren. Wat betreft wensen en behoeften hoeft geen onderscheid te worden gemaakt tussen topsporters en talenten met en zonder handicap. Accommodaties, materiaal en trainers zijn ook voor invalide sporters van het grootste belang.

Deelvraag 4: Welke betekenissen geven respondenten aan de aanvullende rol van de gemeente Breda en andere partijen in de weg naar het 'optimale' topsportklimaat?

Gezien de diversiteit aan betekenissen die gegeven zijn aan wensen, behoeften en verantwoordelijkheden kan geen eenduidig antwoord worden gegeven welke aanvullende rol door de lokale overheid kan worden ingenomen. Aangezien de sportverenigingen de sportspecifieke kennis hebben ligt het initiatief in deze niet bij de lokale overheid (bijlage 6). Het initiatief moet vanuit de burger en private partijen komen, maar met een betrokken houding van de lokale overheid. Op basis van die insteek kunnen respondenten zich vinden in drie aanvullende rollen voor de gemeente waarbij aandacht moet uitgaan naar afhankelijkheid- en machtsrelaties in het lokale speelveld van de topsport. Vanuit de verantwoordelijkheid van de lokale overheid voor het ter beschikking stellen van accommodaties aan burgers kan de gemeente Breda de rol op zich nemen de accommodatie voor een select aantal verenigingen op lokaal topsportniveau te brengen. De invulling van deze randvoorwaarden biedt talenten en topsporters de mogelijkheid op lokaal topsportniveau te trainen. Deze faciliterende rol kan worden uitgebreid met ondersteuning in randvoorwaarden via middelen, kennis en faciliteiten. De gemeente heeft geen rol in sporttechnische randvoorwaarden, maar kan partijen onderling verbinden. Actoren die hier wel een rol en verantwoordelijkheden in hebben zijn met name de verenigingen, Deltalent, de sportbonden en NOC*NSF. Gezien de aanvullende rol van de gemeente in het topsportklimaat en de reeds aanwezige actoren in het speelveld van de lokale topsport ligt daarnaast een samenwerkende rol voor de hand. Wanneer wordt samengewerkt zullen strategische keuzes moeten worden gemaakt waar alle actoren achter staan. Door een topsportcultuur in alle lagen van de stad in te bedden gaan visies van de diversiteit aan actoren meer overeenkomen. Deze inbedding wordt gezien als verantwoordelijkheid van de gemeente en kan worden bereikt met communicatie en promotie, maar ook met openheid en betrokkenheid (bottum-up).

Deelvraag 5: Wat zijn mogelijkheden en beperkingen van het SPLISS-model voor lokaal niveau?

Op basis van empirische bevindingen kan worden geconcludeerd dat het SPLISS-model een geschikt ordeningskader is voor dataverzameling en analyse op lokaal niveau. Veelal dezelfde pijlers zijn hier van belang als op landelijk niveau. Niet alle factoren van het landelijke topsportklimaat lijken in dezelfde mate van toepassing te zijn op het lokale topsportklimaat. Op lokaal niveau is met name aandacht voor de volgende factoren: communicatie van topsportbeleid, bereikbaarheid medische ondersteuning, accommodaties, kwaliteit en kwantiteit van kader en trainers en afstemming met onderwijs. De factoren communicatie, vrijwilligers of onderwijs zouden in pijler drie meer aandacht moeten krijgen. Minder behoefte is er op lokaal niveau aan ondersteuning in de factoren wetenschap en postcarrière uit het SPLISS-model. Of de pijlers in de praktijk daadwerkelijk te sturen zijn hangt af van de rollen die actoren in het topsportklimaat innemen en welke samenwerkingsverbanden er ontstaan. Het empirisch onderzoek laat in combinatie met de theorie van Pröpper (2009) zien dat niet alleen factoren, maar juist ook de actoren van belang zijn ten behoeve van het beïnvloeden van topsportsucces. De verantwoordelijkheid en de rollen van actoren zijn niet aanwezig in het SPLISS-model, waardoor het model andere theorieën nodig heeft voor diepgang van de factoren. De pijlers zijn elk te beïnvloeden door de perspectieven en visies van actoren, maar ook door de bereidheid van actoren om zich in te zetten voor het topsportklimaat. Deze bereidheid wordt bepaald door de mate waarin actoren afhankelijk zijn van de successen in het topsportklimaat. De machtspositie van de lokale overheid is niet groot genoeg om alle actoren te betrekken. Voor de analyse van een beleidsvraagstuk kan de politiek-bestuurlijke context worden gezien als een gegeven aangezien dit niet te beïnvloeden is met beleid.

Hoofdvraag: welke betekenissen geven respondenten aan het huidige en geambieerde topsportklimaat in de gemeente Breda en welke aanvullende rol kan de gemeente Breda in samenwerking met andere partijen innemen om tot een 'optimaal' topsportklimaat te komen?

Op basis van de analyse en hiervoor geformuleerde antwoorden op deelvragen kan gesteld worden dat de gemeente Breda in samenwerking met reeds aanwezige actoren en afhankelijkheidsrelaties het topsportklimaat op veel punten kan verbeteren. Er kan geen eenduidig antwoord worden gegeven gezien de diversiteit aan betekenissen en visies die worden gegeven aan sterke en zwakke punten van het huidige topsportklimaat en de verantwoordelijkheden van de gemeente. Over het algemeen wordt de gemeente niet als initiatiefnemer gezien en kan met name de faciliterende rol, de samenwerkende rol of de verbindende rol worden toegekend. In de aanbevelingen worden concrete punten gegeven voor verbetering. Deze inzichten helpen de lokale overheid in de ambities voor het versterken van het lokale topsportklimaat.

6.2 Aanbevelingen

Op basis van de analyses en conclusies kunnen aanbevelingen worden gedaan richting de gemeente Breda. Deze worden geordend op basis van SPLISS. Daarnaast volgen er mogelijkheden voor vervolgonderzoek.

Focus

Gezien het kleine budget voor topsport moet de gemeente keuzes maken die aansluiten op bestaande infrastructuur, de regionale focus en die de link houden met breedtesport. De focus in het topsportbeleid moet daarom liggen op potentials, talenten die nog niet door NOC*NSF of ONB zijn erkend, zodat de gemeente Breda een aanvullende rol kan spelen naast reeds aanwezige initiatieven. Deltalent richt zich met sporttechnische ondersteuning op deze doelgroep. Hiermee kan de gemeente aansluiten op bestaande infrastructuur. Door te focussen op deze doelgroep blijft de link met breedtesport en de regio behouden door inzet op onder andere evenementen en accommodaties. Toch mogen de erkende talenten en topsporters niet worden vergeten. Zonder inzet van extra middelen kunnen ook zij gebruik maken van sommige interventies. Voor korte termijn succes moet de gemeente Breda zich richten op hockey en atletiek. Deze sporten zijn als gevolg van aanwezige accommodaties en structuur het snelst op aansprekend topsportniveau te brengen. Voor lange termijn succes moet de gemeente Breda zich richten op talentontwikkeling binnen de kernsporten van de Provincie, zodat aangesloten kan worden bij mogelijkheden die de Provincie biedt. Volleybal kan daar aan worden toegevoegd gezien de huidige ambities en prestaties. Dit topsportbeleid moet structureel en consequent worden doorgevoerd wat inhoudt dat alle beleidsinterventies, onderstaand beschreven in de pijlers, gebaseerd moeten zijn op gemaakte keuzes. Het initiatief daarbij ligt in eerste instantie bij de burger, maar de gemeente moet signaleren.

Pijler 1: Financiële ondersteuning

Financiële ondersteuning is niet de meest belangrijke interventie. Toch kan een kleine financiële ondersteuning het verschil maken voor het topsportklimaat. De gemeente moet structureel middelen beschikbaar stellen en zich niet beperken tot de huidige eenmalige impuls. Het beperkte budget dwingt de gemeente tot keuzes. Via een talenten- of topsportfonds kunnen middelen over een groter doel worden verdeeld, zoals de opleiding en ondersteuning van potentials. Het fonds is dus niet bedoeld voor een specifieke vereniging, maar om de vooraf gedefinieerde sporters te ondersteunen zodat die hun talent kunnen ontwikkelen. Ook invoering van een Bredapas voor potentials ten behoeve van sporters of ouders die de weg naar topsport echt niet kunnen betalen is een oplossing om toch een kleine financiële ondersteuning te bieden.

Pijler 2: Organisatie van het topsportbeleid

De gemeente moet het topsportbeleid met de ambities, visie en keuzes communiceren ten behoeve van openheid naar de burger. Ook het communiceren van de prestaties van lokale sporters draagt bij aan een topsportcultuur, draagvlak en kennis van het beleid. Het topsportbeleid zal tot stand moeten komen door de sportwereld vanuit alle niveaus erbij te betrekken in alle fases. Regelmatig evalueren met alle actoren wordt aanbevolen.

Om dit topsportbeleid uit te kunnen dragen en de interventies in gang te kunnen zetten is aan te bevelen dat de gemeente begint bij de eigen organisatie. Visie, enthousiasme, expertise en uren zijn nodig om andere actoren mee te nemen in het gestelde

topsportbeleid. De opzet van een stichting topsport kan bijdragen aan de organisatiekracht en -structuur en tevens dienen als vliegwiel en coördinatie van het topsportbeleid. Deze organisatie kan in samenwerking met actoren een talentenplan per sport opstellen wat inzicht biedt in de ambities per sport en de benodigde middelen per interventie. Tevens moet de gemeente aansluiten op bestaande initiatieven, zoals Deltalent, binnen en buiten de regio. Op vele vlakken kan worden samengewerkt tussen actoren in het topsportklimaat. Verenigingen kunnen onderling in samenwerkingsverbanden van elkaar leren en hiermee kosten besparen. De gemeente heeft als minder afhankelijke actor met een groot netwerk een verbindende rol. Iedere vereniging heeft een onderdeel in de aanpak die werkt en kan worden gedeeld. De rol van de lokale overheid is samenwerking stimuleren en het samenbrengen van partijen, al dan niet in één gebouw.

Pijler 3: Sport- en topsportcultuur (sportparticipatie)

Gezien de huidige hoge sportparticipatie moet de gemeente breedtesport en topsport verbinden met als doel een kruisbestuiving realiseren voor de aanvoerfunctie. Er zou geen strikte scheiding moeten zijn. Het is dan ook wenselijk op een eenduidige manier te werken aan het topsportklimaat zonder dat het ten koste gaat van breedtesportbeleid. Om de aanvoerfunctie van breedtesport te stimuleren moet de gemeente bij alle topsportevenementen side-events voor de breedtesport opzetten. De huidige sportmanifestaties, al dan niet voor gehandicapten in de regio, moeten gericht zijn op de doorstroom van potentials. Door onderaf te beginnen kan via de breedtesport de topsport worden verbreed. De topsportcultuur moet door de gemeente breed worden uitgedragen ten behoeve van aandacht en draagvlak onder burgers.

De gemeente moet een verbindende rol spelen tussen verenigingen en het onderwijs, omdat het gevaar bestaat dat talenten niet genoeg trainen om topsporter te kunnen worden, bij het ontbreken van afstemming van trainingsschema's en lesroosters. Onderwijsinstellingen en de gemeente kunnen door het maken van afspraken en mee te denken bijdragen aan meer trainingsuren voor talenten. Als onafhankelijke partij kan de gemeente overkoepelend afstemming tot stand brengen tussen sport en onderwijsinstellingen over deze afspraken. Deze afstemming is geen verantwoordelijkheid voor onderwijsinstellingen en de lokale overheid, maar ten behoeve van het lokale topsportklimaat kunnen ze wel meedenken.

Pijler 4: Talentidentificatie- en talentontwikkelingssysteem

Talenterkenning moet binnen de gemeente een plaats krijgen om de aanvoer van potentials te bevorderen. Dit kan door in te zetten op de beste sporters die worden herkend tijdens side-events, op school of in de wijk. De gemeente moet de verenigingen vanuit een faciliterende en verbindende rol ondersteunen bij de aanstelling van algemene talentcoaches en het opzetten van een talentontwikkelingsprogramma op de club waar talenten niet alleen tijdens de training aanwezig zijn, maar avondeten en huiswerk maken.

Pijler 5: Atletische carrière en postcarrière

De atletische- en postcarrière is in eerste instantie de verantwoordelijkheid van de sportverenigingen en de sportbond. De gemeente ondersteunt in optimale randvoorwaarden, zoals huisvesting, zodat potentials zich alleen hoeven te focussen op de eigen ontwikkeling en prestaties. De gemeente moet een topsportloket opzetten mogelijk in samenwerking met Deltalent en de regio. Belangrijkste functie van dit topsportloket is een centraal punt waar topsportverenigingen, topsporters, talenten en potentials terecht

kunnen met concrete problemen. Topsporters hebben behoefte aan een netwerk van medische en maatschappelijke ondersteuning op topsportniveau vanuit een centraal punt. De erkenning van problemen wordt door sporters als waardering ervaren. De gemeente moet laten zien dat ze de potentials, talenten en topsporters waardeert en daarom ook het sportgala in huidige vorm behouden. Een toevoeging zou de huldiging van Nederlands-, Europees- of Wereldkampioenen van dat jaar in alle takken van sport kunnen zijn.

Pijler 6: Trainingsfaciliteiten

De gemeente is vanuit een faciliterende rol met name verantwoordelijk voor accommodaties. Gezien de beperkte middelen zal samenwerking moeten worden gezocht met verenigingen onderling en in de regio. Uitwisseling van accommodaties tussen sporten is wenselijk voor specifieke trainingen zoals loop- en coördinatie training, stabiliteitstraining of revalidatietraining.

Daarnaast moet de gemeente een rol spelen bij het verruimen van openingstijden van (topsport)accommodaties en het verlenen van voorrang aan potentials, talenten en topsporters zodat ze voldoende kunnen trainen en op uren die voor het trainingsschema het beste uitkomt. Tevens moet de gemeente zorgen voor een bij het niveau passende kwaliteit van accommodaties en materialen ten behoeve van verdere ontwikkeling.

Pijler 7: Voorzieningen en opleiding van trainers

Deze pijler heeft weinig aandacht vanuit de lokale overheid. De gemeente moet vanuit een verbindende rol samenwerking tussen verenigingen stimuleren middels een coachplatform. Hier kunnen trainers kennis uitwisselen en gezamenlijk sport overstijgende cursussen volgen.

Pijler 8: (Inter)nationale competitie

De gemeente moet inzetten op topsportevenementen die een structurele bijdrage kunnen leveren aan het topsportklimaat door het structureel doorvoeren van gemaakte keuzes. De gemeente moet hierin initiatieven van verenigingen ondersteunen middels randvoorwaarden en deze communiceren zodat het topsportbeleid meer zichtbaar wordt.

Pijler 9: Research & Development (wetenschappelijk onderzoek)

Deze pijler heeft geen aandacht vanuit de lokale overheid.

Pijler 10: Media en sponsoring

De gemeente Breda moet zelf het voortouw nemen door over topsport en talentontwikkeling te communiceren waardoor de media deze veranderde topsportcultuur over zal nemen. De gemeente kan hierbij haar netwerk benaderen. Daarnaast verdient het aanbeveling een verbindende rol te spelen tussen bedrijven uit het eigen netwerk en verenigingen gezien de afhankelijkheid van deze laatste partij van sponsors voor middelen. Hierbij zal de gemeente initiatief moeten nemen.

Vervolgonderzoek

Uit onderhavig onderzoek komt naar voren dat het SPLISS-model te gebruiken is als ordeningskader, maar tekortkomingen heeft in de analysekracht. Wat mist in de analysekracht is zijn de actoren uit het lokale klimaat en wie welke rol kan spelen volgens Pröpper (2009). Daarbij kunnen afhankelijkheidsrelaties in volgend onderzoek worden meegenomen. Wat betreft de pijlers van het SPLISS-model kunnen de factoren 'communicatie', 'vrijwilligers' en 'onderwijs' nadrukkelijker worden meegenomen in het model voor zowel lokaal als landelijk niveau. De factoren 'wetenschappelijk onderzoek' en 'postcarrière' behoeven een minder nadrukkelijke plaats te krijgen in de toepassing van het model voor de lokale situatie omdat daar vrijwel geen rol ligt binnen het lokale topsportklimaat. In toekomstig onderzoek zullen naast de perspectieven van politici, sporters, coaches, bestuurders van verenigingen en ONB ook perspectieven van andere actoren moeten worden meegenomen. Het gaat hier om actoren op lokaal niveau zoals het onderwijs, de media, het bedrijfsleven of medici. Hiermee kunnen conclusies en aanbevelingen vanuit een nog rijker beeld worden gesteld. Tevens kunnen in vervolgonderzoek vergelijkingen worden gemaakt met andere regio's of lokale topsportklimaten. Naast het inzichtelijk maken van betekenissen is het tevens wenselijk kwantitatieve gegevens te verzamelen om representatieve uitspraken te kunnen doen over het lokale topsportklimaat naast het bieden van inzichten.

**Tot slot moet bij iedere keuze of beleidsinterventie in oenschouw worden genomen
*'dat de sporter eigenaar is van zijn eigen talent'. (R2, coach)***

Literatuurlijst

- Algemene rekenkamer (2008). *Topsport in Nederland*. Opgeroepen op 18 juni 2012, van rekenkamer.nl:
http://www.rekenkamer.nl/Publicaties/Onderzoeksrapporten/Introducties/2008/09/Topsport_in_Nederland
- Alvesson, M., & Deetz, S. (2000). *Doing critical management research*. London: SAGE Publications.
- Anthonnissen, A., & Boessenkool, J. (1998). Betekenisconstructie en Handelen in de Arena. In *Betekenenissen van besturen* (pp. 207-239). Utrecht: ISOR.
- Augestad, P., Bergsgard, N.A. & Hansen, A.O. (2006). The institutionalization of an elite sport organization in Norway: the case of Olympiatoppen. *Sociology of Sport Journal* 23(3), 293-313.
- Baarda, D. B., & Goede, M. P. (1995). *Basisboek kwalitatief onderzoek : praktische handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek*. Houten: Stenfert Kroese.
- Balyi, I. (2005). *Long Term Athlete Development Program*. Canadian Sport Centre.
- Bloom, B. (1985). *Developing talent in young people*. New York: Balantine.
- Boeije, H. (2005). *Analyseren in kwalitatief onderzoek: denken en doen*. Amsterdam: Boom Onderwijs.
- Boessenkool, J. (2011). *Colleges Bestuurlijke en Organisatorische Arrangementen 2011*. Utrecht, Nederland: USBO.
- Boessenkool, J., Lucassen, J., Waardenburg, M., & Kemper, F. (2011). *Sportverenigingen: tussen ambitie en traditie*. Nieuwegein/'s Hertogenbosch: Arko Sports Media/ W.J.H. Mulier Instituut.
- Bogerd, J. (2010). *Twee kanten van de medaille. Sleutelfiguren uit de schaatssport over de gevolgen van de ontwikkeling van de merkenteams voor het topsportklimaat van het langebaanschaatsen en talentontwikkeling in het bijzonder*. Hoogland: KNSB.
- Bosscher, V. d., Bingham, J., Shibli, S., & Bottenburg, M. v. (2008). *The Global Sporting Arms Race. An International Comparative Study on Sports Policy Factors Leading to International Sporting Success*. Oxford: Meyer & Meyer Sport.
- Bosscher, V. de, Knop, P. de, Bottenburg, M. van, Shibli, S. & Bingham, J. (2009). Explaining international sporting success: An international comparison of elite sport systems and policies in six countries. *Sport Management Review*, 12(3), 113-136.
- Bottenburg, M. v. (2000). *Het topsportklimaat in Nederland*. 's-Hertogenbosch: Diopter-Janssens & Van Bottenburg bv.
- Bottenburg, M. v. (2003). Top- en breedtesport: een Siamese tweeling? In K. Breedveld, *Rapportage Sport 2003* (pp. 285-312). Den Haag: SCP.
- Bottenburg, M. v., & Oldenboom, E. &. (2003). *Topsport voor Tilburg – Tilburg voor Topsport; onderzoek in opdracht van de gemeente Tilburg*. 's-Hertogenbosch: W.J.H. Mulier Instituut.

- Bottenburg, M. van (2008). Topsport. In: Breedveld, K., Kamphuis, C., Tiessen-Raaphorst, A. (red.). *Rapportage sport 2008*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau, 257-280.
- Bottenburg, M. v. (2009). *Op jacht naar goud. Het topsportklimaat in Nederland, 1998-2008*. Nieuwegein: Arko SportsMedia.
- Boumans, B. (2003). *Ambitie, een hindernis op weg naar sportief resultaat? Een inventariserend onderzoek naar het topsportbeleid van Nederlandse gemeenten*. Tilburg: Universiteit van Tilburg.
- Bovens, M., 't Hart, P., & van Twist, M. (2007). *Openbaar bestuur: beleid, organisatie en politiek*. Kluwer.
- Burrell, G., & Morgan, G. (1979). *Sociological paradigms and organizational analysis: elements of the sociology of corporate life*. London: Heinemann.
- Daemen, H. & Thomassen, J. (1993) *Afstand tussen burgers en overheid*. In: Overheidsbeleid. Samsom H.D. Tjeenk Willink, Alphen aan den Rijn, pp. 217-238.
- Daft, R. L. (1998). *Organisatietheorie en -ontwerp*. Schoonhoven: Academic Service.
- De Ridder, J., & Herweyer, M. (1993). Rijk, provincies en gemeente: spelregels en bestuurselementen. In A. Hoogerwerf, *Overheidsbeleid* (pp. 278-293). Alphen aan den Rijn: Samsom H.D. Tjeenk Willink.
- Deetz, S. (2000). Describing differences in Approaches to Organization Science: Rethinking Burrell and Morgan and Their Legacy. In P. Frost, A. Lewin, & R. Daft, *Talking about Organization Science* (pp. 123-152). Londen: Sage Publications.
- DiMaggio, P., & Powell, W. (1983). The Iron Cage Revisited: Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields. *American Sociological Review*, 48 (2), 147-160.
- Douma, M. (1994). Strategische samenwerking: Fit of falen. *Holland Management Review*, 41, 42-50.
- Edelenbos, J. (2002). Vertrouwen in interorganisatiele samenwerking. *Bestuurswetenschappen*, 56 (4), 298-322.
- Ericsson, K. K.-R. (1993). The role of deliberate practise in the acquisition of expert performance. *Psychological Review* (100), 363-406.
- Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant (2008a). *Agenda- en vergaderstukken Provinciale Staten statenvoorstel 25/08*. Opgeroepen op 12 april 2012, van www.brabant.nl: <http://www.brabant.nl/politiek-en-bestuur/provinciale-staten/vergaderstukken-en-besluiten-ps-en-commissies/ps.aspx?qvd=20080523>
- Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant, (2008b). *Nota Toptalent in Brabant. Ontwikkelen, binnenhalen en behouden*. Den Bosch: Provincie Noord-Brabant directie Economie & Mobiliteit.
- Gemeente Breda (2009a). *Klaar voor de start, Bouwstenen nieuw sportbeleid Breda 2010-2014*. Opgeroepen op 20 oktober 2011, van [breda.nl](http://www.breda.nl): <http://www.breda.nl/toerisme-sport-vrije-tijd/sport-ontspanning/sportbeleid>
- Gemeente Breda (2009b). *Verslag stadsgesprek sportbeleid thema topsport*. Breda: Gemeente Breda.

- Gemeente Breda (2010) *Enquête bewoners Breda najaar 2010 sport en bewegen*. Breda: SSC onderzoek en informatie.
- Gemeente Breda (2011a). *Coalitieakkoord '@Breda' 2010-2014*. Opgeroepen op 2 november 2011, van www.breda.nl: <http://www.breda.nl/gemeente/college/coalitieakkoord>
- Gemeente Breda (2011b). *Collegeprogramma 2010-2014*. Opgeroepen op 1 november 2011, van www.breda.nl: <http://www.breda.nl/gemeente/college/coalitieakkoord/collegeprogramma-2010-2014>
- Gemeente Breda (2011c). *Notulen commissie Maatschappij 15-09-2011*. Opgeroepen op 30 november 2011, van [gemeenteraadbreda.nl](http://www.gemeenteraadbreda.nl): <http://www.gemeenteraadbreda.nl/index.php?&simaction=content&mediumid=42&onderdeel=bri&stukid=90199>
- Gemeente Breda (2011d). *Sportimpuls Breda, sportnota 2011-2014*. Opgeroepen op 19 oktober 2011, van [breda.nl](http://www.breda.nl): <http://www.breda.nl/toerisme-sport-vrije-tijd/sport-ontspanning/sportbeleid>
- Glesne, C. (2006). *Becoming qualitative researchers. An introduction*. Boston: Pearson AB.
- Graaf, H. v., & Hoppe, R. (2007). *Beleid en politiek*. Bussum: Coutinho.
- Green, M. (2007). Olympic glory or grassroots development? Sport policy priorities in Australia, Canada and the United Kingdom, 1960-2006, *The International Journal of the History of Sport*, 24(7), 921-953.
- Groot, L. (2005, september 20). Nederlands sportbeleid heeft trekken van DDR. *Trouw*.
- Helle-Valle, J. (2008). Discourses on mass versus elite sport and pre-adult football in Norway. *International Review for the Sociology of Sport*, 43 (3), 365-381.
- Houlihan B. en M. Green (2008) *Comparative Elite Sport Development: systems, structures and public policy*, Amsterdam: Elsevier.
- Hutten, T. (2009). *Het talent van Brabant: De rol van diverse actoren in talentontwikkeling binnen de sport*. Breda: NHTV Expertise Series.
- Kingdon, J. W. (1984). *Agendas, Alternatives and Public Policies*. New York: HarperCollins College Publishers.
- Martin, J., & Frost, P. (1999). The Organizational Culture War Games: A Struggle for Intellectual Dominance. In S. Clegg, & C. Hardy, *Studying Organization Theory & Method* (pp. 345-367). London: Sage Publications.
- Mayan, M. (2009). *Essentials of qualitative inquiry*. Walnut Creek: CA Left Coast Press.
- Ministerie van Binnenlandse Zaken (2007). *Samen aan de slag; bestuursakkoord Rijk en gemeenten*. Opgeroepen op 19 april 2012, van www.rijksoverheid.nl : <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gemeenten/documenten-en-publicaties/rapporten/2007/06/04/samen-aan-de-slag-bestuursakkoord-rijk-en-gemeenten.html>

Ministerie van Binnenlandse Zaken (2008). *Bestuursakkoord rijk-provincie*. Opgeroepen op 12 april 2012, van www.rijksoverheid.nl :
<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gemeenten/documenten-en-publicaties/rapporten/2008/06/05/bestuursakkoord-rijk-provincie.html>

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties & Ministerie van Financiën. (2009). *Gemeentefonds*. Opgeroepen op 30 november 2011, van [Rijksoverheid.nl](http://www.rijksoverheid.nl):
<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gemeenten/gemeentelijke-financien/gemeentefonds>

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (1996-1997). *Wat sport beweegt: contouren en speerpunten voor het sportbeleid van de rijksoverheid*. Den Haag: SDU uitgevers.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (1999). *Kansen voor topsport: het topsportbeleid van de Rijksoverheid*. Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2005). *Tijd voor sport: bewegen, meedoen, presteren*. Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2007). *De Kracht van sport*. Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2011a). *Beleidsbrief Sport: 'Sport en Bewegen in Olympisch perspectief'*. Opgeroepen op 1 december 2011, van [rijksoverheid.nl](http://www.rijksoverheid.nl):
<http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2011/05/19/beleidsbrief-sport-sport-en-bewegen-in-olympisch-perspectief.html>

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2011b). *Beleidsdoorlichting sport*. Opgeroepen op 19 april 2012, van www.rijksoverheid.nl: <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/rapporten/2011/05/16/beleidsdoorlichting-sport.html>

NOC*NSF. (nb). *Topsportbeleid*. Opgeroepen op 1 december 2011, van [nocnsf.nl](http://www.nocnsf.nl):
<http://www.nocnsf.nl/nocnsf.nl/olympische-droom/topsportinformatie/voor-topsporters/voor-topsporters>

NOC*NSF. (1994). *Samen sporten, werken en leven*. Arnhem: NOC*NSF.

NOC*NSF. (2010). *Nederland in de top10*. Opgeroepen op 13 juni 2012, van www.nocnsf.nl:
<http://www.nocnsf.nl/studietop10>

NOC*NSF. (2011). *Regionale talentontwikkeling*. Opgeroepen op 12 april 2012, van www.nocnsf.nl:
<http://www.nocnsf.nl/cms/showpage.aspx?id=3817>

Oakley, B. & Green (2001). The Production of Olympic Champions: international. *European Journal for Sport Management* (8), 83-105.

Oliver, O. (1990). Determinants of interorganizational relationships: Integration and future. *Academic of Management Review*, 15 (2), 241-265.

PON Instituut voor advies, onderzoek en ontwikkeling in Noord-Brabant (2000). *Aanzetten tot een provinciaal sportbeleid*. Tilburg: PON Instituut voor advies, onderzoek en ontwikkeling in Noord-Brabant.

Pfeffer, J., & Salancik, G. R. (1978). *The external control of organizations*. New York: Harper & Row.

Pfeffer, J., & Salancik, G. R. (2003). *The external control of organizations: A resource dependence perspective*. Stanford: Stanford University Press.

Pröpper, I. (2009). *De aanpak van interactief beleid. Elke situatie is anders*. Bussum: Coutinho.

Provincie Noord-Brabant (2010). *Sportplan Brabant 2016*. Opgeroepen op 19 april 2012, van [www.brabant.nl: http://www.brabant.nl/dossiers/dossiers-op-thema/sport/sportplan-brabant-2016.aspx?rel=591A853E0BE04277AA258B3ADE34F7DE](http://www.brabant.nl/dossiers/dossiers-op-thema/sport/sportplan-brabant-2016.aspx?rel=591A853E0BE04277AA258B3ADE34F7DE)

Provincie Noord-Brabant (2011). *Sportplan Brabant 2016*. Opgeroepen op 30 november 2011, van [Brabant.nl: http://www.brabant.nl/dossiers/dossiers-op-thema/sport-en-recreatie/sport/sportplan-brabant-2016.aspx](http://www.brabant.nl/dossiers/dossiers-op-thema/sport-en-recreatie/sport/sportplan-brabant-2016.aspx)

Rosenbrand, M. E., Dirks, F. R., & Meijaard, J. (2003). *Kansrijker door samenwerking: Kenmerken en resultaten van samenwerking door kleine ondernemingen*. Zoetermeer: EIM BV.

Rozenveld, M. A. (2006). *Versterking door samenwerking?: een evaluatieonderzoek naar het succes van samenwerking tussen sportverenigingen en de factoren die daarop van invloed zijn*. Tilburg: Universiteit van Tilburg.

Rubin, H., & Rubin, I. (2005). *Qualitative Interviewing. The art of hearing data*. Thousand Oaks, London, New Delhi: SAGE Publications.

Stokvis, R. (2010). *De Sportwereld, een inleiding*. Nieuwegein: Arko Sports Media

Tennekes, J. (1995). 'Cultuur, structuur en handelen' en 'Organisatiecultuur: definitie en inhoud'. In *Organisatiecultuur: een antropologische visie* (pp. 15-37). Leuven/Apeldoorn: Garant.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) (1974). *Topsport. Wiens Verantwoordelijkheid?* Den Haag: werkgroep Topsport, Vereniging van Nederlandse Gemeenten.

Weick, K. (1995). *Sensemaking in organisations*. Thousand Oaks: Sage Publications.

Zijl, T. v. (2011). *De gemeente Breda heeft eindelijk een nieuwe sportnota*. Opgeroepen op 29 november 2011, van [sportknowhow.nl: http://www.sportknowhow.nl/nieuwsberichten/6214](http://www.sportknowhow.nl/nieuwsberichten/6214)

Bijlage 1 - Documentanalyse Nederlandse gemeenten

Nederlandse gemeenten en topsport

De focus op de rol van de gemeente in dit onderzoek komt voort uit de hoofdvraag. Om deze vraag te beantwoorden wordt niet alleen gekeken naar Breda, maar ook naar andere gemeenten en de rol die zij spelen in het lokale topsportklimaat. In deze documentanalyse zijn (top)sportnota's bekeken van de gemeenten Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Eindhoven en Tilburg. Hierbij is onderzocht welke rollen deze gemeenten innemen in het topsportbeleid. Wat opvalt aan de sportnota's is dat met name wordt ingezet op accommodaties, evenementen, talentontwikkeling en indirect op stadspromotie. Daarnaast is iedere gemeente uniek in de focus in de sportnota. Uit de stukken blijkt dat veel gemeenten stichtingen of organisaties hebben opgericht die de uitvoering en soms ook de regie van het gestelde topsportbeleid op zich nemen. Een voorbeeld hiervan is Topsport Rotterdam waarbij 70% van de inkomsten van deze organisatie bestaat uit een budgetsubsidie van de gemeente Rotterdam. Ook Amsterdam, Den Haag en Tilburg hebben dergelijke organisaties. Breda heeft een vergelijkbare organisatie gericht op de breedtesport: Breda Actief.

Naast de inzichten uit de documentanalyse over andere gemeenten zijn tevens inzichten over enkele gemeenten waarneembaar in de interviews. Respondenten stellen opvallend vaak andere gemeenten als voorbeeld voor het optimale lokale topsportklimaat in Breda. Met name op het gebied van financiële ondersteuning, evenementen of accommodaties. Ook geven zij voorbeelden hoe Breda het niet zou moeten doen. De antwoorden van respondenten zijn naast het topsportbeleid van deze steden gelegd.

"Ik denk dat alleen de grote steden Rotterdam, Utrecht, Amsterdam, Den Haag die hebben echt goede topsporthallen voor meer dan een zaalsporten."(R11, sporter)

"Eindhoven..dat is ook wel een sportstad..ja...maar ik vind dat Breda dat ook wel zou mogen zijn."(R12, SPORTER)

"Bijvoorbeeld Utrecht doet het veel minder. Als ik aan topsport denk denk ik aan Heerenveen, aan Rotterdam aan Eindhoven, aan Den Bosch met de hockey en dat houdt het echt wel een beetje op met de pret. En dat Papendal verhaal heeft ook een aantrekkingskracht."(R3, politiek)

"eigenlijk heb je 2 steden waar je echt topsport kunt bedrijven dat zijn Amsterdam en Eindhoven. En daarin ben je al gelijk heel erg selectief omdat je ja op dat niveau niet alles meer kunt bieden daarin. Je hebt maar een heel select klein groepje wat daar naar toe kan gaan. En dat heeft zijn voordelen en ook zijn nadelen, want niet iedereen kan goed aarden in Eindhoven. Niet iedereen kan goed aarden met een coach."(R13, coach)

"Nou het grootste gedeelte zit in de regio Oost-Brabant met name Tilburg-Eindhoven-Den Bosch die hoek. Dat heeft te maken met waarschijnlijk dat daar meer mensen wonen, maar ook meer sportverenigingen zitten die op hoger niveau actief zijn. Dus die trekken die kinderen daar gewoon naar toe."(R19, ONB)

Amsterdam

Sinds 1993 zet Amsterdam zich in om de topsport in de stad te bevorderen. Dit doen ze door in te zetten op talentontwikkeling, evenementen en accommodaties middels technische- en organisatorische steun, faciliteiten en evenementen. Voorbeelden hiervan zijn huisvesting, onderwijs, trainingsfaciliteiten en het ondersteunen van talenten en topsporters op lokaal niveau.

Dit is een bijdrage naast de ondersteuning door andere partners, zoals het Rijk, NOC*NSF en sponsors. Kernsporten krijgen in Amsterdam extra aandacht, geld en begeleiding van de gemeente ten behoeve van talentontwikkeling in de topsport driehoek die daarnaast ook evenementen en accommodaties behelst. Met haar beleid zet Amsterdam daarom in op ondersteuning van topsporters, topsportevenementen, topsportaccommodaties en samenwerking. In dit beleid zijn er coalities of formele samenwerkingsverbanden met: de sportsector, het bedrijfsleven, onderwijs, woningcorporaties e.a. Deze samenwerking betekent gezamenlijk investeren en gezamenlijk presteren op met name de focussporten. Amsterdam ziet een voorwaardenscheppende en

faciliterende rol voor zichzelf. Daarnaast een regierol met ontvlechting van regie en uitvoering. De gemeente is voor Stichting Topsport Amsterdam een partner om de optimale randvoorwaarden te creëren en de regie te voeren op werken en organiseren van internationale evenementen ten behoeve van het sportieve imago van de stad en de Olympische ambitie.

Rotterdam

De gemeente Rotterdam ziet verschillende voordelen van de inzet op topsport, namelijk verbetering van het imago van de stad, een uithangbord van de sport, de bijdrage van de verbinding breedtesport en topsport aan sportparticipatie, de bijdrage van een synergie/verbinding tussen topsportevenementen aan het sportklimaat, de begeleiding van talenten, de ondersteuning van topsportverenigingen en hoogwaardige wedstrijd- en trainingsfaciliteiten.

In Rotterdam is onder regie van de gemeente een intensieve samenwerking tussen Rotterdam Topsport en Rotterdam Sportsupport ontstaan met daarnaast samenwerkingsverbanden met vele andere partijen. Met de uitvoering van (top)sport worden 25% sportdoelen en 75% doelen uit stedelijke kaders op integrale wijze behaald. Rotterdam is via een beleidsmatige en stevige regierol actief met een integraal sportbeleid. Zo zijn ze overtuigd dat de overheid alleen weinig kan en wil bereiken.

Respondenten zien Rotterdam als een echte topsportstad.

"Rotterdam vind ik bijvoorbeeld echt wel een topsportklimaat hebben. Maar dat uit zich niet alleen in geld, maar ook in hun marketing. Die besteden veel meer aandacht aan topsport."(R16, coach)

"Een beetje kijkend naar Rotterdam. Dat is een hele andere orde van grootte, maar daar is stichting topsport Rotterdam nou maar heeft ook een beetje zo'n soort vliegwiel rol."(R18, politiek)

"Kijk Rotterdam roept dat ze topsportstad zijn, maar ik zie hier nog geen vliegtuigje onder de hoge brug doorvliegen met een RedBull logo erop. Een stad met een heel ander budget en andere doelstellingen. En gewoon een ander beleid. En zij roepen dat omdat ze het ook kunnen roepen vind ik. Ik ben daar best jaloers op. Als je dat zo kan organiseren in dit soort tijden."(R3, politiek)

Eindhoven

De gemeente Eindhoven zet zich in voor talentencentra en toptalenten zodat die als voorbeeld kunnen dienen voor de Eindhovenaren. Bovendien liften de sportverenigingen mee met de aanwezige sporttechnische kwaliteiten van bonden, coaches en sporters die aanwezig zijn in de gemeente door talentencentra. Eindhoven heeft de ambitie om te excelleren en *Eindhoven Talentestad* te worden. Eindhoven zet met name in op een goede voorzieningenstructuur, een sterk verenigingsleven en de uitstraling van Eindhoven als sportstad. De gemeente profileert de stad als een transitcity voor talent. Hiermee wordt een stad bedoeld waar talenten uit kunnen groeien tot een topsporter in combinatie met studeren. Waarna ze elders gaan wonen als de studie is afgerond. Eindhoven wil met het CTO zorg dragen voor een goede invulling van de basisvoorwaarden in talentcentra: woon-, leef- en werkklimaat voor talenten optimaliseren.

Den Haag

Den Haag ambieert de naam: *Talentvol Den Haag*. Dit suggereert dat Den Haag net als Eindhoven meer inzet op talenten dan op topsporters, maar dit staat niet vast. De gemeente Den Haag wil presteren en kunnen excelleren. Ze wil een sportieve internationale stad worden met (top)sportvoorzieningen waarbij wordt ingezet op de pijlers: de sporters, de sportorganisaties, de evenementen en de accommodaties. Hierbij staat het verbeteren en uitbreiden van het bestaande topsportbeleid centraal. De gemeente Den Haag doet dit middels versterken en investeren in de (vraaggerichte) ondersteuning van topsporters en talenten.

De gemeente Den Haag formuleert het gezamenlijke doel, voert de regie en zorgt voor een optimale voorbereiding en een gezonde sfeer en motivatie. Hiermee hoopt de gemeente NOC*NSF op een krachtige wijze te kunnen ondersteunen in de nationale ambities. Samenwerking met regiogemeenten, marktpartijen interesseren en aandacht vragen voor talentherkenning, talentontwikkeling en het faciliteren van topsporters ziet de gemeente als haar rol.

Den Haag Topsport zorgt voor de uitvoering van het topsport-evenementenbeleid, de ondersteuning van talentvolle sporters en de ondersteuning van topsportverenigingen in samenwerking met de gemeente, onderwijsinstellingen, sportmedische dienstverleners, trainingscentra en het bedrijfsleven. Dit is een integrale benadering met vele interne en externe partners. Het Olympisch Netwerk Den Haag versterkt top- en breedtesport. De aanwezige mbo en hbo sportopleidingen zorgen voor een kwalitatieve versterking van het sporttechnisch kader in de regio.

Tilburg

De gemeente Tilburg wil zich net als Eindhoven profileren als een stad waar topsporters een geschikte opleiding kunnen vinden om naast hun leven als topsporter te doen. Het *opleidingscentrum voor topsporters*. Tilburg zet in op intensivering en structurering van het aanwezige topsportbeleid door zich te beperken tot de pijlers die de gemeente al goed doet en die ook goed doen. Dus, in welke sporten onderscheid Tilburg zich? Daarnaast wil de gemeente aansluiten bij de lokale sporttraditie of grote evenementen. Tenslotte wil ze functioneren als een gemeentelijk aanspreekpunt voor topsport in de vorm van een topsportloket. Tilburg dicht zichzelf een regisserende rol toe waarbij ze faciliteren en stimuleren: ter beschikking stellen van accommodaties, ondersteunen van netwerken en structureel overleggen met belanghebbenden en accountmanagement. De terughoudendheid van de gemeente ten aanzien van topsport beperkt het enthousiasme van het bedrijfsleven om mee te investeren in topsport, accommodaties en evenementen.

In samenwerking met partners willen ze een voorwaardenscheppende rol innemen. Subtoppers geven als knelpunt beschikbaarheid en kwaliteit van accommodaties aan. Voor de toegankelijkheid en service hiervan ligt een grotere rol van de gemeente. Stichting Topsport Tilburg is ontstaan als overkoepelende structuur omdat dit op lokaal niveau ontbrak.

Respondenten kijken wisselend aan tegen de keuzes in het topsportbeleid van Tilburg.

"daar hebben ze een topsporthal neergezet. Hele grote zaal waar de ALO naast stond, maar die hebben ze niet kunnen behouden. Dan zet je zo een grote hal neer en dan heb je eigenlijk niks. Je kan niet zomaar een topsporthal neerzetten, ja je kunt topsport krijgen hier als je er heel veel geld voor uittrekt dan hebt je zo topsport in Breda."(R1, coach)

"Ik bedoel als de verenigingen in Tilburg een wedstrijd organiseren, wil organiseren. In dat weekend is het zwembad gesloten zeggen ze dan. En iedereen moet wijken voor die wedstrijd. Wij moeten het zelf regelen. Tilburg heeft meer een topsportmentaliteit om topsport tot ontwikkeling te brengen."(R15, bestuurder)

Dordrecht

Respondenten uit het volleybal noemen Dordrecht in het bijzonder aangezien een lid van de vereniging werkzaam is bij de gemeente Dordrecht.

"Ik weet daardoor dat zij daar voor heel veel minder geld veel meer dingen kunnen doen."(R1, coach)

"Gewoon een heel leuk weekend in de stad. Daar is niets mis mee. Je mag best leuke weekenden hebben zeg maar. Het levert aandacht op. En in Dordrecht levert het gewoon wij leveren een hele passende financiële bijdrage met een maximaal rendement. Het is in vier Aziatische landen live uitgezonden."(R21, bestuurder)

"Wij hebben in Dordrecht een coachplatform met daarin de speerpuntsporten pakken de coaches gezamenlijk daar staan allemaal talentcoaches op en die pakken gezamenlijk een aantal sportoverstijgende thema's beet. Mentale begeleiding, voeding, dus die wisselen we kennis uit in het netwerk."(R21, bestuurder)

De vergelijking van Breda⁴ in de huidige situatie met deze gemeenten

Ook Breda zet zich net als de andere gemeenten en de provincie Brabant in op talentontwikkeling, accommodaties en evenementen als bijdrage voor onder andere stadpromotie. Daarnaast zetten Breda en de provincie Noord-Brabant zich in voor onderzoek in fieldlabs en gehandicaptensport of bijzondere breedtesport. Breda wil aansluiting realiseren in de keten van breedtesport naar topsport en de initiatieven die er reeds zijn van bijvoorbeeld NOC*NSF, Olympisch Netwerk Brabant en sportverenigingen. Ze wil ondersteuning bieden op sporttechnisch vlak, onderwijs en (para)medisch.

De gemeente Breda wil sporters ondersteunen in hun streven naar de top. De topsport met bijbehorende topsportevenementen en wedstrijden kan als middel dienen voor een sportiever imago van Breda en een economische spin-off voor de stad. Tevens kan topsport als voorbeeldfunctie dienen voor de breedtesport en deze daarmee versterken.

De gemeente Breda wil regionale samenwerking optimaliseren bij onder andere evenementenorganisatie. Het gaat dan om de samenwerking tussen verenigingen met topsportambities, onderwijs, bedrijfsleven, provincie, Olympisch Netwerk Brabant en de Brabantse gemeenten, waaronder Breda. De gemeente wil gaan inzetten op talentherkenning en -ontwikkeling op sportief en maatschappelijk vlak en talentvolle sporters met een beperking. Daarnaast wil de gemeente ook inzetten op de waardering voor topsporters en een optimaal klimaat om te presteren. Ook topsportevenementen en de daarvoor benodigde accommodaties wil de gemeente versterken en de kwaliteit garanderen. De gemeente kijkt bij deze aanpak naar de kernsporten van de provincie en kijkt hoe dit aansluit bij de prestaties en de topsportambities van de Bredase sportverenigingen.

Breda heeft in vergelijking met andere gemeenten nog geen overkoepelende of centrale organisatie die staat voor topsport in de gemeente en het gestelde beleid uitvoert. Tevens is nog niet duidelijk welke rol de gemeente kan innemen om het topsportklimaat te verbeteren. Wel zijn er ideeën over hoe dat zou kunnen. Het verbeteren van het topsportklimaat is aan de verenigingen en de sporters zelf aldus wethouder van de gemeente Breda namens het college en de raad. De overheid heeft een bescheiden rol, maar door samen te werken en de krachten te bundelen kunnen veel initiatieven tot stand komen. De gemeente biedt hulp om beleid van verenigingen en andere organisaties te ondersteunen, waarbij over de stadsgrenzen heen wordt gekeken om talent optimaal te ontwikkelen en regiobreed de plannen op te zetten. West-Brabant en Zeeland kunnen hier samen in optrekken. Dergelijke samenwerkingsverbanden zijn ook terug te zien bij andere gemeenten.

⁴ Bijlage 2 Historisch overzicht topsport in Bredase sportnota's 1981-2011

Geraadpleegde bronnen **Documentanalyse**

Gemeente Amsterdam

Gemeente Amsterdam (2003) *Koersen op Resultaat: Topsportnota 2003-2010*. Amsterdam: Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling Afdeling Sport en Recreatie.

Gemeente Amsterdam (2009) *Sportplan 2009-2012*. Amsterdam: Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling Afdeling Sport en Recreatie.

Gemeente Den Haag

Gemeente Den Haag (2007) *Uitvoeringsplan Topsportvisie 2008-2010*. Den Haag: Gemeente Den Haag.

Gemeente Den Haag (2010) *Evaluatie Topsportbeleid*. Den Haag: Gemeente Den Haag.

Stichting promotie Den Haag (2002) *Visiedocument Haagse Topsportontwikkeling 2002-2007*. Den Haag: Sportstad Den Haag.

Gemeente Eindhoven

Gemeente Eindhoven (2008) *Hé, ga je mee? Sportnota 2008-2015*. Eindhoven: Gemeente Eindhoven

Gemeente Rotterdam

Stichting Rotterdam Topsport (2010) *Jaarverslag 2009*. Rotterdam: Thieme Media Center.

Gemeente Rotterdam (2009) *Sportnota 2016*. Rotterdam: Sport en Recreatie, gemeente Rotterdam.

Gemeente Tilburg

Gemeente Tilburg (2011) *Samenspel: Kadernota Sport 2011-2016*. Tilburg: Gemeente Tilburg, dienst bedrijven, afdeling beleid.

Bijlage 2 Document analyse

Historisch overzicht topsport in Bredase sportnota's 1981-2011

1981 – Nota subsidiebeleid sport: indirecte subsidies – dienst voor jeugd, sport en recreatie

In 1981 is er 7,5 miljoen gulden aan indirecte subsidies beschikbaar voor sport. Dit betreft de niet kostendekkende tarieven voor de instandhouding van activiteiten en voorzieningen waarbij het gaat om sportaccommodaties en gebruikersvergoedingen. De gemeente heeft in die tijd de ambitie om dit tarievenstelsel aan te passen van passieve naar actieve deelneming met subsidies.

1982 – Nota subsidiebeleid sport: directe subsidies - dienst voor jeugd, sport en recreatie

In 1982 is 500.000 gulden aan directe subsidies beschikbaar voor sport. Deze subsidies zijn bedoeld om beleidsondersteunend en stimulerend te werken op het gebied van wonen, werken en welzijn (buurtaanpak en doelgroepenaanpak). Hierbij horen ook de subsidies voor sport die als doel hebben het mede oplossen van maatschappelijke problemen. Tussen 1953 en 1971 was deze subsidieregeling louter voor jeugdsport bedoeld. In 1972 is deze regeling verbreed naar een sportsubsidie. In deze regeling is er de mogelijkheid tot een bijdrage in de kosten voor een medische keuring en een vaste bijdrage per wedstrijdporter. In deze nota komt niet naar voren dat dit gericht is op topsporters. Tien jaar later in 1982 komt er een herziening waarin topsport voor het eerst wordt genoemd, maar met een lage prioriteit waarvoor geen subsidie beschikbaar is. Sportevenementen met lokale of regionale betekenis krijgen in dit jaar garantiesubsidies.

1989 – Nota sportbeleid in Breda – dienst welzijn

In deze nota wordt aangegeven dat de landelijke overheid zich op sportgebied bezig houdt met topsport, dat de provincie een steunfunctie heeft en de gemeente zich focust op lokale sport. Dit is alleen geen gecoördineerde taakafbakening. In deze nota komt verder naar voren dat de geschiktheid van accommodaties voor topsport en wedstrijdport een nieuw prioriteitscriterium van de gemeente Breda is geworden. Daarnaast zijn er plannen om internationale topsportbeoefening mogelijk te maken vanuit sportieve en promotionele redenen. Om dit te bereiken worden de plannen voor accommodaties aangepast.

2001 – Sportnota Gemeente Breda – Dienst Sociale zaken, arbeidsmarktbeleid en welzijn

De gemeente Breda ziet in deze sportnota topsportbeleid als een primaire zaak van private partijen waarbij de gemeente ondersteuning biedt. Als achtste stad van Nederland willen ze het topsportklimaat verbeteren zonder te weten wat prioriteit moet hebben. Ze onderkennen het belang van topsport vanuit de economische en promotionele waarde voor Breda. Er zijn ambities om het topsportklimaat samen met partners te versterken met als voorbeeld: een topsportplatform, een topsportfonds, een topsportvriendelijke (loot)school, de adoptie van nationale selecties en bonden, topsportaccommodaties en regionale samenwerking. Het topsportplatform heeft als taak om vast te stellen wie een topsporter is en wat een topsportvereniging is.

Ook in 2001 bestaat de taakverdeling waarbij het Rijk actief is met de ontwikkeling en uitvoering van topsportbeleid, de provincie een steunfunctie heeft met begeleiding en dienstverlening en de gemeente een voorwaardenscheppende rol in accommodatiebeleid.

De gemeente Breda heeft als doel om het mogelijk te maken dat iedereen aan sport kan deelnemen. In de nota wordt investeren in topsport genoemd met als redenen om de voorbeeldfunctie te versterken, de promotie van Breda met evenementen en wedstrijden te vergroten en bij te dragen aan het topsportklimaat om topsport te faciliteren en te waarderen. Toch ligt er ook in 2001 vanuit de welzijnsoptiek een zwaarder accent op breedtesport dan op topsport. Door investeringen in de breedtesport kan worden bijgedragen aan een topsportklimaat, omdat dit klimaat wordt bepaald door kwaliteit en kwantiteit van de sport. Hierbij wordt bedoeld op accommodaties voor breedtesport, sportmogelijkheden en sportonderwijs. Direct gaat er geen geld naar topsport en investeringen vinden alleen aanvullend plaats door een primaat bij breedtesport te leggen. De

subsidie voor topsportevenementen als bijdrage aan een beter topsportklimaat komt bijvoorbeeld uit het evenementenbudget en het promotiebudget waarbij de verantwoordelijkheid bij private partijen ligt.

2011-2014 – Sportimpuls Breda – directie ontwikkeling: afdeling wonen en samenleven

In deze nota wordt gefocust op een aantal sporten waaronder de kernsporten van de provincie waaraan de topsportambities zijn gekoppeld en de sporten die beoefend kunnen worden bij Deltalent. Vooraanstaande topsportaccommodaties zijn de accommodatie van A.V. Sprint en de turnhal Prinsenbeek die als trainingslocatie kan worden gebruikt.

De sporters waar de gemeente in wil investeren zijn de aankomende talenten zonder NOC*NSF en/of ONB status en ondersteuning. Voor een kader wordt verwezen naar de subsidieregels voor topsportevenementen. Empirisch onderzoek moet uitwijzen of dit gestelde kader wordt onderschreven.

Bijlage 3 Topiclijst sporters, coaches, clubbestuurders en medewerker ONB

1. Opening

- 1.1 Betrokkenheid met topsport Breda
- 1.2 Ontwikkelingen topsport Bredase politiek

2. Huidige topsportklimaat

- 2.1 Huidige topsportklimaat in Breda: wat leeft er?
- 2.2 Topclubs in Breda
- 2.3 Topsport en andere gemeenten
- 2.4 Topsporter in Breda: aanwezigheid? Waardering?
- 2.5 Talent in Breda
- 2.6 Waar op inzetten? Wie ondersteunen?
- 2.7 Huidige topsportbeleid gemeente

3. Gewenste topsportklimaat op basis van SPLISS

- 3.1 Optimaal topsportklimaat: voorwaarden om te presteren
- 3.2 Topsportklimaat in Breda: cultuur en imago
- 3.3 Succesfactoren
- 3.4 Knelpunten
- 3.5 Wensen en behoeften
 - 1. Financiële ondersteuning
 - 2. Structuur en organisatie
 - 3. Sportparticipatie
 - 4. Talentidentificatiesysteem-talentontwikkeling
 - 5. Atletische carrière en Post-carrière
 - 6. Trainingsfaciliteiten-topsportaccommodaties
 - 7. Voorzieningen en opleiding van coaches
 - 8. Internationale competitie
 - 9. Wetenschappelijk onderzoek
 - 10. Media & sponsoring
- 3.6 SPLISS als ordeningskader: ontbrekende factoren in lijst

4. Rol gemeente Breda

- 4.1 Actoren in het topsportklimaat
 - 4.1.1 Gemeente als actor
 - 4.1.3 Verenigingen
 - 4.1.4 Andere actoren
- 4.2 Rol gemeente
 - 4.2.1 Openheid van zaken en betrokkenheid gemeente
 - 4.2.2 Eigen verantwoordelijkheid van burgers
 - 4.2.3 Politieke klimaat
- 4.3 Regionale samenwerkingsverbanden
 - 4.3.1 Kansen en verbeterpunten
 - 4.3.2 Private partijen

5. Slotvraag

- 5.1 Verdeling één miljoen euro voor de verbetering van het topsportklimaat

Bijlage 4 Topiclijst gemeentebestuurders coalitie

1. Opening

1.1 Aandeel coalitieakkoord topsport

2. Politiek-bestuurlijke context

- 2.1 Motieven voor topsport
- 2.2 Geschikt moment voor topsport
- 2.3 Aandacht topsport historie
- 2.4 Bezuinigingen en topsport
- 2.5 Verhouding andere beleidsterreinen
- 2.6 Invloed gemeente
- 2.7 Invloed coalitie en andere partijen

3. Huidige topsportklimaat

- 3.1 Huidige topsportklimaat in Breda: wat leeft er?
- 3.2 Topclubs in Breda
- 3.3 Topsport en andere gemeenten
- 3.4 Topsporter in Breda: aanwezigheid? Waardering?
- 3.5 Talent in Breda
- 3.6 Waar op inzetten? Wie ondersteunen?
- 3.7 Huidige topsportbeleid gemeente

4. Gewenste topsportklimaat op basis van SPLISS

- 4.1 Optimaal topsportklimaat: voorwaarden om te presteren
- 4.2 Topsportklimaat in Breda: cultuur en imago
- 4.3 Succesfactoren
- 4.4 Knelpunten
- 4.5 Wensen en behoeften
 - 1. Financiële ondersteuning
 - 2. Structuur en organisatie
 - 3. Sportparticipatie
 - 4. Talentidentificatiesysteem-talentontwikkeling
 - 5. Atletische carrière en Post-carrière
 - 6. Trainingsfaciliteiten-topsportaccommodaties
 - 7. Voorzieningen en opleiding van coaches
 - 8. Internationale competitie
 - 9. Wetenschappelijk onderzoek
 - 10. Media & sponsoring
- 4.6 SPLISS als ordeningskader: ontbrekende factoren in lijst

5. Rol gemeente Breda

- 5.1 Actoren in het topsportklimaat
 - 5.1.1 Gemeente als actor
 - 5.1.3 Verenigingen
 - 5.1.4 Andere actoren
- 5.2 Rol gemeente
 - 5.2.1 Openheid van zaken en betrokkenheid gemeente
 - 5.2.2 Eigen verantwoordelijkheid van burgers
 - 5.2.3 Politieke klimaat
- 5.3 Regionale samenwerkingsverbanden
 - 5.3.1 Kansen en verbeterpunten
 - 5.3.2 Private partijen

6. Slotvraag

- 6.1 Verdeling één miljoen euro voor de verbetering van het topsportklimaat

Bijlage 5 Topsporters en talenten in Breda

Gegevens van Olympisch Netwerk Brabant op 14 juni 2012

Status	Aantal
A-sporters	3
B-sporters	2
Beloften	31
Internationaal talent	8
Nationaal talent	13
Regio-senior (ONB)	11
Regio-junior (ONB)	10
Status dit jaar verloren	7
Totaal	85
Sportende inwoners	114.000
Beroepssporters in Nederland	4600

Bijlage 6 Schematisch overzicht actoren lokale topsportklimaat

Schematisch overzicht van de betrokken actoren op mesoniveau bedoeld om inzicht te geven hoeveel partijen betrokken zijn bij het lokale topsportklimaat en welke verantwoordelijkheden zij hebben. Dit overzicht is gebaseerd op huidig onderzoek. Daaruit blijkt dat de gemeente niet leading is.

Actoren in het Bredase topsportklimaat	Verantwoordelijkheden op hoofdlijnen in de lokale context van Breda
<u>Georganiseerde sport</u>	
NOC*NSF	Samenwerking met en ondersteuning van sportbonden.
Sportbonden	Ondersteuning erkende topsporters en talenten Ondersteuning sportverenigingen en topsportevenementen
Olympisch Netwerk (Brabant)	Regionale Talenten Centra Aanvullende ondersteuning erkende topsporters en talenten
Deltalent	Regionale samenwerking Sportspecifieke ondersteuning potentials
Breda-Actief Bress	Regionale samenwerking Ondersteuning breedtesport in Breda
Sportverenigingen	Overkoepelende Bredase studentensport organisatie Talenten en topsporters doorsturen naar verenigingen Sportspecifieke ondersteuning leden, potentials, talenten en topsporters Kwaliteit en kwantiteit vrijwilliger, trainers en kader Beschikbaarheid accommodaties Vertegenwoordigen sporters
<u>Overheden</u>	
Rijksoverheid	Middelen voor gemeente, provincie en NOC*NSF
Provincie	Middelen voor gemeente en sportverenigingen
Gemeente	Faciliteren accommodaties, faciliteiten, evenementen Stichting topsport verdelen middelen Waardering van topsporters en talenten Communiceren topsportbeleid tbv topsportimago en -cultuur in de gemeente Verbindingen tussen onderwijs/sponsors en sport Samenwerken met aanwezige initiatieven binnen de gemeente en met de regio

Onderwijs	
Basis- en voortgezet onderwijs	Afstemming met verenigingen en sporters over rooster
Beroepsonderwijs (MBO/HBO/WO)	Afstemming met verenigingen en sporters over rooster
CIOS (en mogelijk ALO)	Ondersteunen van verenigingen met hulp bij vrijwilligerstaken
Johan Cruyff College	Onderwijs bieden aan topsporters
Overige partijen	
Bedrijfsleven (sponsors)	Middelen voor lokale sport
Evenementen	Aandacht en toegankelijkheid lokale (top)sporters
Accommodaties	Openingstijden en tarieven accommodaties
Media	Aandacht voor diversiteit aan sporten
Combinatiefunctionarissen	Promotie van de sport en het topsportklimaat
(para)medische ondersteuners	Talenterkenning- en ontwikkeling
Deltafysio	Verenigingsondersteuning
Medifit	Voorrang verlenen aan talenten en topsporters
Sports Assistance	Samenwerking met verenigingen of topsportloket
Sports Assistance	Samenwerking met verenigingen of topsportloket
Sports Assistance	Samenwerking met verenigingen of topsportloket
Sporters zelf (microniveau)	
Breedtesporters	Publiek en aandacht voor topsport
	Draagvlak voor topsport
	Aanvoer potentials en talenten
	Voortbestaan verenigingen
Topsporters	Presteren
	Promotie van de sport: als held en rolmodel